

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

DİVÂN-I ES'AD

Farsça - Türkçe

Muhammed Es'ad ERBİLİ

ERKAM
YAYINLARI

M. ES'AD ERBİLÎ VE DÎVÂN'I

Son devir Nakşi- Halidî şeyhlerinden olan M. Es'ad Erbilî, 1264 h./1847 m. yılında Musul sancağına bağlı Erbil'de doğdu. Baba ve anne tarafından "seyyid" olduğu bilinen Es'ad Efendi'nin babası ve dedesi de Hâlidî şeyhlerindendir. Dedesi Hidâyetullah Efendi, Mevlânâ Halid Bağdâdî'nin halifesi'dir.

Es'ad Efendi, dini ilimlerdeki tahsilini Deyr ve Erbil'de tamamladı. 23 yaşına gelince mânevî bir işaretle Tâhâ el-Harirî'ye intisâb etti. Kısa zamanda seyr u sülûkünü tamamlayarak şeyhinin 1292/1875 yılında vefatından sonra irşâd makamına geçti. 1303/1883 yılında Bağdad'da bulunan Kadirî âsitanesi Şeyhi Abdülhamid er-Rifkânî'den Kadirî icâzet aldı. Hac farizasını da ifâ ettikten sonra İstanbul'a geldi. İstanbul'da önceleri Salkımsöğütte Beşirağa Camiinde misafir olarak kaldı. Sevenlerinin ve ziyaretçilerinin sayısı artınca Bayezid-Parmakkapı'da Makasçılar içinde bulunan camiin müezzin odasına yerleşti. Fatih Camii'nde **Hafız Dîvan'**ı ile Mevlânâ Câmî'nin **Lüccetü'l-esrâr** adlı eserini okuttu. Onun bu derslerine ilim ve irfan erbâbından pekçok kimse devam etti. Hoca Yektâ Efendi ve emsali âlimler ile devlet ricâlinden kimseler onu bu derslerinden tanıyarak kendisine intisâb ettiler. Kısa zamanda tanındı. Bir ara II. Abdülhamid Han tarafından Meclis-i Meşâyih âzâlığına tâyin olundu. Toplantı günleri meclise, ders günleri Fatih Câmîine, arasıra da Saray'a giderdi. Bu arada Kadirî icâzetiyle Fındıkzade Macuncular civarında Kadirî Kelâmî dergâhı şeyhliği'ne tayin edildi. Bu tekke'de hem Nakşi usûlde hatm-i hâcegân, hem de Cehrî uslûpta Kadirî zikrî yaptırırdı. Cuma günleri de sohbet yapar vaaz verirdi. Bir ara Halıcılar'da bulunan Feyzullah Efendi dergâhına devam etti. 1316/1900 yılında Abdülhamid Han tarafından memleketi Erbil'de ikâmeti memur edildi. Es'ad Efendi, meşrutiyetten sonra tekrar İstanbul'a geldi.

Kelâmî dergahını genişleterek yeniden inşa ettirdi. Üsküdar'da Selimiye dergâhı şeyhliği de kendisine tevcih olunan Es'ad Efendi bu tekkeye oğlu M. Ali Efendi'yi tayin etti. 1330/1914'te önce Meclis-i Meşâyih âzâsı, sonra reisi oldu. Tekkelerin ve tarikatların islahına çalıştı. 1331/1915 yılında meclis-i meşâyih reisliğinden istifa etti.

Es'ad Efendi, pekçok halife yetiştirdi. İstanbul, Anadolu, Yugoslavya ve Bulgaristan'da binlerce müntesibi vardı.

Tekkelerin kapatılmasından sonra Erenköy'deki evinde inzivâyı ihtiyar etmişse de dikkatler üzerinden eksik olmamıştır.

84 yaşında olduğu halde 4 Mart 1931'de Menemen Askeri hastâhanesinde öldü.

Ana dili türkçe olan Es'ad Efendi, aynı kuvvette Arapça, Farsça ve Kürtçe de bilirdi. Dîvânı ve diğer eserleri buna delildir. Türkçe'yi kullanmaktaki mahâreti, Hüseyin Vassaf Bey'in ifadesiyle "Selîka-i kalemiyyesi ve tarz-ı mânâ'daki tevcihi, kendisini sahîfe-i edebiyatta mübâhât eyleyecek seviyededir."

Es'ad Efendi, tekkeden yetişmiş bir şair olmasına rağmen "Tasavvufî halk edebiyatın'dan, ziyâde dîvan edebiyatını benimsemiş ve arûzu büyük bir ustalıkla kullanmayı başarmıştır.

Elimizde bulunan **Dîvan-ı Es'ad** eski harflerle bir kaç defa basılmıştı. Yeni harflerle ilk defa sunulan bu baskıda Farsça şiirler merhum **Prof.Dr. Ali Nihâd TARLAN** hocamız tarafından tercüme edildi. Osmanlıca şiirler ise **Cemal BAYAK** tarafından nesre çevrildi. Divan'da Türkçe ve Farsça olarak yer alan Mevlid-i Fatîma'nın türkçesi de Farsçası da bizzat şairi tarafından yazılmıştır.

Müellifin **Dîvan**'ın dışındaki **Kenzü'l-İrfan**, **Mektûbât** ve **Risâle-i Es'adiyye** ve **Fatîha-i Şerife Tercemesi** yayınevimiz tarafından yeni harflerle yayımlandı. Bu defa da **Dîvan**'ı neşrederek okuyucularımızın istifadesine sunmuş bulunuyoruz. Tefvîk Allâh'tandır.

Erkam Yayınları

Mukaddime

Makâm-ı velâyetleri derece-i sübûta varmış ve fazî u kemâllerinin şâhidi hadd-i tevâtürü geçmiş bulunan eâzım-ı ricalin bazıları tab'an latîf ve meşreben zarîf oldukları ve bir hayli manzûmelerinde mey ve mahbûbdan bahsetmekte buldukları cümlelerin ma'lûmudur. Bu ise âyât-ı kerîmedeki mecâzlardan, istiârelerden zevk alamayan ve bâ-husûs i'tirâz etmeyi i'tiyâd etmiş bulunan hod-pesendânın i'tirâzını câlib olduğundan müşârun ileyhim hazarâtının bu misillü elfâzdan maksatlarının ne olduğunu beyân eylemek fâideden hâlî olmasa gerektir. Ma'lûm ola ki nefis ve şeytâna mahkûm ve hevâ ve hevesine mağlûb olanlar tarîk-ı sûfiyyeye sâlik bulunanların bilcümle lezâiz-i insaniyyeden mahrûm kaldıklarını i'tikad etmişler ve bu hayâl-i fâsid ile hallerini füyûzât-ı ma'nevîyyeden nevmîd ve istikbâl-i uhrevîyyelerini bu sûretle tehdîd eylemişlerdir. Binâenaleyh bu hakîkati anlayan ve bu misillü zihâb-ı bâtilin ta'dîlini arzu eyleyen evliyâ-yı kirâmın şuarâ-yı be-nâmından bir çoğu tarîk-ı sûfiyyede mevcûd olmayan ıyş u işretten, şevk u şetâretten, mey ü meyhâneden, pîr-i muğandan, sâkî ve sâğardan, bezm ü tarabtan, mutrib ü muğannîden, mahbûb-ı hakîkîden dem urmuşlar. Ve ehl-i mecâzın anlayabileceği ta'bîrât ile manzûmeler inşâ buyurmuşlardır. Şu kadar var ki bunların mahbûbu mahkûm-i zevâl olmayan Zülcelâl hazretleri ile enbiyâ ve evliyâyı kirâmın cemâl-i bâ-kemâl-i ma'nevîleridir. Mey dedikleri şey gam ve kasvet-i dünyevîyyeden eser bırakmayan muhabbetullahdır. Meyhâne ise sâlikân için te'sîs edilmiş ibadethânelerden ibâret olup pîr-i muğandan dahî maksad mürşid-i kâmilidir. Sâkî ise kulûb-i müstersîdîne ikrâ' için vâsita olan hulefâdır. Bezmleri salikânın müctemian ezkâr-ı şerîfe ve terennûmât-ı latîfe ile ba'de-nûş-i muhabbet ve ser-mest-ü ıyş ü işret oldukları demlerdir. Bu sûretle vâki olan ifâdelerden sonra şunu da beyân edelim ki, bu misillü zevât-ı kirâm mecâz vâdisinde mevcûd olan mazarrat-ı

Birinci Bölüm

Divandaki Farsça Şiirlerin Tercümesi

Birinci Bölüm

Bismillahirrahmanirrahim

Harfu'l-Elif

ای سرمه کش دیدهء آهوی ختن را
بخشندهء طوطی چوشکر نظم سخن را

Ey Hutem âhûsunun gözüne sürme çeken

Ey papağana şeker gibi tatlı söz incisi dizmeyi ihsân eden

هرگز نشود سروباين حسن و طراوت
تاخود بلطافت گدهی آب چمن را

Eğer sen çemene letâfetle su vermesen servi asla bu güzellik ve bu tâzelikte olmaz.

این کرمیء بازار عنایت که توداری
بیرون کند از فکر کهر حب وطن را

Sen ihsânını o kadar cömertlikle lutf ediyorsun ki (inayet pazarı o kadar harâretli ki) incinin fikrinden vatan sevgisini çıkarıyor, yok ediyor.

Tefekkür; Masnûâtın sırrına ermek Sâni'i tefekkürle mümkündür. San'atın incelikleri Sâni'in kudret ve düzenindeki hikmeti teemmülle meydana çıkar.

Kâinatta tecellî eden, bütün sıfât-ı ilâhiyedir.

Elest bezmi, vahdet-i mutlakadır. İnci sadefin içindedir. Bu âleme, anâsır âlemine sadef çıkınca orada eltaf-ı ilâhiyye o kadar çoktur ki sonsuzdur. Orada o kadar alış veriş vardır ki kâinât sadefinin incisi olan artık eski sadefini, zarfını artık hâtıra getirmiyor. Bunun için Fuzûlî:

*"Geldim bu makama üns tuttum
Evvelki makamı unuttum"* diyor.

شاهان جهان همچومه ومهر بهر جا
در پیش نوالی توبکیر هد صحن را

Cihân padişahları her yerde senin ihsanın önünde güneş ve ay gibi sahn tutuyorlar.

خونی که ز زخم دل عشاق تو آید
بہتر کند از جامه زر باف کفن را

Senin âşiklarının kalbindeki yaradan akan kan kefeni sırma elbiseden daha iyi, daha değerli hâle getirir.

Fuzûlî,

*"Ey kemân-eburü şehîd-i hançer-i müjgânınam
Bulmuşam feyz nazarından senin kurbânınam", der.*

Belâğat bilmeyince Kur'ân-ı Kerîm anlaşılmaz, yüksek kelâmlar da öyledir.

از ین مغان بود که در نشء ثانی
می تازه نمود از سر من عشق کهن را

Muğların uğur ve bereketindedir ki ikinci neş'ede şarap eski aşkı benim başımda tazeledi.

İkinci neş'e, anâsır âlemine geliştir.

Muğ, insana aşk şarabını veren sâkîlerdir. Kâinatta her şey sâkîdir, an-
layana.

Fuzûlî:

“Olsa isti’dâd-ı ârif kâbil-i idrâk-ı vahy
Emr-i Hak irsâline her zerredir bir Cebrâil” diyor.

بیرن شود از شیشهء دل شعر می آلود
اسعد که ز وصف تو کند بازد هن را

**Gönül şişesinden şarap ile âlûde şiir zuhûr ediyor, Es’ad seni tavsif için
ağzını açtığı zaman.**

Şarap aşkdır. Es’ad, “Ya Rab, seni tavsif ettikçe, senin için ağzımı
açtıkça gönül sinesinden aşk ile bulaşmış (dolu) şiirler zuhûr ediyor;
senin vasfından dolayı benden aşk ile dolu şiirler zuhûr ediyor”, diyor.
Leylâ’yı sevmeden Mevla bulunmaz. Eczâdan terkîbe varılır. Sıfattan
zâta varılır. “El-mecâzû kantaratü’l-hakika”, mecâz hakîkatin köprüsü-
dür. Aşk-ı mecâzî cisr-i hakîkîdir. Mecâzdan geçmeden hakikate varıl-
maz.

“Arife cennettir, cennet bu dünya
Arifin gözü burdadır zira
Otları güllerdir, dalları Tuba
Bahar rüzgândır bu cana esen” Kuşular, sh. 70

دست در از امل را کشیدم از درها
وز بحر جود تو آرم به بار گوهرها

**Arzunun uzun elini (dest-i emeli) kapılardan çektim. Senin ihsânın de-
nizinden yüklerle cevher getiriyorum.**

آز چرخ دون پرست ندارم امید فیض
اقبال خویش نجویم ز لطف اخترها

**Alçaklara tapan bu çarhtan (dünyadan) bir şey beklemiyorum. Yıldızla-
rın lütfundan ikbâl ve saâdet aramıyorum.**

چون خاک شد بمورد أنوار سرفت
دلسته نیست تن من بروی پسترها

Ma'rifet nurlarının tecelli ettiği yer mâdem ki topraktır; benim vücûdum yataklar üstünde yatmak arzusunda değildir.

از بزمگاه دو عالم گذشت سودايم
در سر نمائد هوای شکسته ساغرها

Benim aşkım iki âlemin (dünyâ ve ukbânın) meclisinden ferağat etmiştir. Artık başımda kırık kadehlerin sevgisi yoktur.

در سرعت سلوک زصد جاکر و ببرد
رنگ پریدهء ما از جمال زیورها

O kadar sür'atle bu sülûk yolunda ilerliyorum ki bizim uçuk rengimiz süslerin güzelliğinden çok ileri geçti.

زان رحمتی که توداری بخا کیان دانم
دنبال باد فتد صد هزار افسرها

Toprak insanlarına o kadar merhametim var ki bu merhametten yüzbinlerce insan tâc-ı rüzgârın peşine düşer gider.

Rûhî-i Bağdâdî:

*"Hâk ol ki Hudâ mertebeni eyleye âlî
Tâc-ı ser-i âlemdir ol kim hâk-i kademdir"* diyor.

بوی قبول نبند زهیچ در اسعد
آن طاعتی که نمایی زروی محضرها

Ey Es'ad, halkın huzûrunda yaptığın ibâdet hiç bir vecihle kabûl yüzü görmez.

دوش در میخانه میقر مود مولانای ما

مید هد نور بصیرت تشئهء صبهای ما

**Dün gece bizim efendimiz (mürşidimiz) meyhânedede şöyle buyurdu;
Bizim şarabımızın neşesi basiret nûru verir.**

Basiret içi görmektir.

Bizim aşkımızın neşesi hâdisâtın içini görme kabiliyetini bahşeder. Seyr u sülûkta yedi tabaka vardır. Bu da kabuktan tohuma, ruşeyme doğru içe, en son "süveydâ" (ufak siyah nokta) ya gitmektir.

Kur'ân, Fâtîha, Besmele, "b" ve nokta.

Serv elifdir, kumru kuldur.

*"Serv-keşlik kılur kumru niyâzından meğer
Dâmenin tuta ayağa düşe yalvara su"* Fuzûlî

Kumrunun hakiki vasfı tam teslimiyettir. Hakk'ın bütün ef'âli mahzâ hayırdır. Buna itirâz ehl-i irfâna yakışmaz.

دل بفکر ووسوسه در مدرسه فیضی نیافت

از لب آمد پیمانہ آخر استغنائی ما

Gönül fikir ve vesvese ile medresede bir feyz bulmadı. Bizim cihandan el çekmemiz kadehin dudağından geldi.

İstiğnâ fakrdır. Bu dervişin en büyük vasfıdır. Maddeden hiçbir şeye bağlanmamak, nefis ile mücâdele edip gâlip gelmek, Hakk'a râm ve râzî olmaktır.

"Dervişin hücre sine kader gecesi gizlendiğinden dolayı hücre karanlıktır"

Dünya balık gibidir. Dışı pul; paradır. İçi sıfırdır.

Derviş sade f gibidir, dışı şekilsiz içi incidir.

Dünya örümcek ağı gibidir; örgüsü içinde bir sinek ölüsü.

Derviş arı peteği gibidir. Harici basit şekilli, içi bal dolu. Fakr hiçbir zaman insanı sa'y ve kesbden geri koymaz, alıkoymaz. Hakiki fakr, ser-vet içinde olan fakrdır.

گرچه بابرک محبت خانه ویران گشت لیک

خوشتراز فردوس شداز یمن او صحرائی ما

Her ne kadar evimiz muhabbet yıldırımını ile vîrân oldu ise de o vîrânlığın yümn ve bereketiyle bizim sahrâmız firdevsten daha güzel oldu.

Mecnûn, Hak aşkıyla evini, ebeveynini bıraktı, sahrâlara düştü. Dünya evi vîrân oldu. Sahrâ firdevs-i a'lâ oldu, Hakk'ın aşkıyla, onu aramakla, ona kavuşmakla.

گوهر عشق درونم از کسی پوشیده نیست
لطف باغواص دارد صفوت دریای ما

İçimizdeki aşk incisi kimseden gizli değildir. Denizimizin sâfiyet ve beraklığı dalğınca lutf etmiştir.

Bu beyt Es'ad Efendi hazretlerinin büyük şeyh olduğuna delildir.

بارفیق وحدت وزاد تجرد اسب شوق
گر سفر در پیش باشدکی بود پروای ما

Vahdet refâkatıyla ve tecerrüd azığıyla harâretli aşk atına bindin mi? Eğer önümüzde sefer görünürse bundan hiç korkar mıyız?

Refîki vahdet, azığı tecerrüd, bineği aşk olan kimse sefere çıktığında tehlikeden korkar mı? Bu beyt seyr u sülûkü tamamlamağa kâfidir, duyana.

در جهاد نفس ای دل بی خطر مردانه کوش
جوشنی از بیخودی دارد که سرتاپای ما

Ey gönül, nefis ile mücâhedede hiç bir tehlikeden korkmadan erkekçe savaş. Bizim baştan ayağa vücûdumuz, benlikten geçmişlik zırhına bürünmüştür.

رخت خواب از خانهء اسباب بردار اسعدا
شاد باش امروز در باغ رضا شد جای ما

Ey Es'ad, esbâb evinden yatağını al çık, sevin, şâd ol. Bugün rızâ bahçesine (bağına) yerleştin.

Ben bir evde idim ki orada arzularımın tahakkukuna sebebler arıyor, tedbîr düşünüyordum. Şimdi Es'ad bırak bu evi, çık oradan çünkü şimdi rızâ bağına yerleştin, artık orada esbâba tevessül yoktur.

صیاد عالم قدس در سیر گلشن ما
فکر دیگر ندارد جز صید کردن ما

Kuds âleminin avcısı bizim güllistânımızda dolaşırken bizi avlamaktan başka bir şey düşünmez.

İnsanı aşk ile esir eden avcı âlem-i kuds avcısıdır.

Âlem-i kuds, münezzeh, mutlak temizlik âlemi, mücerred cihândır. "O bizi avlamaktan başka bir şey düşünmez" dediği zaman, "Biz ona avlanmaktan başka bir şey düşünmeyiz" demektir.

Sayyâd; âlem-i kudsün câzibesidir.

Mıknatısın gâyesi çeliği çekmekse, çeliğin de maksadı o mıknatısa kavuşmaktır.

جاناقسم باعبروت سروقدت مراکشت
هرگز میند شمشیر در عزم کشتن ما

Ey cânım, senin kaşlarına yemin ederim ki senin servi boyun bizi öldürdü. Bizi öldürmek için sakın kılıç kullanma.

Kaş, insanın Hakk'a kurbiyyetinin sembolüdür, mihrâbdır, kâbe kavseyndir.

*"Ey keman-ebrû şehid-i hançer-i müjgânınam
Bulmuşam feyz-i nazar sende senin kurbânınam"* Fuzûlî

Servi boy, birlik ve vahdetin remzidir. Bezm-i vahdete erişmiş olmaklığım beni ölmezden evvel öldürdü. Başka türlü öldürmek için kılıç kuşanmağa falan hâcet yok.

*"Fuzûlî başına ol serv sâye saldı bugün
Ulûvv-i rif'at ile yetmez âfitâb sana"* Fuzûlî

Servin sâye salması insanın vahdete ermesidir.

Rif'atten maksat "Bel rafeahullah" ayetinde kastedilen yükseliştir.

Âfitab ile dördüncü kat semâdaki Hazreti İsâ kastedilmektedir. Hazreti İsâ tecerrüd timsâlidir, remzidir, elini eteğini dünyadan çektiği için.

Yetmez; gölge olan yere zâten güneş gelmez.

Yay; bizi bağlamak için hazırladığın vahdet tuzağına ne lüzûm var?

Zülf zinciri; hâdis-i âlem, sıfât-ı ilahiyye tecellîsidir.

Bütün kâinât sıfât-ı ilâhiyyedir. Bunlar bizi sana bağlamağa kâfidir.

Yüz; vahdettir. Zülf yüzden çıkıyor, vahdetten kesret doğuyor. Kesretin bağları bizi sana götürmeğe, vahdete erdirmeye kâfidir.

“Varlık bezmi onun nâzenin şehididir”, İkbâl

“Güzellik izhâr-ı hareketledir, salınma ile, tezâhürledir, tecelliyât ile. Bu ân-ı vâhidde olur.” Kuğular, sh. 52

بار گران منت بیجاکشی از کآن
زنجیر زلف کافیسست از بهر بستن ما

Yayın ağır zahmetini lüzumsuz yere çekiyorsun. Bizi bağlamak için zülfün zinciri kâfidir.

چون سوختی برویت یروانه وش یرمرا
در خواب هم نبینی زان شمع جستن ما

Benim kanadımı yüzün güzelliği ateşiyle yaktın. Artık bizim o mumdan sıçrayıp kaçtığımızı rüyâda dahi göremezsin.

Yüz vahdettir. Bizim ondan ayrıldığımızı artık rüyada bile göremem.

نخوش تربودز عزت وز تاج و تخت و حشمت
بی دست ویای قدرت بر در نشتن ما

Hiç bir kudrete malik olmadan senin kapında oturmamız bizim için iz-zetten, tâc u tahttan ve haşmetten daha güzeldir.

“Ben kapında oturmuşam, belki bana muhabbetin galeyâna gelir de ka-pıyı açar, “kalk gel” dersin” Mevlânâ

طواف حریم جانان در مذهبیم حرامست
از اشک تابناشد وضو گرفتن ما

Göz yaşıyla abdest almadan sevgilimin haremmini tavaf etmek benim mez-hebimde haramdır.

در خاکپای دلبر چون سایه باش اسعد
از ضعف تانگردد جون موکسستن ما

Ey Es'ad, sevgilinin hâk-i payinde gölge gibi ol, ta ki za'fdan kıl gibi kopmaz olmasın!

Gölge, hiç ayrılmaz ve gölgenin vücûdu yoktur.

Kıl, za'fın a'zamisidir.

ب هجرت نمودی چشم برمن تیره دنیا را
عذاب دوریت آورد برسر فکر عقبا را

Ey güzel, senin ayrılık gecen bana dünyayı zindan etti. Senden ayrılığın azabı bana âhireti düşündürdü.

زروی لطف بتمودی غقب گلگون
شکستی تاقیامت رغبت استاد مینارا

Lutfederek âleme gül rengi ğabğabını; çene altı gerdanını gösterdin. Mi-ne işleyen san'atkârın kıyâmete kadar kıymetini düşürdün.

کند بلبل نثار عارضت بیراهن گل را
اگر یکدفعه بینددر چمن آن روی زیارا

Bülbül senin yanağının uğruna gülün gömleğini açar, eğer bir defa çemende o güzel yüzü görürse.

Bülbül; âşık-ı mecâzî, gül; güzel, pervâne; âşık-ı hakîkîdir.

"Ey seher kuşu (bülbül), aşkı pervânedan öğren, yandı, sesi çıkmadı.

**"Lisân-ı hâldir minkâr-ı mûrg şem'a pervâne
Sühan-sâz-ı hâmûş hem-zebân ister mi, ister yâ"**

**Sühan-sâz-ı hamûş: Sükût sözünü yapan
Hem-zebân; Konuşacak, dilden anlayan insan**

شکستی خاطر وعشقت فزو نترکشت حیرانم
که این صد یاره ماغرجون ترید هیچ صهبارا

Gönlümü kırdın, fakat senin aşkın daha ziyâde arttı. Bu yüz parça olmuş kadeh nasıl oluyor da şarabı hiç dökmüyor?

بامیدو صالت ارنبودی مردم از هجرت
نمودم در شب دیجور فکر صبح فردارا

Eğer senin visâl ümidin olmasaydı hicrânından ölürdüm. Karanlık gecede yarınki sabahı düşündüm.

جمال پاك بنماو ويرون كن از سر اسعد
هوای باغ خلد و نعمت فردوس اعلارا

Mukaddes cemâlini göster ve Es'ad'ın başından cennet bâğının aşkını ve firdevs-i a'lâ nimetini çıkar.

Harfu'l-Ba

برقع ارزویت برافکن برمکش بارنقاب
تا برآید از نهاد ناصحان بوی کباب

Yüzünden örtüyü kaldır, nikab yükünü yüklenme. Kaldır ki nasihat edenlerin yaratılışından kebab kokusu gelsin. (Yansınlar.)

شعلهء نورت ندارد از هوا باکی چو شمع
لطف بر پروانه کن یکدم بیرون آی از حجاب

Senin yüzünün şu'lesi hevâdan (rûzgardan) korkmaz, pervâneye lutf et, bir an perdeden çık, (kendini göster) !

دل برای دیدنت برتن ندارد احتیاج
راه او یازاست هر شب گرچه چشم افتد بخواب

Gönül seni görmek için bedene muhtaç değildir. Her ne kadar geceleri göz uykuya dalarsa da, gönlün yolu açıktır.

لشکر عشقت زدل نگذاشت جای نقطه ئی
حب دنیاگر بیاید باز گردد باشتاب

Senin aşkının askeri gönülde işgal etmedik bir nokta bırakmaz. Eğer ora-ya dünya sevgisi girmek isterse hemen fırlayıp ona karşı koyar.

تا بچشم خویش بیند دانهء خال رخت
مرغ دل دردام زلفینت ندارد اضطراب

Gönül kuşu kendi gözüyle yanağındaki ben dânesini gördükten sonra iki zülfünün tuzağında artık ıztırap çekmez.

Dâne-i hâl: Süveydâ, siyah noktadır.

Zülf: Kesrettir, hâdisâttir. Gönül kuşu kesret ağlarının içinde çırpınırken süveydâya (vahdete) nüfuz etti mi çırpınması durur.

بردردت یابم دل کم کرده رانی جست وجو
زانکه مألوفی ندارد جز تودرزیر سحاب

Kaybolmuş gönlü aramadan senin kapında bulurum. Çünkü senden gayri kimse alışılmış bir şeyi bulut altında gizlemez.

اسعد خاکی زوصفت شعرها گوید همه
آب حیوان است گویا جو شداز کان تراب

Bir fânî toprak olan Es'ad senin vasfında şiiirler söyler. Bu şiiirler sanki topraktan fıskıran âb-ı hayâta benzer.

بردردت آمد فقیری دل پریشان وغریب
مرهم داغ دلش میخواهد ازباب طیب

Senin kapına gönlü perişan ve garip biri geldi. O fakir hakîmin (tabibin) kapisından gönlündeki yaraya merhem istiyor.

سبزهء شادی یناردر دلش باران اشک
شوره خاکی شدز شوق آن لب عالم فریب

Yağmur gibi döktüğü göz yaşları onun gönlünde sevinç sebzesi yetiştirmiyor. O âlemi aldatan dudağa karşı olan harâretli aşktan gönül çorak bir toprağa döndü.

Dudak: Fenâ fillâhdır ve bakâ billâhdır.

خانه بردوش و قلندر بی مکان و در بندر
دل حسرت از فراق یار و دیدار حبیب

O hâne-berdûş (evi omuzunda, serseri), kalender, yersiz yurtsuz, derbeder gönlü yarın ve sevgilinin didârandan ayrıldığı için hasret doludur.

مردمکرا میدهد در مژده گر آرد کسی
بهر چشمانم نوید وصل اخوان نجیب

Eğer bir kimse gözlerime necib kardeşlerimin visâlinin haberini getirirse göz bebeğimi ona müjde olarak veririm.

در فراق روی گل آتش زند برآشیاں
زرهء از حال من باشد اگر در عندلیب

Eğer bülbülde benim hâlimden bir zerre bulunsa gülün yüzünden ayrı olduğu için yuvasını ateşe verirdi.

هم چو صیادی که يك تیری زند بردو نشان
دزددوری آن چنان بنمود باصیرو شکیب

Hedefe ok atan bir avcı gibi ki avından (aradığından) uzak kalmış olmasının sebebiyle oku hedefine ulaştıramaz.

بسته شد گردد برویت اسعد اندر باغ وصل
از رضا مفتاح باید تابود فتح قریب

Ey Es'ad, visâl bağının kapısı sana kapatıldı ise onu açmak için yakın bir fethi rızâ anahtarı lâzımdır.

Visâl kapısını açan rızâ anahtarıdır.

چشم من هر گز نباشد سیراز خوان ادب
گرچه دیدم درجهان بسیار احسان ادب

Benim gözüm edeb sofrasında (ki nimetlerde)n asla doymaz. Her ne kadar cihanda edebın bir çok ihsânlarını görmüş ise de.

آنکه دارد آرزوی آب حیوان از خضر
جرعهء چندین بنوشد از سروکان ادب

Hızır'dan âb-ı hayâtı isteyen insanın edeb menba'ından bir kaç yudum içmesi lâzımdır.

از برای دفع علت‌های فخر و کبر و جهل
هیچ دارویی ندیدم همچو درمان ادب

Öğünmek, kibir ve cehl illetlerinin def'i için edeb ilâcı gibi hiç bir ilâc görmedim.

میشود نائل به تخت قدر و صدر اعتبار
مرد عاقل گر بگیرد سخت دامان ادب

Âkıl (akıllı) insan edeb eteğine sıkı sıkı sarılırsa kadir kıymet tahtını ve itibar sadrını elde etmiş demektir.

جان بجانان میرسد از یرتو شمع سلوک
دیده روشن میشود باماه تابان ادب

Sülûk mumunun ışığı, cânı cânâna ulaştırır. Edebin parlak ayı ise gözü aydınlatır.

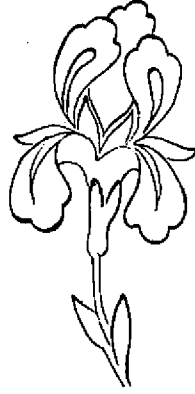
نشئه در حسن لب و گفتاریاران نیست گر
ذرهء بر لب نگیرند از نمکدان ادب

Eğer edeb tuzluğundan (çeşnisinden) dudaklarına bir zerre bulaştırmamış iseler, dostların sözünde ve dudağında güzellik neş'esi bulunmaz.

اسعدا گر باز کشتی از سفر سوی وطن
گوهر چندین بیراز بحر عمان ادب

Ey Es'ad, seferden vatanına dönünce edeb ummânından (dostlara hediye olarak) bir kaç inci getir.

Sefer: Sülûk yoludur.

Harfü't-Tâ

بزم نشاط دارد بایار استقامت
تاشمع محفلم شد دلدار استقامت

Meclisde istikamet sevgilisi bulununca benim meclisim zevk ve safâya ğarkolur.

از راه جان فدای تامرک سر نه بیچم
وار ستمکی به موتست بیمار استقامت

Çân fedâ etmek yolundan ölünceye kadar ferâğat etmem. İstikâmet hastalığına tutulmuş olan insan ancak ölmekle bu hastalıktan kurtulur.

که صدق و گاه تزویر روی چه کس تزئید
آینه تاکه باشد رخسار استقامت

Ayna istikâmet yanağı olursa bazan sıdk ve hulûs, bazan tezvîr, hiçbir kimsenin yüzünü süslemez.

Seyr u sülûkta esas ihlâstır, seciyedir.

در خانهء تذبذب آرام دل نبایی
از بهر خود بناکن حصار استقامت

Şek, tereddüt evinde gönül rahatlığı bulamazsın. Çünkü her taraftan hevâcis hücûm eder. Kendin için bir istikamet binâ et.

Hevâcis: Gönlü yolundan çeviren mâsivâ.

گر عالم واگر شیخ در معرض زوالند
در سر اگر ندارند دستار استقامت

Âlim olsun, şeyh olsun, eğer başlarında istikamet sarığı bulunmazsa zevâl bulup giderler.

تیر امل به مطلوب کی میکند اصابت
تایشت خم نباشد از بار استقامت

Eğer sırtın (belin) istikâmet yükü altında iki kat olmamışsa arzu (emel) oku hiç hedefine isâbet eder mi?

Yay eğridir. Bel, yay gibi istikamet yüküyle eğilecek.

Hedef-i matlûb: Kurbiyyet-i ilâhiyedir, bu da "kâbe kavseyn"dir.

Hak ve istikamet yolunda bel bükülecektir.

بابودوست خویش اسعد بنشین بیاغ وحدت
گلہای تازه دارد بہار استقامت

Es'ad, sevgilininle vahdet bağında otur. İstikamet baharının gülleri, dâima tazedir.

Vahdette istikamet mutlaka vardır.

به ان صورت که گل باشد اسیرماہ رخصارت
کند بلبل سر خودرا فدای عاشق زارت

Bu güzel şeklinle (sûretinle) gül, senin aya benzeyen yüzüne esir olduktan sonra bülbül senin ağlayan âşığına başını verir (kurban olur).

Gül: Güzellik timsâlidir, en güzel olandır. Bu gül senin aya benzeyen yüzüne esir oluyor, sen o kadar güzelsin. Böyle olunca bülbül güle de-ğil, senin ağlayan âşıkına cânını fedâ eder.

به محراب دوا برویث چنانا صف بسته شد مژگان
توگوی از خدا خواهد شفای چشم بيمارت

İki kaşın mihrâbında kirpiklerin öyle saf bağlamış ki, senin hasta gözünün şifâ bulması için Allah'a duâ ediyorlar zannedersin.

Göz: İnsan gözü üzerinde çok hassa vardır.

Çeşm-i bîmar: Hasta göz, yakıcı, öldürücü göz. Bu göz mâsivâyı da yakıyor. Kirpiklerin üstte kıvrık olarak duruşu makbûl bir duruştur. Bu kirpikler saf olmuş, el kaldırmış, beni öldürmeğe kasdı olan çeşm-i bî-mârın ölmemesi için duâ ediyorlar ki ben ölmeyeyim de biraz daha yaşayayım.

چه باک ز آب حیوان و چه غم از محنت ظلمت
اگر روشن دلی یابد حیات از نظم گفتارت

Eğer gönlü aydınlık bir insan senin inci dizisine benzeyen sözünden hayat bulmuşsa ne âb-ı hayâta minnet eder, ne de zulûmâtın karanlığından ğam çeker.

Âb-ı hayâta zulûmâttan geçtikten sonra varılır. Peyğambere hitâben "Eğer gönlü aydınlık bir insan senin sözünde ve senin getirdiğin 'kelâmullah'da inci dizisine benzeyen hayât-bahş nûktelerden tefeyyüz edip hayat bulmuş ise âb-ı hayâta ve ondan mukaddem zulûmâta ne hâcet var, onlardan minnet ve mihnet çekmez."

Gönlü aydınlık olan insan: gözünde hidâyet nûru olan insandır. Onun için zulûmât mevzûbahis değildir.

Nazm-ı güftâr: İnci dizisi sözlerin sâyesindedir. İnci sudan çıkar. İnci dizisi elde olursa suya ihtiyâç var mıdır?

Beyte dikkat edilirse bunlar karşılıklıdır. (Bu beytler san'at hârikalarıdır.)

به آب دیده پایدشست وشوزنك حوادثرا
زمرأت دل ارجوید ترایند گرفتارت

Eğer senin âşıkın gönül aynasında seni görmek isterse o aynanın üzerindeki hâdis olana karşı duyulan alâka pasını göz yaşıyla yıkamak mecûbriyetindedir.

Hak, gönül aynasında görülür. Gönül aynasının iyi görmesi için pas olan mâsivâyı (mâsivâ alakasını) göz yaşıyla yıkamalıdır. Göz yaşı da aşk ile olur, teslimiyet ile olur.

اگر باردزابر آسمان نور بصر یکسر
نسازد چشم من روشن به جز أنوار دیدارت

Eğer gökteki bir buluttan baştan başa bir nûr-i basar yağsa, benim gözüm ancak senin didârının (tecellinin) nûruyla aydınlanır.

Dünyadan ümitsizlik insanı âhirete meylettirir. Ümitsizliğin feyz dolu şarabı ile sarhoş olan âşinâya, vahdet meclisinin gülzara benzeyen kapısı açılır.

*"Biz aşk güzelinin elinden çok ızdırıp çekmişiz (kan içmişiz)
Arzunun karanlık zülfünü çok perişan etmişiz
Benim aşk yüzünden böyle âzâde olduğuma hayret ediyorsun
Biz bu fermanı elest bezminden getirmişiz"*

27 Eylül 1970
Ali Nihâd TARLAN

دل گومت شدازبادهء پرفیض نومیدی
کشاید در بروی اوز بزم صحن گلزارت

Ümitsizliğin, ızdırabın feyz dolu şarabıyla sarhoş olana senin gülzârından (gül bahçedeki meclisinden) kapı açılır.

نسازد قبلهء دل اسعد سرکشته دنیا را
ندارد آرزو جانا بغیر از فیض انوارت

Âvâre Es'ad, dünyayı gönlüne kible yapmaz, ey sevgili, senin nûrlarının feyzinden gayri bir şey arzu etmez.

از هجر نوأم گرچه نماندست طراوت
شاداب شوم لیک هم از اشک ندامت

Hicrânından dolayı her ne kadar bende taravet (tazelik) kalmamışsa da nedâmet göz yaşı beni sulayıp eski taravetimi iâde ediyor.

Çemen susuz kalınca solar, bozular, buruşur. Sulanınca hurrem olur, tazelenir, can bulur, hayat bulur.

Hurrem: Şâdân; su ile neş'elenmek, dirilmek.

آن دیده که ناظر بجمال تو نباشد
از رخنه دیوار کند وام نظارت

Senin cemâline nazar etmeyen göz duvar yarığından ödünç olarak görüştürülenir.

Duvar deliği; muvakkat ve cüz'î bir tarassuttur.

پتخانه شود کعبهء دل در نظر من
گر بر سردرد تو کند دعوی راحت

Senin derdini geçip (bırakıp) da râhatını isteyen gönül, bir kâ'be olması lâzım gelirken benim nazarımda puthânededen başka bir şey değildir.

"Kendisine bir katre zevk verince onu ummânın dibine atan bir kimseye ancak bir mânâ çeşmesi açılabilir."

Örfî

هر سرکه زسودای توروشن باشد
تاریکیء شب زاشمرد روز سعادت

Senin sözün ile aydınlanan her gönül gecenin karanlığını bir saâdet günü (gündüzü) addeder.

Gecenin karanlığı ıztıraptır. Bu ıztırap senin aşkınla zevk olur.

من در سفر عشق شدم غبطهء عنقا
در راه فنا بسکه فزون کشت متانت

Fenâ yolunda o kadar metânetim arttı ki, aşk sofrasında anka bana ğib-
ta etti.

“Rahdân-ı gaybem, öyle ki anka-yı vahşetin
Arz-ı refâkat ettiği meşhûrdur Şeyh Galib bana”

Rahdân: Yol bilen

Anka-yı vahşet; Mecnûn'dur. Ankanın ismi var, cismi yoktur. Kaf da-
ğının arkasında mevhûm varlık Ferâğat timsâlidir.

Dünyandan çekilmiş, Mecnûn yola düşmüş, vahdete ermiştir.

Aşk yolunda kendimi ifnâ ediyorum demek istiyor.

بخشم سرر خلد برین جمله بزاهد
روزی که زنم بر در تورخت اقامت

Senin kapına yerleşip oturduğum gün cennet-i a'lânın bütün huzûr (sa-
âdet) yataklarını zâhîde bağışladım.

دو مجلس دوران نه زنم تکیه زیلا
از خانهء وحدت طلبم کنج سلامت

Dünya meclisinde baş köşeye geçip oturmam. Vahdet evinde bir selâ-
met köşeciği isterim.

زان روز که چشم به جمال تودر افتاد
جز داغ بینم زعل و لاله ظرافت

Gözüm senin güzelliğine nazar ettiği günden beri gül ve lâlenin güzelli-
ği bana bir yara gibi gözükmetedir.

Gül yaraya, dağlanmış bir bereye benzetilir. Kûlhanın ortasındaki si-
yahlığa “dâğ-ı lâle” (lale yarası) denir.

“Lalenin yarasından ğayri hiç bir ot, muhabbet diyârında otlamış âhû
için makbûl değildir.”

بیمار تر اشریت گفتار تو لازم
باداروی لقمان نه کند کسب افاقت

Senin hastana senin sözünün ilâcı lâzımdır. O hasta Lokman'ın verdiği ilâcla ifakat bulmaz.

Şerbet; İlaçtır.

یا کاسهء خالی بکد ایت گرایم
از مائدهء عیسی کشم دست قناعت

Elimde boş kâse ile senin kapına dilenmeğe gelirim (gelebilirim) zevk ve safâ yemeğinden (sofrasından) kanâat elimi çekerim.

اسعد زهوی وطنش دست بشوید
یابوسیء خوداریکنی لطف و کرامت

Eğer ayağını öpmeğe lütfen müsâade edersen, Es'ad vatanının aşkından ferâğat eder (elini yur; yıkar).

هر عاشقی که بینم در صورت کمانست
دانم که سیرت او مفتون ابروانست

Hangi âşıkı görsem yay gibi (beli bükülmüş) görürüm. Ve bilirim ki onun sîreti, fıtratı kaşlara (kaşlardaki güzelliğe) meftûndur.

Kaş; kurbiyyet ifâde eder, "kâbe kavseyn" dir.

آواز بلبل آید در مجمع حریفان
تا غنچهء دهنرا آن چشم باغبانست

Ağız göncasını o göz bahçivan olup yetiştirdiyse dostların meclisine bülbül sesi gelir, gayet derinden.

Göz: Maddeyi yaşatıp mânâyı öldürür.

Ağız: Maddeyi öldürüp mânâyı yaşatır.

Göz ağız yetiştirmişse (gül vücûd bulmuşsa), meclise bülbül gelir.

جاه ذقن بشاهان از نخت مصر خوشتر
گر زلف وخال هند وزنجیر یاسیانست

Eğer zülf ve siyâh ben muhâfızın elindeki zincir olursa padişahların çene çukuru Mısır tahtından daha güzel gelir.

Çene çukuru: Çene kuyusu.

Zülf: Kesrettir.

İnsan kesrete bağlandığı zaman o kesretin hakîkî güzele bağlı bir kesret olduğunu idrâk etmişse böyle bir idrâk kesreti içinde çene kuyusunda yaşamak Mısır tahtında oturmağa müraccahdır. (Yûsuf aleyhisselam evvelâ kuyuya, sonra zindâna, daha sonra da Mısır Tahtına konuyor.)

در کرد شهد و شکر همچون منکس نکردم
شاهین آرزویم در بزم خسروانست

Sinek gibi bal ve şeker etrafında dönmem. Benim arzusunun şâhini padişahlar meclisindedir.

Sinek ile şâhinin mukayesesi yapılmakla durum tebellür ediyor. Padişahlar mânâ padişahlarıdır.

خورشید عشق سازد اظهار من و گرنه
چون ذره جسم لاغرینهان در آشیانست

Benim varlığımı aşk güneşi ortaya çıkarıyor. Yoksa benim zerre gibi zayıf olan cismim yuvasında gizlidir.

Güneş herşeyi meydana çıkarır, aydınlıkta eşyâ belli olur.

زاهد زفیض محروم آن روز شد که دانست
حنای دست معشوق از خون عاشقانست

Zâhid sevgilinin elindeki kınanın âşıkların kanından olduğunu anladığı gün feyzden mahrûm olmuştur.

"Hacle-gâh-ı Husrevi ol şeb ki tezyîn ettiler

Hûn-i Ferhâdı hınâ-ı pâ-y-ı şîrîn ettiler

Çıkmadı bir nîm-ten kad-i bülend himmete

Atlas-ı gerdûy-ı bir kaç kere tahmin ettiler" İbn Kemâl

Himmet: Kâinattan tecerrüt hediyesidir, rûh kudretidir.

از بهر مرغ دنیا دام ریا ندارد
اسعد که گاه وی گاه در معبد مفاست

Ara sıra mûğların ma'bedinde vakit geçiren Es'ad, dünya kuşunu avlamak için tuzak kurmaz.

Mûğ: Şarap veren, aşk-ı ilâhîyi sunan müşid.

tuzak kurmak: kuru sofuluk, veya dünya için politika yapmak.

شمع رویت گردیامن آینه با پروانه ساخت
جان دلرا از تن و دار وطن بیگانه ساخت

Senin yüzünün mumu pervâneye ne yaptıysa bana da aynı şeyi yaptı. Yani can ve gönlü tenden ve vatanından yabancı kıldı.

Cân: Madde, gönül; mânâdır.

غمزه دریک لحظه برهم زد مر اتازلف و نخال
از برای مرغ خاطر کار دام و دانه ساخت

Zülf ve ben, gönül kuşu için tuzak ve tane hazırlayınca yan bakış bir lâhzada beni mahv ve perişan etti.

Ben yüzdendir ve kesret doğuşu bundandır.

Yüz: Vahdettir. Vahdet içinde bu benin bulunması noktadan kesretin doğuşunu ifâde eder.

زلف چین چین با پریشان حالی و افتاده کی
ساخت با عقل و خیالم آنچه باوی شانه ساخت

Zülf, o kıvrım kıvrım perişân hâli ve düşkünlüğü ile (uzunluğu ile) benim aklıma ve hayâlîme tarağın o zülfe yaptığını yaptı.

Maddeden mânâyâ intikaldir.

Şane, tarak: işkencedir, tırmalamadır.

Tarak zülfü tırmaladığı gibi zülf de beni tırmaladı. Diğer mânâ, tarak zülfü düzeltti, zülf de benim amelimi, hâlimi düzeltti.

صد هزاران همچو من رسوای سودای تواند
خال رویت نه همین تنهامرا دیوانه ساخت

**Senin yüzündeki ben, yalnız beni dîvâne etmedi. Benim gibi yüz bin ta-
ne âşık senin sevdan yüzünden rüsvâ olmuşlardır.**

**Ben, tektir (süveydâ: karacık), etvâr-ı seb'adan yedincisidir. Bu gö-
nülde bir noktadır. Harflerde de esas noktadır. Besmele
ve nokta olduğu gibi. Sırlar noktalarda gizlidir.**

33 tesbih bir nokta olan imâmede birleşiyor.

"Ukde-i ser-rişte-i râz-ı nihânîdir sözüm

Silk-i tesbîh-i dürr-i seb'al-mesânîdir sözüm" Nefî

چارهء بهتر نباشد درجهان از ترك سر
مرگ خوشتر ز آنچه بامن نالهء مستانه ساخت

**Cihânda fedâ-yı hayât etmekten daha güzel çâre yoktur. Çünkü mestâ-
ne feryâdın bana yaptığı eziyetten ölüm daha güzeldir.**

Mestâne feryad: Sarhoşun haykırışı, âşıkın feryâdıdır.

Ölüm: Maddeyi terk etmektir, madde âleminden çekilmektir.

ترك می از من نیاید زانکه استاد ازل
چارهء درد فؤادم بالب پیمانه ساخت

**Ben şarabı terketmemi, zîrâ üstad-ı ezel (hakîm) benim kalbimin derdi-
nin çâresi olarak kadehin dudağını tâyin etmiştir.**

Şarap: aşk-ı ilâhîdir.

اسعد از معمار لطفتم خواهد اعمار دلش
زانکه باسوز فراقت خانه را ویرانه ساخت

**Es'ad senin lütfunun mimârından gönlünü îmâr etmesini ister. Zîrâ ay-
rılığın yanışıyla evini vîrâne hâline getirmiştir.**

Harfû's-Sâ

کِشْتِ بازارِ جهانِ پرنور از کالایِ غوث
نشئه جنت گرفت از قامتِ رعناىِ غوث

Cihân pazarı ğavsın kumaşıyla pür-nûr oldu. Ğavsın güzel endâmiyle (kâ-metiyle) cennet neş'esi kazandı.

در سر خلوت نشین گنج ایوان فنا
از شعاع شمع روشن تربود سودایِ غوث

Fenâ eyvanının köşesinde halvet-nişîn olan insanın başında gavs sev-dâsı güneş ışığından daha parlak olur.

ساکنان باغ وحدت با هزاران اشتیاق
در تماشا یند هر دم برزخ زیبایِ غوث

Vahdet bâğında oturanlar her an bîn iştiyâk ile ğavsın güzel dîdârını te-mâşâ ederler.

بوی ذکر مخلصان وهای وهوی خالصان
سوی بالا میروداز سایهء بالای غوث

**Hulûs ile zikredenlerin zikirleri, hâlisu'l-kalb olanların vecd ve feryâdla-
rı ğavsın ulvî gölgesinde ulvî âleme yükselir.**

از برای شیرو دیوان قرب و معرفت
سرمهء چشم بصیرت کشت خاک یای غوث

**Kurbîyyet ve ma'rifet dîvânına gitmek için geceleri zikir ve tevhîd ile ih-
yâ edenlerin basîret gözüne ğavsi ayağının tozu toprağı sürme olmuştur.**

باده پیمایان بزم وجد و گلزار طرب
جمله مست و بیخود نداز نرگس شهلاى غوث

**Vecd bezminde ve aşk neş'esi gülzârında şarap içenlerin hepsi ğavsın
şehlâ nergisinden mestolmuş ve kendilerinden geçmişlerdir.**

أسعدا بیهوده گرداری هوای احولى
كى توان درخواب هم دیدن یكى همتای غوث

**Ey Es'ad, beyhûde yere şaşılık peşindesin. Hiç ğavsın bir nazirini rüyâ-
da dahi görmek kabil midir?**

Şaşılık: Biri iki görmek

Harfû'l-Cîm

دردل هر کس نماید مدعای اختلاج
لیک من غیر از تو یا چیزی ندارم ابتهاج

Herkesin gönlünde heyecanlanmak iddiâsı gözükür. Lâkin ben senden ğayri hiç bir şey ile sevinç, sūrûr duymam.

دولت مستانه کی و مسند افتاده کی
ادغای عشق من مرکز نخواهد احتجاج

Sarhoşluk devleti ve üftâdelik (âşıklık) mesnedi nerededir? Bize fakr ve ihtiyâcı def' etmek için lâzım olan şey kâfidir.

Bizde öyle bir mazhariyet yok.

در سجل لوح محفوظ است باخط ازل
ادعای عشق من هرگز نخواهد احتجاج

Levh-i maHFûzun sicilinde ezel hattıyla yazılı olduğu için benim aşk dâvâma huccet falan lâzım değildir.

از دلم اصلا مگردان روی تیر غمزه ات
الحذر ثم الحذر جانا ز فکر اعوجاج

Yan bakışının okunun istikametini benim gönlümden başka tarafa çevirme! Aman sevgilim eğrilik fikrine düşme.

بر سریر نازنینی تاج شوکت خاص تست
صدمبارك باد بر سر وقدت این تخت وتاج

Nazlı güzellik tahtının üzerinde şevket tâcı sana mahsûstur. Senin servi boyuna bu taht ve tâc yüzlerce defa mübârek olsun.

بانگاه چشم غمازت مرآشد نصب عین
از غزالان ختن میگیری در آخر خراج

Ben senin gammaz gözünün bakışına göz dikmişim. Çünkü sen Hutem âhûlarından harâc alan değil misin?

Harâc alan, alınandan daha üstündür.

أسعدا ز قانون حسنت سر نه بیچدیک قدم
از متاع عشق خودجان راهد در رسم باج

Es'ad, senin güzelliğinin kânûnundan bir zerre kadar başını çekmez. (Ferağat etmez).

O aşkın malı içinde bac olarak (vergi olarak) sana cânını verir.

Harfü'l-Hâ

نیست جزدرباغ حسنت بوی آثار فرح
بندهء افتاده کانت کشته دلدار فرح

Senin güzelliğinin bağından ğayri bir yerde ferah eserleri yoktur. Senin aşık kullarına ferah âşık olmuştur.

Âsâr: Âsâr-ı rahmettir.

Bâğ-ı hüsn: Güzellik bağı, bahardır, âsâr-ı rahmettir. "Allah'ın âsâr-ı rahmetine bakınız" buyrulmuştur. (er-Rûm (30), 50). "

درغم سودای زلفت بسکه کشتم سودمند
خاطرم اصلا نخواهد سیر بازار فرح

Senin zülfünün sevdâsının ğamından o kadar müstefid oldum ki kalbim asîa ferah pazarında dolaşmak istemiyor.

Sûd: Ticâret, sûd-mend: kârlı, pazar, mal satılan yer.

Sevdâ: Aşk, siyâhlık, zülf siyâhdır.

قسوت از قلب دو عالم برد انوار رخت
وز بهار عارضت شد تازه گلزار فرح

Senin dîdârının nûrları iki âlemin kalbinden kasveti alıp götürdü.
Senin yanağının baharıyla ferah gülistanı tazelendi.

یافت تعمیرى عجب سال هلال ابروت
از شکست طاق کسرا سقف و دیوار فرح

Senin hilâle benzeyen kaşının senesinde tâk-ı Kistrâ'nın yıkılmasın
dan ferah tavanı ve duvarı ne güzel mâmur oldu.

Hilâl: Kaş

Hilâl, ay doğmasıdır, velâdet-i nübüvvet. Rasûl-i Kibriyâ doğduğu za-
man Kistrâ'nın sarayı yıkıldı.

سینهء پر کینهء بدخواه از من شادباد
گر نمایم بی قد شمشادت افکار فرح

Eğer senin şimşâda benzeyen endâmından ayrı bir ferahlık
duymazsam düşmanımın kin ile dolu sinesi benim yüzümden
sevinsin.

Şimşâd; şimşir ağacı.

چشم من دانست در روز ازل عین الیقین
گریه در درگاه تو بهتر ز اظهار فرح

Benim gözüm ezel gününde ayne'l-yakîn bildi ki, senin dergâhında ağ-
lamak ferah duymaktan daha iyidir.

اسعدا حاصل نباشد کام از زهد ریا
بی شعاع عشق نتوان دید رخسار فرح

Ey Es'ad, zühd ve riyâdan murâd elde edilmez. Ferahın yüzü ancak aş-
kın ışığında görülebilir.

Aşkın ışığı olmasa ferah görülemez.

Harfû'l-Ha

شد زکثرت غنی در ملک فنا وحدت شیخ [۱]
منت ازبزم ندارد طرب خلوت شیخ

Fenâ mülkünde şeyhin vahdeti kesretten müstağnî oldu. Şeyhin halvetindeki zevk ve tarab bezme minnet etmez.

Zevk u safa: Şevk-i mânevi

Minnet etmez; Zira onun halvetinde tarab vardır.

چشم در خوان کرم بسته ز دیوان بقا
بازو شاهین خیال وسقر فکرت شیخ [۱]

Şeyhin hayâlinin doğan ve şâhini ve tefekkürünün saka kuşu divân-ı bakâdan beri kerem sofrasına bağlanmıştı.

زعر وجش دل آشفتهء ماکم شده بود
گرنه بودی زکرم بار دیگر رجعت شیخ

Eğer lütf u kerem ederek geri doğmuş olmasa idi onun urûcundan bizim perişan gönlümüz yok olmuştu.

Şeyh: Tâha'l-Harîri, kuddise sırruh

هرچه در گوهرها و فرض نمایی تو کمست
روز بازار جزا فاش شود قیمت شیخ

Onun cevherinin takdirinde ne düşünürsen düşün dâimâ onun değerine nazaran azdı. Onun kıymeti ancak cezâ gününde herkes tarafından bilinecektir.

هر کزاز خاک نیاید صفت صفوت روح
از گل فیض سرشتند مگر طینت شیخ

Ruh saflığı asla topraktan neş'et etmez. Şeyhin tynetini (çamurunu) feyz çamurundan yoğurmuşlardır.

بر سر پوست توکل چونشیند بثبات
عزت دهر شود مسخرهء عزلت شیخ

Tevekkül postunun üzerinde sebât ile oturduğu zaman dünya ululuğu şeyhin uzleti karşısında maskara olur.

Maskara: alay mevzûu

أسعدا یافت شرف از قدمش فرشی حریر [۲]
ظن میرانیکه حریر است سر زینت شیخ

Es'ad, onun kademi (ayağı) altına ipek örtü sermekle şeref buldu. Bey zanneder ki ipek şeyhin başını süsler.

Harîr: nâhiye ismi

Harîr: ipek

Harfû'd-Dâl

عنوان سر بلندی باحست وجود نیاید
در کلبهء قناعت تا سرفرو نیاید

Yükseklik ünvanı aramakla bulunmaz. Ve kanâat kulübesinde tevâzû başını eğmeyince ele geçmez.

آزردهء که امید از کام بر ندارد
از بهر دلنوازی آن ماه رو نیاید

Murâddan ümidini kesmeyen bir incinmişe, o ay yüzlü dilber onun gönlünü almak için gelmez.

فکر وصال جانان جایی نمود مفلس
نخل امل زیستان بی آب رو نیاید

Müflis cânâna visâl düşüncesini beyhûde ızhâr etti. Bostanda emel fidanı yüz suyu dökmeyince yetişmez.

در نالهء سحرگاه باحسرت عزیزان
دودی که از دل آیدنی رنگ و بونیاید

Aziz dostların hasretiyle seher vakti edilen feryâd dolayısıyla gönülden yükselen âh dumanı renkli ve kokuludur.

در مزرع تمنا صد بار تیر بارد
عشق ار کما دارد نقضی باونیايد

Arzu tarlasına yüz kere ok yağmaz. Eğer aşk kemalini bulmuşsa ona noksanı gelmez.

حیران آه خویشم هم چون زسینه بر خواست
يك سرروديه افلاك ديگر فرونيايد

Ahıma hayranım. Sinemden yükseldiği anda doğrudan doğruya feleklere varır. Ve artık aşağı inmez.

أسعدا برای جانان بگزر زنيك نامی
تامرد زنده باشد نام نيكو نبايد

Es'ad, sevgili yolunda iyi şöhret kazanmak arzusundan vazgeç. İnsan yaşadığı müddetçe iyi nâm ve şöhret bulamaz.

İyi şöhret kazanmak için bir takım tâvizler vermek gerekir. Ve şöhret âfettir.

Yaşadığı müddetçe şöhret bulamaz : "Mûtû kable en temûtû" (Ölmeden evvel ölünüz) demektir.

کسی ازمن خیر دارد که از گردون نشان دارد
بیایی ناله وآهش براه آسمان دارد

Feleklere aşinâ olan insan ve nâle ve âhı mütemâdiyen göklere yükselen bir insan beni anlar.

بگاہ نعمت وصلت همیخواهم زخود رفتن
نه بینم لذت از خلوت نفس گردرمیان دارد

Seninle vuslat nimetinde nâil olduğum zaman kendimden geçmek istiyorum. Arada nefis buldukça halvetten lezzet alamıyorum.

برید از مسجد و میخانه امید این دل دانا
بهر دوچشم استعطا^۱ امل زان آستان دارد

Bu bilen gönlüm ümidini mescid ve meyhâneden kesiniz. Lutf isteyen iki gözümle ancak o eşikten bir şeyler ümid ediyorum.

O eşik; dergâh-ı Hak, ulvî ğaye, ehadiyet.

بسان شمع میسوز دبسر خوشی خاموشی
تنم گر بر سریکیار دیوانت مکان دارد

Benim tenim bir adım (kadem) miktarı seng-i duvarında yer bulursa mum gibi sarhoşluk ve sükût içinde yanar.

Seng-i dîvârında yer bulursa: Bir an vuslatına nâil olursa

Mum, ğayet az bir yer işğal eder, sâkindir, alevi iki tarafa sarhoş gibi sallanır ve yanarken ses çıkarmaz.

ای مرغ سمر عشق زیروانه بیاموز
کان سوخته زاجان شد و آواز نیامه
ای مدعیان در طلبش بیخبر آنند
کانراکه خبر شد خبری باز نیامد
شیخ سعدی

Tercemesi: Ey bülbül, aşkı pervaneden öğren.

O ateşin etrafında dolaşırken yanıp can verdi de sesi bile çıkmadı

Ey davulun sesinden habersiz olan iddia sahipleri

Pervane ateşten haber alınca kendinden bir haber gelmedi.

بهارست و تماشای گل رویت زجان جویم
که هر سوبلبیل خو شخوان هو ای بوستان دارد

Bahar zamanında senin gül yüzünü temâşâ etmeyi candan diliyorum.

Zira güzel sesli bülbül her tarafta gülistân arar.

Bahar İ'tidâl mevsimidir. İslâmiyetin esası adldır. Bahardan murâd İslâm'dır. Hıristiyanlık tamâmen âhîret dinidir. Mûsevîlik tamamen dñnyâ dinidir. İslâmiyet dñnyâ ve âhîret arasında müvâzene kurup ikisini de kazandıran bakâ dinidir.

“Gül-i rûh-sârına karşı gözümde kanlı akar su

Habibim faslı-ı güldür bu akan sular bulunmaz mı” Fuzûlî

كسى گو قدر جان داند براه من نه مى آيد
كه آن صياد من دارم عجب تيرو كآن دارد

Cânının kıymetini bilen (düşünen) benim karşıma çıkmasın. Bendeki avcının şâyân-ı hayret oku ve yayı vardır.

بگوى دوست گرفتم مراباخود بير اسعد
كه باتعليق جانانت لبم راز نهان دارد

Es'ad, cânânın diyârına gidersen beni de beraber götür. Çünkü senin sevgilinin iki ayağının na'leyni ile benim dudağım arasında bir sır vardır.

روزن چشمم گرفتم خانه ام پرنور شد
وزغم چنپ گذشتم خاطر م مسرور شد

Gözümün penceresini kapadım, evim aydınlık doldu. Cennet derdinden kurtuldum, gönlüm sevinçle doldu.

Hârîçle, alâyıkla, nukûş-ı kevnîyye ile kestiğim zaman içim nûr ile oldu. Kendime döndüm, rabbime yöneldim, aydınlandım.

هتم زين يس ندارد آرزوى تاج و تخت
درره فقر وقناعت هم طريق مورشد

Benim himmetim tâc ve taht sevdâsından âzâdedir. Fakr ve kanâat yolunda himmetim karıncaya yoldaş oldu.

Himmet, mâsivâdan kurtulmak için lâzım gelen rûh kuvvetidir.

Karınca, en hakîr mahlûktur, yerde sürünür, küçüktür.

ضعف تا باقیست در تن، کی کشم ناز فنا
جسم و جان از ناتوانی غبطهء منصور شد

Tenimde bu za'f baki oldukça niye fâninin nazını çekeyim. Cismin ve cânım o derece kudretsizdir ki Mansûr bile bana gibta eder.

Fânî, bütûn mâsivâdır, Hak'tan gayrı olan herşeydir.

Za'f, madde ve mânâ za'fidir, maddeden istiğnadır.

تا کشیدم یای شوق از کشت گلزار ارم
خاطر از نور حیبیان خانهء معمور شد

İrem bağında safâ ile gezmenin arzusundan ayağımı çekince gönlüm sevgililerin nûruyla mâmûr bir ev oldu.

Mâmûr: beyt-i mâmûr, **Kâbe**, nazar-gâh-ı ilâhîdir, beytullahtır. Felek-te tavaf edilen Kâbe'nin timsâlidir.

آفتاب شهرتش بر عرش اعلا میر شد
آنکه در گنج قناعت هم چو من مستور شد

Kanaat köşesinde benim gibi kendini gizleyen insanın şöret güneşi, arş-ı Alâ'ya yükselir.

هر که از اسرار هستی کشت محروم اسعدا
روز گار تیره اش رشك آور دججو رشد

Ey Es'ad, varlığın sırlarını idrâkten mahrûm olanın karanlık hayâtına karanlığın bizzât kendisi hased eder.

شوقم چو سریه جیب تفکر فرو کند
بیوسته یاد زلف و خطت موبو کند

Benim harâretli aşkım tefekkür ve murâkabeye daldığı zaman dâimâ zül-fünü ve hattını (ayva tüylerini) kıl kıl yâdeder.

Zülf, vahdettir, ayrı tasavvur edildiğinde kesrettir.

Hat, vahdet üzerindeki kesrettir.

Tal'at, dîdâr, yüz, vahdettir.

Şarâbın sarhoşu, mesttir. Afyonun sarhoşu, hayrândır.

Asıl mânâ: Vahdetten kesreti ve vahdet üzerindeki kesreti aşk ile her-birini ayrı ayrı düşünüyorum.

از تیغ ابروت نشود گر شهید جان
سودی نمید هدکه به محراب رو کند

Senin kaşının kılıcından cânı şehid olmayan bir insanın mihrâba teveccüh etmesinin hiç bir faydası yoktur.

اسکندر زمانه شود آن که با خلوص
دلر ابروی هم چومه ت روبرو کند

Gönlünü hulûs ile senin ay yüzüne karşı tutan zamâne İskender'i olur.

Kurbiyet-i Hak ile maddeden sıyrılarak.

Meâli: Namaz kılariken senin kaşının kıvrımı (kurbiyet-i Hak) hâtırına geldi. Öyle bir hâl oldu ki mihrâb feryâda başladı.

Ayine-i İskender; kalb-i mü'min

Câm-ı Cem; kalb-i mü'min. Yedi hattı var, yedi iklim görünür.

İskenderiye feneri, üçgünlük yoldan istikamet verir.

بخشد به مرده دلان عمر تازه چون مسیح
در مجلسی که هر دولت گفتگو کند

İki dudağının konuştuğu mecliste o iki dudak gönlü ölmüş olanlara İsa gibi taze bir hayat verir.

کی مضطرب شود ز تمنای این و آن
آزادهء بکوشهء عزلت که خو کند

Uzlet köşesine alışan bir hür insan (kaydlardan âzâde bir insan) şunu bunu istemek yolunda hiç ıztırap çeker mi?

دردام رنج و تعب مانندان دل غافل
کودانهء نعیم جهان آرزو کند

Cihan nimetinin tanesini (yemini) arzu eden gafil gönül ıztırap, acı ve yorgunluk tuzağına düşüp orada kalır.

نامش اگر زبزم تو آید دیگر اسعد
بهر شرف چرا زیارت جام و سبو کند

Onun ismi senin meclisinde bir kere geçerse Es'ad şeref kazanmak için yine kadehi ve şarabı ziyaret eder.

Harfû'z-Zâl

نفس خسیس دائم دارد غم لذائد
مخزون و خانه ویران در ماتم لذائد

Hâsîs nefs dâimâ lezzetler peşindê koşar. O, mahzûn, evi yıkılmış lezzetler mâtemini tutmaktadır.

عیش و نشاط باقی در عشق و بی قرار یست
غیر از زیان نباشد از همدم لذائد

Halbuki bâkî bir zevk ve neşât aşkta aşk yüzünden olan kararsızlıktadır.

Lezzetler ile hemdem olan insândan ziyândan başka bir şey gelmez.

“Kimi vicdâna dokundu, kimi cism ü-câna

Zevk nâmiyla ne yaptım sa peşîmân oldum” Namık Kemal

آسوده جهانم از ین خاکساری
پوشیده هر دو چشمم از عالم لذائد

Tevâzû ve istiğnâ bereketiyle dünyânın en rahat insanıyım. İki gözümde lezzetler âlemine kapalıdır.

روی عروس اسرار بر عارفان حرامست
در دل اگر نباشد نا محرم لذائذ

Eğer bu gönülde lezzetler nâ-mahrem olmazsa âriflere esrâr-ı ilâhiyye gelininin yüzü harâmıdır.

در رخت خواب راحت ای خواجه چند خوانی
دارد حساب و میزان پیش و کم لذائذ

Ey hâce, ne zamana kadar yatağında râhat râhat uyuyacaksın. Lezzetlerin azının ve çoğunun bir hesâbı, bir terâzisi vardır.

Lezzetlere ârifler yanaşursa esrâr-ı ilâhiyye gelininin yüzünü göremezler, demektir.

چندین هزار دیدم از مادر شب و روز
طفل غم و مصائب شد توأم لذائذ

Gece ve gündüz anasından gam ve musîbetlerin lezzetlerle ikiz olarak doğduğunu binlerce defa gördüm.

Hâce, büyük sermâyedâr, tüccâr demektir.

اسعد زگنج عزلت بادرد خویش بنشین
چشم امید خود بند از مقدم لذائذ

Es'ad, uzlet köşesinde kendi derdinle arkadaş olarak otur. Lezzetlerin gelmesinden ümid gözünü yum.

Harfü'r Râ

ای دوست کس نبیند کرامت از تکبر
بیمار کس نیابد سلامت از تکبر

Ey dost, kimse tekebbürden bir fayda elde etmez. Hasta insan tekebbürden fayda bulmaz.

آدم زخاک ساری روضهء سعادت
ابلیس بی هنر بی دید شقاوت از تکبر

Âdem tevâzûsundan dolayı saâdet cennetine gitti. Akılsız, hünersiz şeytân da tekebbürle şekâvet yoluna saptı.

موسی باوج رفعت رسید باعضای
فرعون یافت آخر ندامت از تکبر

Mûsâ asâsıyla evc-i rif'ate ulaştı. Firavun tekebbüründen dolayı sonunda pişman oldu.

دروادیء ضلالت کمرهء مانند ابو جهل
هرگز نیافت روزی هدایت از تکبر

Ebû Cehil, dalâlet vâdîsinde yolunu şaşırđı. Tekebbüründen dolayı bir gün hidâyete eremedi.

ای آنکه خویش بینی بالا تراز امثال
دور است صد مراحل سیادت از تکبر

Ey kendisini emsâlınden yüksek gören, bil ki tekebbüründen dolayı efendilikten yüzlerce merhale uzaktasın.

در گلشن تواضع باعیش باش ای دل
ذوق چه کس نیابد حلاوت از تکبر

Ey gönül, tevâzû gülşeninde zevk ve safâ et. Hiçbir kimsenin zevki tekebbürde bir halâvet bulmaz.

باکسر نفس خود کوش اسمد زدهر زیرا
افتاده ندیدم افاقت از تکبر

Es'ad, nefsinı kırmağa çalış. Zîrâ dünyada hiçbir düşkün görmedim ki tekebbür ile ifâkat; şifâ bulsun.

ساق بیاد همان چشم دلفریت آور
یکدو پیاله زان می باشور وباشور

Sâkı, o gönül çalan gözü yâdederek, o insanı buhrânlara düşüren ve alev alev yakan şaraptan bir iki kadeh getir.

مطرب بزن رباب معنی بخوان غزل
تا نقد جان نثار نمایم چوسیم وزر

Mutrib, rebâbı çal. Ey hânende, gazel oku, tâ ki cân yarasını altın ve gümüş gibi dökeyim; (vereyim).

تاب جفای هجر ندارد وجود من
غرقاب خون شده چشمم زلوعلوع احمر

Benim vücûdum hicrân cevâsına dayanamaz. Gözüm o kırmızı incilerden kan deryâsına garkolmuştur.

Deryâ: vahdettir, dalga; kesrettir.

Vahdetten kesret doğuyor. Vahdetin vücûdu var, kesretin vücûdu yoktur.

Kesret bir zuhûrdur. Bir anda zâhir olur ve sonra vahdete kalbolunur.

*“Habs-i hevâda koyma Fuzûlî-sıfat esîr
Yâ Rab hidâyet eyle tarîk-i fenâ bana”* Fuzûlî

فرما نرحمی بهمین قد چون کمان
افتاده ام زمقدمت ای سرو سیم بر

Ey gümüş göğüslü servi, ayağına düşmüşsün; bu yay gibi beli bükülmüş olan bu âcize merhamet et.

بنوازیم اگر بدان لب شیرین همان
پرسازم این جهان همه از شعر چون شکر

Eğer beni o tatlı dudak ile okşarsa, bütün bu cihanı şeker gibi tatlı şiiirle doldururum.

آهوی چین غزال ختنن از تو آموزند
ناز و گرشمه و گذر و شیوهء نظر

Çin âhûsu, Hutun ceylânı nazlı, cilveli yürüyüş ve bakış edâsını senden öğrenmişlerdir.

در وصف زلف و خالت اگر میرود سخن
تاروز حشر میکشد. این بهت نامور

Eğer zülfünden ve beninden bahis açılırsa bu nâm ve şanlı bahis mahşer gününe kadar sürer.

Zira vahdet ve kesret bahsi nâ-mütenâhîdir.

ای نوگل حدیقہء رضوان چہ میشود
با اسعد غریب زتی خندہء سحر

**Ey cennet bahçesinin gülü, ne olur garîb Es'ada, seher vaktinde doğan
bir seher gülü; fecr-i sâdik gibi gülsen.**

Na't-ı Şerîf

ای دل بیا بیثرب و بطحا بکن سفر
کا کآنجاست یارو فاییشہ و گدا یرو ر

**Ey gönül, gel Mekke ve Medine'ye sefer et. Zîrâ vefâlî ve fakirleri besle-
yen, yetiştiren yâr oradadır.**

ماہ منور افلاک مظہر لولاک
زیب کمال امم زینت جمال بشر

**Feleklerin parlayan mâhî, "levlâk" hitâbının mazharı, ümmetlerin kemâ-
linin ve beşerin cemâlinin süsü oradadır.**

سرو حدیقہء رضوان نتیجہء امکان
فخر زمین وزمان سید خدا یاور

**Rıdvân'ın bahçesinin; cennetin serveri, imkân âleminin gayesi zemin ve
zamânîñ medâr-ı iftihârî, Allah'ın tevfikine mazhar olan Efendi oradadır**

عز نسب امان عرب راحت عجم
فیروزہند و طالع روم وسعدت قیصر

**Nesebin izzeti, Arab'ın melce'i A'cem'in rahatı, Hind'in saâdeti, Rûm'-
un tâlii, Kayser'in saâdeti oradadır.**

دریای بخشش و کرم و کان مرحمت
نور مجسم و نور حدیقہء داور

İhsân ve kerem deryâsı, merhâmet madeni, cisim hâline gelmiş nûr, Allah bahçesinin nûru oradadır.

سرمایهء حقیقت و صراف معرفت
خاک درش زشان و شرف برتراز گوهر

Hakikat sermâyesi, ma'rifet sarrâfı, şân ve şerefde kapısının toprağı in-ciden daha kıymetli olan oradadır.

مسند نشین بارکه ملک معدلت
شاه خجسته سیر مهتر جهان یروور

Adâlet mülkünün sarayına oturan mübârek ahlâklı, cihânı besleyen en büyük oradadır.

جان جهان حیات جنان معدن امان
تاج سران رواج زمان خسرو اکبر

Cihânın cânı, kalbin hayatı, emânet madeni, başlar tâcı, her zaman değerini muhâfaza eden büyük padişah oradadır.

از بهر خوشه جینیء خوان کرامتش
صف بسته فوج ملائک همشه اندر در

Kerem sofrasından artık yemek için melâik fevcinin kapısında saf bağ-ladığı kerîm oradadır.

چرخ و فلک سما و سمک لشکر ملک
فرمانبر اطاعت آن سید البشر

Çarh ve felek, gök ve balık, melekler askeri, o seyyidü'l-beşer'in fermâ-nına itâat eder.

محسود خلد برینست گلشن گویش
گلها بداغ درووند زان رخ انور

Onun diyârının gülşenine cennet hased eder. O parlak yüzden dolayı güllerin bağı yaralıdır.

درنعت او عزلم بوی گل همی بخشد
فیض گرفت که جانم زگلشن حیدر

Onun na'tı vâdisindeki bu gazelim, cânım haydar gülistânından feyz aldığı için gül kokusu verir.

ورنه من از کجا وثنای وی از کجا
خورشید راجه توان گفت شیر احقر

**Ben nereden nereye seni övebilirim.
Benim gibi kötü bir arslan güneş için ne söyleyebilir?**

یارب همیشه آتش عشقش یسوز باد
در مجمر دل بی چارهء جفا یروور

Ya Rabbi, onun aşkının âteşi, bi-çâre, cefâ çeken gönül buhûrdânında dâimâ yansın.

بی مرشد فنا نرسد مژدهء بقا
امن وامان عقب موت میشود یاور

Fânîlik, mürşide yol gösterici olmazsa insana baka müjdesi erişmez. Emn ü emân insana ölümünden sonra yâr olur.

زاهد بآرزوی جنان قید بند شد
من مبتلای جلوهء اویم بجان و سر

Zâhid cennet arzusuna bağlanmıştır. Ben cân ve baş ile onun tecellisine müştâkım, mübtelâyım.

برخیز اسعدا بغدا کاریش برو
درقیل وقال عمر عزیزت بسر میر

Es'ad, kalk, onun uğrunda her fedâkârlığı yap. Aziz ömrünü kıl u kâl (dedi kodu) ile sona erdirme.

Harfü'z-Zâ

زلف سکینت به یا افتاده از روی نیاز
تا که بخشد سایهء سروت باو عمر دراز

Misk kokuları zülfün ayağına düşmüş, servi boyunun gölgesi ona uzun ömür versin diye yalvarıyor.

Bütün bu kesret âlemi güzeldir, Hakk'ın tezâhürüdür.

“Senin vahdetinin gölgesi ona ebedî ömür versin”, diye ayağına düşmüş yalvarıyor. Çünkü kesret vahdete girdi mi bakâya eriyor, bâkî oluyor.

دیدن بیمار چشمت میکند جان آرزو
غالباً از تیر توتبای گانت ندارد احتراز

Cân senin hasta gözünü görmek istiyor. Gâlibâ kirpiklerinin okundan korkmuyor.

میشود اندر فضای ملک وحدت دوربین
گر بوداز توتبای خاکباییت چشم باز

Eğer göz senin ayak toprağının tutyâsıyla; sürmesiyle ışıklanmış ise, vahdet mülkünün fezâsında çok uzakları görür.

Hak-ı pây; ayak tozu, âyât-ı ilâhiyyedir.

Âyet; alâmettir, izdir. Âyât-ı ilâhiyyede Hak'tan izler vardır.

Hakîkî âyât kitâb-ı kâinattır, Kur'ân onun tercümesidir.

من که دانستم وصالترا هوس باخلوتست
میگیریم از رفیق شمع در شبهای راز

Senin visâli arzusunun halvet ile; seninle başbaşa bulunmakla gerçekleştüğünü anladım. Onun için sır gecelerinde, mumu dahi arkadaş olarak istemiyorum.

منقطع از سیرالوان جهان شد ألفتم
از تلون طبع من بگرفت راه امتیاز

Cihânın renklerinin sırrından ülfetim kesildi. Benim yaratılışım tab'ım televvünden ayrılma yolunu tuttu.

گوهر تجرید تا از بحر عشق آید بدست
جسم و جان مرد باشد هم جو موم ازهم گداز

Aşk denizinden tecerrüd incisi elde edillince insanın cisim ve cânı mum gibi kendiliğinden erir.

آرزوی سبحة صد دانه و فکر کمند
داد اسعد در نثار زلف و خال دلنواز

Es'ad, yüz taneli tesbih arzusunu ve kemend; yâni dünya bağı düşüncesini, gönül okşayan zülfünün ve beninin yolunda fedâ etmiştir.

Kemend; zülfe karşılık, tuzaktır.

Ben; tâne, müntehâ'yı idrâk, nokta-i süveydâ, vahdettir.

Harfü's-Sîn

درره عشق جمالت تا که آید یکنفس
نالہ از من کم نباشد ہم چو فریاد جرس

Senin güzelliğinin aşkı yolunda son nefesime kadar çan (çingirak) fer-yâdı gibi nâle eksilmez.

Kâbe yolunda deve boynunda eksilmeyen çingirak sesleri yolculuk devâm ettikçe devâm eder.

طائر فکر رخت باسینه ام خوش الفتیست
طالع تحت سلیمان دارد این خونین قفس

Benim sinemin yanağın tefekkürü ile o kadar güzel üfeti vardır ki bu kanlı kafes Süleyman tahtı kadar tâlihlidir, denilebilir.

Kanlı kafes; cism-i beşer, sine-i insândır.

Tâir-i fikr; fikir kuşu, hüdhüd.

گوهر مهرت ز لوح سینه محفوظت سخت
فرصت دزدی ندارد تا کشم ناز عسس

Senin sevginin (muhabbetinin) incisi sinemin levhinde öyle mahfûzdur ki imkânı yok çalınamaz. Niye bekçinin nazını çekeyim.

Levh-i mahfûzda olunca, elest bezminde oluyor, bu çalınır mı?
Çalınmayacak şeye bekçi lâzım mı?

کمشستهء بالای شیر ینت کتم دلرا اگر
درمیان مور بنده فی المثل دست هوس

Gönlü senin tatlı endâmına fedâ ederim. Eğer heves elini karıncanın beline bağlarsa (uzatırsa)

Şirin; tatlı, tatlıya karınca üşüşür.

Karıncanın beli; dünyanın en ince, ufak bir şeyidir.

بسکه در عزلت گر فتم لذت وجد و طرب
میکشم از بوستان یای هوس چو خار و خس

Uzlette zevk u tarab (zevk ve neş'e) lezzetini öyle buldum ki bostandan heves ayağını çer-çöp gibi çekerim.

Uzlet; murâkabe-i nefis tefahhus-i derûnî, halka-i ünsiyettir.

از نشانت میدهد بر من خبر راه عدم
حاجت پرسیدنی نیود مرا از هیچ کس

Adem (yokluk) yolu bana senden nişân verir. Onu hiç kimseden sormağa ihtiyâcım yok.

اسعد از گرداب دریای سخن آزاده است
تا که غواصی چوتو باشدورا فریادس

İmdâdına senin gibi bir dalgıç yetişecek olduktan sonra, Es'ad mihnetler deryâsının girdâbından masûndur, hiç korkmaz.

Harfû'Ş-Şîn

فصل بهارست بیامی بنوش
از سخن دهرد می چشم بوش

Bahar mevsimidir, gel şarap iç. Dünya mihnetlerinden bir an gözünü yum.

Bahar; devr-i Muhammedî'dir.

Şarâp iç; aşkullah şarabını iç.

شعلهء دل بهرچه باشد نهان
جامهء فنوس در آرز دوش

Gönül alevi niçin gizlensin? Onun o uzun fânûs elbisesini çıkar at.

Gönül üzerindeki fânûs elbisesi, tendir.

Bütün îcâbâtıyla uzviyetten kurtul, yalnız mânâ alevi yansın içinde,

بلبل دیوانه جوسر کرم شد
در قدم غنچه نباشد وخموش

Dîvâne bülbül coştı mu, goncanın huzûrunda (ayağında) artık susmaz.

لی لب پیمانہ نہ کیرد قرار
عشق کہ آمد بفرغان و خروش

Aşk feryâd ve figân ile coştı mu; ancak kadehin dudağıyla sükûna erişir.

Kadehin dudağı, aşk-ı ilâhî müjdesidir.

خندهء می گرنکند چارهء
کس نہ تشاند زسر کریه جوش

Eğer şarâbın gülümsemesi ona çâre bulmazsa hiçbir kimse coşan göz-yaşlarımı dindiremez.

غم مخور از مائدهء دهر دون
باده کش و درصدهء دعیش کوش

Bu alçak dünyanın sofrasından gam yeme (gam yemeğini yeme). Şarap iç, zevk ve safâna bak.

*‘‘Aşıқта keder neyler, gam halk-ı cihânındır
Koyma kadehi elden, söz pir-i muğânındır’’* Şeyh Gâlib

دست مکش از می ناب اسعدا
تا که زسرداری کمی عقل و هوش

Ey Es'ad, kafanda bir parça akıl varsa saf şarâptan elini çekme.

Saf şarap; mutlak aşk-ı ilâhîdir.

از برای سوختن چون شمع شب آماده باش
در حریم بنده کی افتاده چون سجاده باش

Yanmak husûsunda gece yanan mum gibi hazır ol. İbadetin hariminde seccâde gibi düşkün (yere yayılmış) ol.

بی سر فخر تکبر لی زیان اعتراض
در تواضع باسلیمان هم چومور جاده باش

Hiç öğünmeden, hiç itirâz etmeden Süleyman'ın karşısında karınca gibi mütevâzî ol.

از هجوم تیرغم هرگز مکردان روی دل
باکمال استقامت چون هدف استاده باش

Gam okunun hücumundan asla gönlün yüzünü çevirme Hedef gibi kemâl-i istikametle dur.

سربنه درکوی عشق و جان بمعشوقان سپر
بی خاطر از کیدرهزن از متاع آزادهباش

Aşk diyârına başını koy, sevgililere başını ver. Malını bağışladıktan sonra hırsızın (yol kesicinin) hilesinden korkma!

بی ثمر چو بیست زاهد بکزر از فکر سواک
کردن مینا بکیرو درخیال باده باش

Zâhid, misvâk düşüncesinden vaz geç, çünkü o meyvesiz bir odundur (çöptür). Şarap şişesinin boynuna sarıl ve şarabı tahayyül et.

سینه تابوتست تادل مردهء دنیا بود
آب حیوان کرتو خواهی در مغان افتاده باش

Gönül dünyaya taptığından dolayı ölmüş bir hâlde olursa sine onun tabutundan başka bir şey değildir.

هست و شیدا و قلندر چون حباب بی مقرر
از غم دنیا و عقباهم چو اسعد ساده باش

Eğer âb-ı hayat istiyorsan; yersiz yurtsuz habbâb gibi sarhoş, yıkılmış ve kalender olarak muğlardan iste, Es'ad gibi kendini dünya ve ukbâ endişesinden kurtar.

Harfû's-Sâd

دارم نیاز همت از بند گان اخلاص
فیضی بدل رسانند از خاندان اخلاص

Ihlâs sahibi kullardan himmet niyaz ederim. Onlar gönüle ihlâs hânedânından feyz getirirler.

از قیل وقال و تسبیح غیر از زیان ندیدم
خاموشی است گویا ذکر ریان اخلاص

Kîl u kâlden ve tesbîhten, ziyândan başka bir şey görmedim. Sanki ihlâs dilinin zikri, sükûttur.

آیارسد بخاطر از یمین پیر کامل
بزمی بهم رسانم در بوستان اخلاص

Pir-i kâmilin bereketiyle ihlâs bostânında bir meclis kurmak hatıra gelir mi?

گر عزم کعبه داری آمین مشور رهزن
تنها مروتو ای دل بی کاروان اخلاص

Eğer Kâbe'yi niyet etmişsen yol kesen eşkiyâdan emin olma. Ey gönül,
yalnız gitme, ihlâs kervânına katıl!

کشت امید اسعد دائم درانتظارست
باران رحمت آیداز آسمان اخلاص

.Es'ad'ın ümid tarlası ihlâs âsûmânından rahmet yağmuru yağar, diye
dâimâ beklemektedir.

Harfû'd-Dâd

جان بلب آمد که دارد دیدن رویت غرض
خستهء چشمت ندارد غیر دارویت غرض

**Senin yüzünü görmek için cânım dudağıma geldi. Gözünün hastası olan
senin ilâcından gayrı bir ilacla şifâ bulmaz.**

هر کجا بحث مجازی میکنم از زلف یار
در حقیقت نیست الا سنبل مویت غرض

**Her nerede sevgilinin zülfünden mecâz yoluyla bahsedersen hakikatte
garazım ancak senin tâcının sünbülüdür.**

آرزوی من بمحراب اقتفاری یایتست
ورنه مارانیست درد دل غیر ابرویت غرض

**Mihrâbda benim arzum senin ayağına iktidâ etmektir. Zîrâ bizim gönlü-
müzde senin kaşından başka bir maksat yoktur.**

کی فرودارم سر امید بر چرخ و فلک
من که کردم در دو عالم قد دلجویت غرض

Ben ki iki âlemde ancak senin güzel boyunu, endâmını isterim, nasıl çarh-ı felek önünde başımı eğerek ondan başka bir şey isterim.

حاصلی هردو جهان در مذهب من نقطه ایست
از حدوث آفرینش خال هندویت غرض

Benim mezhebimde cihânın yekûnu bir noktadır. Yaratılışının hudûsundan murâd, senin siyâh benindir.

بی تکلف از بلاغت کی شود عنبر فشان
گر نباشد از قلم اوصاف نیگویت غرض

Eğer kalemin maksadı senin güzel vasıffarını yazmak olmasa idi nasıl belâgat ile anber saçardı?

گررود اسعد سوی میخانه معذورش بخوان
دارد از کشت گلستان نشئهء بوییت غرض

Eğer Es'ad meyhâneye giderse onu mâzûr gör, senin korkunun neş'esi-ni almak için gül bahçelerini getiriyor.

Harfü't-Tâ

زهر خوشترى توام از شكر عيش و نشاط
ميشود دوراز تودشمن دلبر عيش و نشاط

Sensiz olunca iyş u safâ şekerinden zehir bana daha güzeldir. Zevk ve sefâ dilberi senden uzak olursam bana düşmândır.

روزوشب چندان که کشتم دربیابان طلب
جز به دریایت ندیدم گوهر عيش و نشاط

Taleb çölünde gece gündüz o kadar dolaştım, zevk u safâ incisini senin denizinden başka bir yerde görmedim.

کشتهء آن بدر کشتم کز تماشای ملک
یافت قوت بزم و رزم لشکر عيش و نشاط

Zevk u safâ askerinin bezm ü rezminin (hazar ve seferinin), melekleri temâşâ ederek kuvvet kazandığı o Bedir gazvesinde ben şehîd oldum.

Bedir gazvesinde melekler yardıma gönderilmişti.

تاكه از چشم تو باشم سر خوش مست و خراب
كى نمايم آرزوى ساغر عيش و نشاط

Senin gözünden sarhoş ve kandil (zil-zurna) olan ben nasıl iyş u safâ kadehini isterim

لنجهء سرو خرامانت زباغ خسروى
رغبت جانرا بريداز دلبر عيش و نشاط

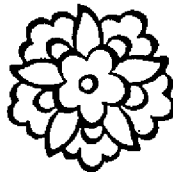
Padişahlık bağındaki senin salınan servinin câzibesi (ihtizâsı) zevk u safâ dilberinden cânın rağbetini kesti.

گرنيارد سيل اشکم بر حریم کعبه ات
طى نخواهم گرداين ره باپر عيش و نشاط

Eğer gözyaşımın seli beni senin hariminin Kâbe'sine götürmezse bu yolu iyş u safâ kanadıyla kat'etmeyeceğim (yürüyüp geçmeyeceğim).

اسعدار افتد چو نقش پاز خاڪ در كهت
هم چو من هرگز نخواهد پستر عيش و نشاط

Eğer Es'ad senin dergâhında ayak izi gibi yerde yatıp kalırsa o da benim gibi zevk u safâ yatağını istemez.

Harfü'z-Zâ

حرمن راحت بسوزداز شرار نارغیظ
خویشرا هرگز نسازد عاقلی بیمار غیظ

Gıbta ateşinin kıvılcımları râhat harmanını yakar. Hiçbir âkıl (akıl sahibi) insân kendini gıbta hastası yapmaz.

Harman-sûz, harman yanması, bütün mahsûlatı mahvetmesidir.

درسبک روحی چوخس باشد صفای روز کار
کی تحمل میکند برهول آتش وارغیظ

Dünya safâsı bir çöp gibi hafif rûhludur. Gayzın (kinin) ateş gibi olan hücûmuna (korkusuna) nasıl tahammül eder.

خوردنش بهتر برای دفع امراض درون
گرچه درتلخی نماید همچو زهر مارغیظ

İç hastalıklarını def'etmek için onu yemek (yenmek) daha hayırlıdır. Her ne kadar gayz, yılan zehri gibi acı olsa da.

خانهء صدی تحمل کردویران وخراب
آنچه دیدیم وشنیدیم ازجهان آثار غیظ

Gördüklerimiz ve işittiklerimize göre cihânda gayz eserleri, ona tahammül edemeyen yüzlerce insanın evini harâb etmiştir.

هرکه کظمش میکند باشدز فوج محسنین
غافل از فرمان حق میسوزد اندر نار غیظ

Onu (gayzı) yenen insan muhsinler safına girer.⁽¹⁾ Hakk'ın fermânından gâfil olan ise gayz ateşinde yanar.

از نوال لطف باری میشود پنهان دور
هرکه اینجا از شقاوت میکند اظهار غیظ

Bu dünyada şakâveti dolayısıyla gayzını açığa vuran insan bu hareketi zımında Cenab-ı Hakk'ın lûtf nimetinden uzak kalır.

اسعدا هشیار باش وبا غضب کوتاه مکن
پای سعیت در طریق مرحمت ازخار غیظ

Ey Es'ad, aklını başına al. Gayz dikeninden dolayı merhamet yolunda sa'y ayağını kısaltma.

Gayzın üzerine bas, korkma, gayzı tepele!...

(1) Öfkelerini yenenler, insanları bağışlayanlar; Al-i İmran (3), 134

Harfû'l-Ayn

آن کس که رتبه دارد از کشور تواضع
باشد عزیز دوران باافسر تواضع

Tevâzu diyarından bir rütbeyle nâil olan insan, tevâzû tâcıyla aziz-i devrân olur.

Tevâzû, alçak gönüllülük.

*“O rütbe mürtefi'dir makarr-ı bünyâd-ı tevâzû kim
Zemininden riyâz-ı cennete nazzâre*

در وادیء تکبر ای دوست خیره منشین
باز آبه ملک عزت با رهبر تواضع

Tekebbür vadîsinde, ey dost, sersem sersem oturma.

Tevâzû rehberinin delâletıyla ululuk mülküne gel.

ازین پاک بازان شادم زباغ دوران
درعیش ونوش وسیران بادلیر تواضع

Temiz insanların yüzü suyu hürmetine tevâzû güzeliyle zevk u safâ içinde yaptığım için devrân bahçesinden hoşnûdum.

تتهانه خود پسندی ازوی شکست یابد
شیطان کند هزیمت از لشکر تواضع

Tevâzû askeri karşısında yalnız hod-pesendlik (kendini beğenmişlik) değil, şeytan bile hezîmete uğrar.

حاجت برتبه نبود چون درازل گرفتم
نشان بی نشانی از سرور تواضع

Ezelden tevâzû sultânından nişânsızlık nişânını aldığım için rütbeye falan ihtiyâcım yoktur.

نه دام ودانه نه راه آشیانم
خو شمال و کامرانم دریستر تواضع

Ne tuzak ve yem bilirim, ne de yuvamın yolunu. Tevâzû yatağında hâlden, memnûn, murâdınca yaşayan bir insanım.

کردم زندز افلاك جای عجب نباشد
دارد همای اسعد بال و پر تواضع

Eğer Es'ad feleklerden dem vurursa hayret etmeyiniz, çünkü onun hûmâsı tevâzû kanadıyla uçmaktadır.

Harfû'l-Ġayn

لذت از دنیانه بیند خانه ویران دروغ
دامن شادی نه کیرد حبس زندان دروغ

Yalan söyleyen evi yıkılmış dünyadan zevk almaz. Yalan zindânına hapis olan adam sürûrun eteğini ele geçiremez.

کی زدست ساقء کوثر خودآب زلال
هرکه اینجا خوردیک پیمانہ از کان دروغ

Bu dünyâda yalan-küpünden içen bir insan öteki dünyada kevser sâkîsi elinden hiç ab-ı zülâl içebilir mi?

Ab-ı zülâl: saf su.

غیر اصحاب طمع جزمفلسان تشنه لب
کس نمیگردیک جو عهد و پیمان دروغ

Tama ashâbından ve harîs müflislerden başka kimse yalanın ahd ül peymânına bir arpa tânesi kadar kıymet vermez.

خلعت عزت بعالم خاصهء صدق و صفاست
غير ذلت نيست هرگز لطف و احسان دروغ

Älemde ululuk hil'atini (libas-ı fähireyi) sıdk u safâ erbâbı giyer. Yalanın lutf ul Ihsânı zilletten başka bir şey değildir.

زخم لعنت ميخورد از دست تيرانداز غيب
آنكه باشد از شقاوت مردميدان دروغ

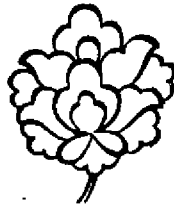
Şekâveti dolayısıyla yalan meydânında merdlik satan insan gayb alemi- nin ok atan muhâribinin elinden lânet yarası alır.

کی نشیند بر سریر فخر و صدر اعتبار
هرکه از نکبت بگیرد دست و دامان دروغ

Bedbahtlığından dolayı yalanın eline, ayağına yapışan insan nasıl ifti- hâr tahtında ve i'tibâr sadrında oturur?

اسعدا مردن بزهر فقر و درد احتیاج
نزد ارباب درایت خوشتر از خوان دروغ

Ey Es'ad, idrâk sahibleri nazarında fakr zehiri ve ihtiyâç derdi ile cân vermek, yalanın sofrasında yemek yemekten daha iyidir.

Harfû'l-Fa

گرسد باری دیگر دستم بگلزار نجف
مرهم داغ دل خودسازم ازخار نجف

Eğer bir kerre daha Necef gülzârını bir kerre ziyâret nasîb olursa, Necef'in dikeninden gönlümün yarasına merhem yaparım.

Necef, Hazreti Ali radiyallahu anh'in makamıdır.

لشکر حورو پری صف بسته باصد عزّ و ناز
حلقه در گوشند باجان پیش سردار نجف

Hûr u perî askerî yüzlerce ızz u nâz ile Necef serdârının huzûrunda kölelik (kulakları halkalı) idiler.

آنچه من دیدم اگر بیند بچشم خودعیان
نقد جان برکف نهد چون من حزیدار نجف

Benim gördüğümü kendi gözüyle açık olarak görürse Necef müşterisi cân nakdini ele alıp onunla Necef'e gider.

آسمان چون سرخ کردد هر شفق از خون دل
عكس گيرد گویا از خاك خونبار نجف

**Gökyüzü her şafak vakti gönül kaniyla kızarır. Gûyâ Necef'in kanlı top-
rağını aksettirir.**

از در و دیوارش آید بوی جنت گویا
صنعت از خلد برین آموخت معمار نجف

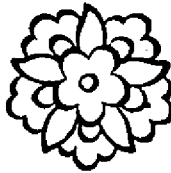
**Oranın kapısında devrândan cennet kokusu geliyor. Sanki Necef mi'-
mârı san'atını cennetten öğrendi.**

کی کند باتپت لشکر پایه تیغ ذو الفقار
آنچه بامژگان ابرو کرد دلدار نجف

**Necf güzelinin kirpik ve kaşıyla yaptığı şeyi, zülfikâr bir orduya değer
kudretiyle yapabilir mi?**

اسعدا هرگز نیایی لذت شوق و شرف
تانه باشی ازسك درگاه سالار نجف

**Ey Es'ad, Necf sâlârının (kumandanının) dergâhında bir köpek olma-
dıkça şevk ve şerefin lezzetini asla bulamazsın.**

Harfu'l-Kaf

زهد سر کردن بماند از گل گلزار عشق
عاقبت خود را فروشد بر سر بازار عشق

**Zühd ve takvâ aşk gülistânından gül koklayarak âvâre olur.
Nihâyet aşk pazarında kendini satar.**

مسند شاهی دهدبر بندگان خاص خویش
عقل حیرا نست از بخشایش سالار عشق

Aşk kendi hâs kullarını şahlık mesne'diyle te'yid eder. Akıl, aşk sultânının ihsânı karşısında hayrân kalır.

Akıl ile aşk dâimâ tezâd halindedir. Çünkü, akıl hâdis olan ile mahdûddur. Ve hâdisin fevkine çıkamaz. Aşk ise beşer idrâkinin en yüksek noktasına varır. Ancak bu zıddiyet zâhirîdir. Aşk hâdisinin fevkine çıktığı zaman dahi dâima aklın isktikametinde gider. Gitmezse cünûndur ve cezbedir.

منت از زلف سیه تامرگ میخوام کشید
موبو کستم زمینش واقف اسرار عشق

Ölünceye kadar bu siyah zülfe minnettârim. Onun berekâtıyla aşkın sırlarının ince noktalarına vâsil oldum.

Zülf, kesrettir. Kesretin künhüne vâkif olunca vahdete erdim.

مهتران انس و جان و ماه رویان جهان
جمله محتاجند بر مشاطهء أنوار عشق

İnsanların ve cinlerin büyükleri cihânın ay-yüzlü güzelleri, hepsi aşk nûrlarının meşşâtasına muhtâcdırlar.

“Güzel yüzün berbere ihtiyâcı yok”

Meşşâta: Kadın süsleyen, berber.

خال و خط دلبران و زلف کیسوی بتان
کرم بازارند هر دم از گل رخسار عشق

Güzellerin hâl ve hattı (beni ve ayva tüyleri) ve zülfü aşkın güle benzeyen yanağından dolayı her an revâcdadırlar.

Aşk olmasa bunlar bir kuru şekilden ve cisimden ibarettir. Aşkın sayesinde onlar revâcda, kıymettedir.

حوریان باغ جنت جمله سودا سر شوند
گر بخوانم داستان چند از طومار عشق

Eğer ben aşk kitâbından bir kaç destân okursam, cennet bahçesindeki hûrîlerin hepsi sevdâya (aşka) düşerler.

مست بی پروا خرامد بر سر بازار عشق
اسعدا رجامی خورد درخانهء خمار عشق

Es'ad, aşk meyhânesinden bir kadeh içerse aşk pazarında sarhoş ve pervâsız dolaşır.

Harfü'l-Kâf

ای شاه سوار دشت لولاک
وی صدر نشین تخت افلاک

Ey "Levlak" sahrâsının şahsûvârı, ey feleklerin en yüksek tahtında oturan.

اندازه قدر وحشمت تو
بیرون زخیال وفهم وادراک

Senin kadr ü kıymet ve azametinin ölçüsü hayâl ve idrâkin dışındadır.

تشریف تو با چنین جلالت
افزود شرف زعنصر خاک

Böyle bir azamet ile teşrifin toprak unsurunun şerefini artırdı.

بالنسبهء توکل جمالت
گلزار جهان چوخار و خاشاک

Cemâlinin tâze gülüne nisbetle cihân gülzârı, çer-çöp gibidir.

در عشق تو ماند گل چو بلبل
باداغ درون وسینه چاک

Gül, bülbül gibi gönlü yaralı ve sinesi yarılmış bir halde senin aşkına düştü.

Gülün içindeki siyâhlık: yara, bere, dâğ-ı derûndur.

دور از تو گدام شادمانی
پر سد زمن حزين و غمناك

Ben mahzûn ve gamlı senden uzak nasıl mesrûr olurum?

هر چند که آبرو ندارم
درارم املی ز چشم تمناک

Her ne kadar yüzümün suyu (şeref ve haysiyetim) yoksa da yaşlı gözümünden bir şeyler ümid ediyorum.

Ağlaya ağlaya bir dereceye nâil oluyorum.

با دولت عشق تو توان شد
در هر دو سرا غنی ولی باک

Aşkın sayesinde her iki âlemden müstağnî olmak kâbilidir.

در روز جزا ز حال اسعد
حاشاکه نه پرسى ثم حاشاک

Rûz-i cezâda Es'ad'ın hâlini muhakkak sorarsın, sormazsın dersem hâşâ ki hâşâ.

Harfû'l-Lâm

قمرى بسرو نازد بلبل بغنچهء گل
وامق بچشم عذرا من باعذار وکاکل

Kumru, serv ile iftihar eder. Bülbül de gül goncasıyla, Vâmik Azranın gözüyle, ben ise yanak ve kâkül ile.

Kumru: kul; yanak: vahdet,

Servi: sultan; kâkül: kesret.

باريك هم چومويم در حسرت ميان
بی تاب وتیره روزم زان کيسوان سنبل

Belinin hasretiyle kıl gibi incelmışim. O sünbüle benzeyen saçlardan dolayı mecâlsiz ve bedbahtım.

Bel gâyet incedir, kıl gibi. Vücûdda kısm-ı ulvî ile kısm-ı süffîyi ayıran beldir. Âlem olarak âlem-i ulvî ile âlem-i süffîyi birleştiren ince varlık, hadd-i fâsıldır.

هم حال جان زارم درينک بد ندارم
من ازتو پر خمارم عالم زنشئه مل

Zayıf ve inleyen cânımla hem-hâlim. Herşey iyidir, içinde kötü bulmuyorum.

Ben senin aşkınla mahmûrum. Âlem ise şarâbın neş'esinden mahmûrdur.

نه همنیست مارا برگوی توریسیدن
نه خاطری که یکدم بی تو کند تحمل

Ne senin diyârına erişmek himmetini gösterebiliyoruz, ne de bir an sensiz olmaya tahammül eden bir gönlümüz vardır.

نوری نیافت چشمم نه درشب ونه درروز
بهتر زخویش بیند خفا شرا تخیل

Gözüm ne gündüz, ne gece bir nûra sahip olmadı. Yarasanın tahayyülü kendisinden daha iyi görür.

Gözüm ne gecede, ne gündüzde bir nur gördü.

از خاک روب مژگان چشم امید وارست
کردی بهم رساند از ره گزار دلدل

Gözüm kirpiklerinin süpürgesinden Döldül'ün yolu üzerinden kaldırdığı bir tozu getirir diye ümid edip durmaktadır.

با آب کریه اسعد آتش گرفت جانت
زین طرفهء عجایب فکری کن وتأمل

Es'ad, canım gözyaşından âteş aldı. Bu acâib şeyi bir düşün, teemmül et.

Göz yaşından (sudan) ateş almak, aşk âteşinden dolaydır.

از بهر کشتن ماابروت کشته مائل
مژگان وچشم عارض کافیسست ازدلائل

Kaşın bizi öldürmek istiyor. Kirpiğin, gözün ve yanağın kâff bir delildir. Kurbiyete nâil olmak için madde mahv olmalıdır.

باقامت کانم پیوسته در فغانم
در بزم خسروانم بی چنک و بی جلاجل

Yay gibi kametimle dâimâ figân edip duruyorum. Ceng ü celâcil gibi mü-
sikî âletlerinin olmadığı pâdişâhlar meclisindeyim.

Ceng, kanun gibi bükülü bir alettir.

Celâcil, zil.

در گوشهء تجرد از سایه میگر یزم
پنهان شوم زمرات بینم اگر مقابل

Tecerrüd köşesinde gölgeden dahi kaçıyorum. Karşımda ayna görürsem
gizleniyorum.

از بند عقل و ادراک خود را نجات دادم
آزادهء جنونم از یمن پیر کامل

Akıl ve İdrâk bâğından kendimi kurtardım. Mürşid-i kâmilin feyz ve be-
reketiyle cünûn dolayısıyla her türlü tekâlûften kurtuldum.

گردست کیر سالک پیرمغان نباشد
کی کور باعصابی طی میکند مراحل

Eğer mürşid-i kâmil, sâlikin elini tutmazsa kör elindeki asâ ile nasıl mer-
haleler aşabilir?

ممنون فکر خویشم باشیوهء فراست
هر دم ز کوی جانان آرد بمن رسائل

Kendi düşünceme minnettârim. O idrâk şivesiyle (firâsetiyle) her ân câ-
nânın diyârından bana risâleler (haberler) getirir.

در بحر عشق اسعد چون موج در وسط باش
همچون خسی تپی دل مائل مشو بساجل

Ey Es'ad, aşk denizinin dâimâ ortasında bulun. Gönlü boş bir çöp gibi câhili sevme.

Sahil, bahr-i aşkın bittiği yerdir.

Hadiste buyrulur:

“Belâların en büyüğü peygamberlere, sonra velilere, sonra sırasıyla diğer müminlere isâbet eder.” (Bkz. Tirmizi, Zühd, 57)

Harfü'l-Mim

(Na't-ı Şerif)

ای شده مخلوق ز نور قدم
ذات تو شد گوهر بحر کرم

Ey kıdem nurundan yaratılmış olan Peygamber, senin zâtın kerem denizinin incisidir.

Nur-u kıdem, ilk yaratılan nûr; nûr-u Muhammedî'dir. Kendisi serâ-pâ nûrdur, mahzâ nûrdur, kesafet yoktur onda.

Kerem denizi, lutf u kerem denizidir.

"Ve lekad kerramnâ beni âdem" Âdem, kerem denizinin incisidir.

صورت زیبای تو اندر جهان
هم چو خزف کرد عیار صنم

Âlemde senin güzel sûretin, putumun ayârını çakıl taşı haline getirdi.

یافت شرف باتودیار عرب
غبطه کنان ماند بلاد عجم

Senin ile Arap diyârı şeref buldu. Acem diyârı da ona gıpta etti.

عشق تو ازدل نرود یکنفس
آری بود الفت شه باخدم

Senin aşkın gönülden bir an bile ayrılmaz. Elbette böyledir, padişah da-
ima hizmetkârlarıyla meşgul olur.

مست مدامم ز شراب فنا
نیست زدل آرزوی جام جم

Fânîlik şarabından daimî (sürekli) sarhoşum. Gönülde câm-ı Cem arzu-
su yoktur.

Câm-ı Cem, varlıktır, gönüldür. Ta ezelden beri bir menârdayım; nur
içindeki insan meş'ale istemez.

چشم بخورشید رخت بسته ام
از شب دیجور چه باشد الم

Senin didarının güneşine gözümü dikmişim. Artık benim için karanlık
geceden elem korkusu yoktur.

آه زدست فلک کج روش
کرد مرا دور ازان محترم

Âh bu ters dönen felék elinden, beni, o Muhterem'den uzak kıldı.

نالء مستانهء من از فراق
رفت به أفلاك و درو زد علم

Ayrılık dolayısıyla ettiğim bu mestâne feryâd, feleklere kadar yükseldi
ve oraya bayrak dikti.

بی توشود خور دنی بز من حرام
سیرشوم يك سره درخوان غم

Sensiz bana yiyip içmek haramdır. Beni daima gam sofrası doyuruyor.

کی بود آیاز سر لطف حق
بار دیگر بر در گویت رسم

Ne zaman Cenab-ı Hak lutfedecek de beni bir kere daha seni ziyarete nail kılacak.

İkinci hacci istiyor.

لشکر غم آمد وجانرا گرفت
شاه فرح رفت به ملک عدم

Canımı gam askeri isti'lâ etti. Ferah padişahı adem mülküne gitti.

دورء تو گرچه بسی سخت بود
لیک نشد چارهء جف القلم

Senden uzaklık çok acı idi, lâkin buna bir çare bulunamadı.

آرزوی راحتی از من خطاست
آهوی شادی بختن گردرم

Rahat istemek benim için hatadır. Meserret ahûsu ürküp Hûten'e kaçtı.

تن بهوای وطن آمد ولی
دردر توماند دل وجان بهم

Vücudum, tenim vatan derdine düştü. Lakin gönülüm ve canım senin yanında çaldı.

Vatan, vatan-ı asî; ölüm, ahiret, kefâkellah (Allah sana yeter).

دست مرا گیر ثوای دستگیر
بارگران پشت مرا کرد خم

Ey sen ki, herkesin elinden tutarsın, yerden kaldırırsın, benim de elimden tut! Ağır yük belimi büktü.

رنگ گناهم نه برد از وجود
ارچه بوداشك ندامت چویم

Nedâmet göz yaşım, derya gibi aktı. Fakat vücûdumdaki günah rengini temizleyemedi.

پشت وپناهم توی درساق عرش
ساقیء کوثر چو بود ابن عم

Sâkî-i kevser madem ki senin amcanın oğludur, Arş direğinde benim zahirim (güvencim, dayanağım) sensin.

بجر شفاعت که در آید بچوش
پاک کند رنگ سیاه امم

Şefâat denizi coşup kabarıncı, ümmetlerin siyah rengini temizler, ağartır.

بحث کمال تو نیاید زمن
وصف جمالت نشود بارقم

Ben senin kemâlınden bahsedemem. Senin güzelliğini, cemâlini yazı ve kalem tavsif edemez.

هم چو حواس از شرف شأن تو
در کف اسعد شده حیران قلم

Sen o kadar şeref ve şan sahibisin ki onun karşısında duygularım (havâssım) gibi Es'ad'ın elindeki kalem de hayran kaldı.

سر فرو دارم ولیکن سیر بالا میکنم
گنج عزلت می نشینم کشت صحرا میکنم

Başım eğik olduğu halde âlem-i ulvîyi seyrederim. Uzlet köşesinde oturduğum halde sahrâları dolaşırım.

Murâkabe halinde. Tezâd sanatı var bu beyitte.

من که رخت انداختم در ساحتی ملک عدم
همچو عنقا آرزوی خانه بیجا میکنم

Adem mülkünde yerleşen ben, Anka gibi lüzümsuz yere ev istiyorum.

دیده ام بادانهای اشک شد جوهر فروش
در بیابان می نشینم کار دریا میکنم

Gözüm, gözyaşı damlalarıyla cevher satıcı oldu. Çölde oturuyorum, denizin işini yapıyorum.

Cevher denizde olur.

سراگر بر داشتم سوی سما وقت دعا
التماس یک نظر از سرو رعنا میکنم

Duâ zamanında gökyüzüne başımı yükseltirsem bu, o güzel servden bana bir kere bakmasını istemek içindir.

Serv, yerden Arşa kadar uzanan varlık.

کرکره انداخت بردل زلف مشکینت چه باک
من که بالعل لبث صدعقدده را وامیکنم

Senin siyah ve misk kokulu saçın gönlüme bir düğüm attı ise ne çıkar? Ben senin la'li (kırmızı) dudağınla yüz düğümü çözerim. Biri kesret, biri yokluktur.

پرتو خورشید رویت تابود دور ازدیاری
کی زبزم حاضر خود فکر فردا میکنم

Senin göz yaşına benzeyen yüzünün aydınlığı, diyarımdan uzak olunca nasıl bugünkü bezmimde yarını düşündürüm?

منت از دوران ندارم همچو اسعد بعدازین
بردر باغت نشینم ترک دنیا میکنم

Bundan sonra Es'ad gibi dünyaya meyl etmem. Senin bağının kapısında otururum, dünyayı terk ederim.

*Durur hiç-i mâzî lücce sürh-ı meşiyette
Bu târikî-i müstakbel-i kebûd im sermediyyette
Durur bir kibriyâ-yı bi-nihâyet nûr-u zulmette
Beraber cümle mevcûdât ve eşya hep muhabbette
Denizler dalgalar yıldızla etrâfımda hep mahrem
Ağaçlar, cûylar, kışla, çiçekler dâimâ hurrem*

Abdulhak Hamid
Kürsî-i İstiğrak'tan

Harfû'n-Nûn

من که کشتم باغبار گویت همنشین
کی شکایت میکنم زین یس زآه آتشین

Senin diyârının toprağının tozu ile arkadaş olduktan sonra ateşli âhdan hiç şikâyet eder miyim?

درره گلشن سرای عشق باک ازخار نیست
برسر هر خار صد گل مینهم درآستین

Aşk gülistânının yolunda, dikenden korkulmaz. Her dikenin üstünden yüzlerce gül toplarım. (Yenimin içine gül korum)

تانپوشی چشم رغبت از جمال ماسوا
بباز نبود دیدهء دل در سماوات وزمین

Mâsivâ güzelliğine rağbet etmeyesin diye, gönül gözü semâvât ve zemîne açılmaz.

سربلندی نیست در میدان فقر و احتیاج
خاک خون باشد برای خاکپا تاج و نکین

Fakr u ihtiyâc meydanında ululuk yoktur. Tac ve mührünün uğruna toprak bile kan olur.

سرمیچ از لوم لائم در ره عشق و فنا
نیش زنبوری چه باشد در شکار انکین

**Aşk ve fenâ yolunda seni levh ederlerse bundan kurtulmaya çalışma!
Bal avlayan için arı iğnesi nedir ki?**

آرزوی شمع رخسارش که داری شب مخاب
در ظلام یأس ماند زاهد راحت گزین

Onun dîdârının mumunu arzu ediyorsan geceleri uyuma. Rahatını arayan zâhid ye's karanlığı içinde kalır.

دود آه من زواج عالم بالا گذشت
تا بهر دو چشم دیدم آن قد چون یاسمین

**İki gözümle o yâsemine benzeyen boyu görünce benim âhımın dumanı
âlem-i bâlânın en yüksek noktasına yükseldi.**

أسعدا هر چند احوالت پریشان شد ولی
قوت جان یافتی از تاب زلف نازنین

**Ey Es'ad, hâlin perişân oldu, fakat buna mukabil nâzeninin zülfünün bük-
lümünden canın kurtuldu.**

Zülfün perişân olması, kendi hâlinin perişanlığına delildir.

Tâb, büküm,

Tâb, kudret.

تلخ است گاه دوری شکر بجان شیرین
بازهر دست جانان یابد حیات تمکین

Ondan uzak olunca, tatlı can için şeker acı olur. Sevgilinin elinden alınan zehir ise insana hayat verir.

دربوستان رندی عیشم زاضطراب است
گل راز خواب بینم خارار کنم بیالین

Rindlik bostanında ıztrâbdan zevk alırım. Yastığımı dikenden yaparsam rüyamda gülü görürüm.

Rind; kendi âleminde derviş, sâhib-i hâl.

دست امید خودرا چون از جهان کشیدم
چشم رضای من شد در باغ دوست گلچین

Ümid elimi cihandan çekince benim rıza gözüm dost bağında gül toplar.

درد عویء شهادت مستغنی از کوهست
عشق ار کند کفرا باخون چولاله رنگین

Eğer aşk, kefeni kan ile lâ'l rengine boyarsa böyle bir insan şehâdet dâvasında şahidden müstağnidir. (Başka şahid istemez)

درکوه عشق دارم افکار عزم بالا
پروای آتشم نیست بادست وپای چوبین

Aşk dağında yükselmeyi düşünüyorum. Ellerim ve ayaklarım tahtadan olduğu hâlde ateşten korkmuyorum.

بیخ صلاح وتقوی شاداب از شرابند
این درسرا گرفتم از زاهدان خودیین

Salâh ve takvâ kökü, şaraptan sulanmış ve neş'elenmiştir. Bu dersi ben, kendini beğenen zâhidlerden aldım.

Zahidler hodbindirler; aşka yanaşmazlar, gönülleri kurumuştur. Onun için salâh ve takvâyı, aşk ile yıkamak lâzımdır.

در بزم زندگانی الوان ترانه زید
دلچ ثبات اسعد کافیسٹ بہر تزیین

Hayat meclisinde rengârenk elbiseler seni süslemez. Es'ad'ın sebât yamalı hırkası süslenmeğe kâfidir.

Harfû'l-Vav

حال دل مخفی نماند به که گویم روبرو
پرده بردارم زرا زسینه بانگ و دو

Gönül hâli gizli kalmaz. İyisi mi, onu yüzyüze ifşâ edeyim. Gönül sırrından perdeyi kaldırayım, bağıra bağıra âleme yayayım.

درره شیرین سواران کشته ام شبه جرس
آزدرون سینه فریاداست مارا گوبه گو

Güzel binicilerin yolunda çan (çingirak) gibi olmuşum. Sinemizin içinden yükselen feryâd her tarafa akseder.

چشم امیدم زشوق خاکپای سرمه سا
باصبادشت و بیابان میغوردد سوبسو

Ümidimin gözü, göz derdine devâ olan sürme gibi, şevkenden bahar rüzgârıyla beraber taraf taraf çöllerde gezip durmaktadır.

آشنای حاجب هریاب عالی کشته ام
از بی نام و نشانت بسکه کردم جستجو

Her yüksek kapının perdedâriyla dost olmuşum. Senin nâm u nişânın peşinde her tarafı o kadar aradım taradım ki...

دیدنت در خواب از یس کشت مطلوب دلم
خوابرا از بهر طالع تیز دارم آرزو

Seni rüyâda görmeyi o kadar istedim ki tâlihim olur da, seni görürüm diye uyku arzu ediyorum.

تاز رسم قوس ابرویت نشاتی میدهد
میکنم شام وسحر بر جانب محراب رو

Senin kaşının kavslının resminden bana bir nişân verir diye akşam sabah mihrâba teveccüh ediyorum.

نامهء خواهم نوشت امروز از ضعف بدن
اسعدا گردستم اقتد خامهء از تارمو

Bugün bir mektup yazmak ve bedenimin za'fından seni haberdar etmek istiyorum. Ey Es'ad, eğer elime kıldan bir kalem geçerse.

Harfû'l-Ha

چشم امل پنوشم زان چشم جون ستاره
تا خویشان نه بینم درهلوی قناره

Kendimi mezbahanın yanında görmeyeyim diye o yıldız gibi gözden, arzu gözümü kapıyorum, yumuyorum.

Mezbaha: cânânın gözü

گردامن تودارم باک از فلک ندارم
سر میکشم ز عالم درجیب پاره پاره

Eğer senin eteğini elime geçirirsem felekten korkum kalmaz. Bütün âlemden ferâğat edip başımı parça parça olan yakamın içine çekerim.

روزی که چشم من دید خورشید عارضت را
سودای حور و غلمان افکند بر کناره

Gözüm senin güneşe benzeyen yanağını gördüğü gün, hûr u ğılmân sev-dâsını bir kenara attı.

سوز فراق اگر کرد بنیاد صبر ویران
معمار وصل سازد تعمیر او دوباره

Ayrılık ateşi eğer sabrımın binasını virân etti ise, vuslatın mimârı onu tekrar tâmir eder.

بی شربت لقایت تسکین دل محالست
عشقت به برق ماند درشعله و شراره

Senin likanın (vuslatının) ilâcı olmazsa gönlün sükûn bulması muhaldir. Senin aşkın, alev ve kıvılcımı ile yıldırıma benzer.

از روم و هندو فارس هم چون عرب شتابند
از بهر خاکپایت پیاده و سواره

Arap gibi, Rum, Hind ve Fârisi senin hâk-i payine erişmek için piyâde ve atlı olarak koşmaktadırlar.

باسوزشی که دارم دودی زمن نخیزد
ماییم هم چو اسعد پنهان و آشکاره

İçim yandığı halde benden bir duman yükselmiyor. Biz Es'ad gibi hem gizli, hem âşikâriz.

دیر آمدی به بزمم ای یارنو رسیده
خواهم ترانشانم در جای نور دیده

Meclisime geç geldin, ey henüz yeni yetişmiş sevgilim! İstiyorum ki seni göz nûru yerine oturtayım.

در چشم آرزویم بهتر بود زمزگان
خاری که در ره تو بر پای جان خلیده

Benim arzu ve gözümde, senin yolunda canayağına batan bir diken kirpikten daha iyidir.

هم چون هدف نشانم جسم نحیف خودرا
تاتیر غمزه آبد زان ابروی کشیده

**O kurulmuş yaya benzeyen kaşından gamze oku gelsin diye şu zayıf cis-
mimi nişangâh olarak dikerim.**

ازوصف بی قراری هم در دخویش بینم
درهرکجاکه باشد مرغی به خون طپیده

**Her nerede kan içinde çırpınan bir kuşu görürsem kararsızlık vasfında
onu kendime hemdem olarak görürüm.**

تاسوز عشق سازدحال قفس پریشان
از دست قدرت من مرغ سخن رمیده

**Aşk ateşi, kafesin hâlini perişân edince, kudretim elinden şiir kuşu
ürküp kaçtı.**

نور جمال جانان بر هردلی در افتاد
رازش نهان نماند باجامهء دریده

**Cânânın güzelliğinin nûru, hangi gönüle düşse o gönlün yırtılmış elbi-
sesi, onun sırrını âşikâr eder. (Elbise ile onun sırrı meydana çıkar)**

آرام دل عجب نیست درزلف یار اسعد
چون عندلیب دانا در دام آرمیده

**Yârin zülfünde gönül râhat ederse ey Es'ad, hayret etme! O tuzakta isti-
rahat eden (sâkin duran) akıllı bülbüle benzer.**

خرقهء عشقم به بر از جامهء زرکار به
بر دهان مهر خموشی ازدر گفتاربه

**Sırtımdaki aşk hırkası sırmalı elbiseden daha iyidir. Ağzımın üzerindeki
(dudağımdaki) sükût mührü söz incisinden daha iyidir.**

نزد ارباب توکل نیست محتاج دلیل
گنج استغنائی دل از دولت بسیار به

Gönlün istiğna köşesinin büyük bir devletten daha iyi olduğu erbab-ı tevekkül nezdinde delile muhtaç değildir.

کس نخواهد روی زردو قلب از طاعت سفید
پیش ابنای زمان سیم وزر و دینار به

Kimse sarı yüz ve ibadet ile ağarmış bir kalb istemiyor. Zamâne evlâtları nazarında gümüş ve altın para daha makbûl.

خدمت رنج اطبایم همه بی سود بود
علت سودانشد بی عارض دلدار به

Tabiplerin beni tedâvî için ettikleri hizmet ve çektikleri eziyet faydasız oldu. Sevdâ illeti ancak sevgilinin dîdârıyla tedâvî edildi.

درره مشکین غزالان باکمال اضطراب
خاک بر سر کردم از تاج و از دستار به

Fare gözlü ve misk kokulu ceylânların yolunda kemâl-i ıztırâp ile başıma toprak saçmam, tâctan ve sarıktan daha iyidir.

دریناه خانقه کام دلم حاصل نشد
روکنم دیگر بسوی خانهء خمار به

Han-gâha (tekyeye) sığınmakla gönlümün murâdı hâsıl olmadı. İyisi mi artık şarapçının evine teveccüh edeyim.

اسعدا از بهر دنیا فکر بیحاصل مکن
از صفای یکدو روزی سینهء پرزار به

Ey Es'ad, dünya için neticesiz düşüncelere dalma. İki günlük safâdan; ağlayan bir sîne daha iyidir.

Harfû'l-Yâ

عشق نیابد کمال تانه نکند کارمی
ضعف ندارد جمال تانشوی همچونی

Aşk (şarap) tesirini göstermedikçe kemâle ermemiş demektir. Ney gibi olmadıkça za'fın güzelliği olmaz.

لاف مزین از حیات کردتو کردد مہمت
گرزنی در بساط تابه سحر بانگ حی

Hayattan dem vurma. Seccâde üstünde seher vaktine kadar "Hayy" ismini bağıra bağıra zikretsen dahi senin etrafında yine ölüm dolaşır.

ضعف تن وآه سرد شاہد فیض دلند
مجلس رندان مرد کرم شداز آی وی

Vücûd zayıflığı ve soğuk âh, gönüldeki feyzin şahididirler. Merd-i rindlerin meclislî ây u vây ile harâretlenir.

مست شراب بقا ماندز عیش فنا
یافت زهر دوسرا جام جم وتاج کی

Bakâ şarâbının sarhoşu, fenâ âlemindeki safâya erişmez. O iki dünyada Cem'in câmını ve pâdişâhın tâcını bulmuştur.

شیخ به پشت کان تیر فریش نهان
صید کند این و آن کی این راه طی

Yayın arkasında âlemi iğfâl okunu gizleyen bir şeyh, şunu bunu avlar amma bu yolu (hakikat yolunda sülûkü) kat edemez.

شاد بعیش و خروش صاف دل باده نوش
زاهد طاعت فروش ماندز دریای غی

Şarap içen saf gönüllü, zevk ile ve coşarak sevinir. Tâat ve ibadet taslayan zâhid ise keder denizinde kaldı.

اسعدی خاتمان چون بگذشت از جهان
دردر پیر مغان زنده شد از فیض می

Evi barkı olmayan Es'ad bu cihandan geçince pir-i muğânın kapısında şarabın feyziyle dirildi.

Pir-i muğân; şarap dağıtıcı, mürşid.

Nakşî

تامست باده باشم از ساقیان نقشی
سر رابجا گذارم در خاندان نقشی

Nakşî sâkîlerinin elinden şarap içip sarhoş olunca Nakşî hânedânı (sil-sîlesi) uğruna başımı fedâ ederim.

فانوس بزم عشقم در زیر جامه هرشب
سازم زروی سوزست در آستان نقشی

Elbise altında her gece aşk meclisinin fânûsuyum. Nakşî eşliğinde yanmak beni huzûra kavuşturur.

در خرمن وجودش جز گاه نیست باقی
هر بندهء که بینی از بندگان نقشی

Nakşî bendegânından her kimi görürsen vücûdunun harmanında samandan başka bir şey kalmaz.

در کار و درکنارند پنهان و آشکارند
مستند و هو شیارند آزادگان نقشی

Nakşî âzâd-gânı (civanmertleri) bir taraftan çalışırlar, bir taraftan kenara çekilmiş otururlar, gizlidirler, âşikârdırlar, sarhoşturlar, âkıldirler. (Halvet der-encümen)

باین که بی نیازند صیاد مرغ رازند
بازند و دیده بازند در آشیان نقشی

Hiç bir ihtiyaçları olmadığı halde, sır kuşunu avlarlar. Nakşî yuvasında şâhindirler ve gözleri açıktır.

از جذبه مینمایند کشتی ز بحر عرفان
روشن دل عزیزان بر سالکان نقشی

Azîzlerin nûriü gönülleri, mâlik oldukları cezbe sâyesinde Nakşî sâliklerine irfân denizinden gemi gösterirler. (İrfan denizini gemi olarak gösterirler)

احیای قلب مرده دریک نفس نمایند
ارث از مسیح گیرند دل زندگان نقشی

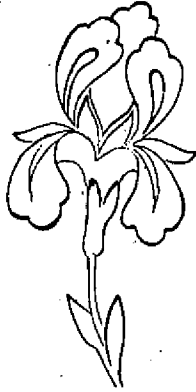
Ölmüş kalbi bir nefeste diriltirler. Nakşî tarikâtının gönlü diri, sâlikleri bunu İsa'dan mirâs almışlardır.

همچون بنای دیوار در دوزباغ گلزار
منکره دید جز خار از بوستان نقشی

Münkir, gül bahçesi etrafındaki duvar gibi Nakşî bostanında dikenden başka bir şey görmedi.

آب حیات اسعد در قصر عار فانست
روجرعهء طلب کن از خواجه گان نقشی

Es'ad'ın âb-ı hayatı, Kasr-ı ârifan'dadır. Git de Nakşî hâcegânından bir yudum talep et.

Muhammesât

رویکر دان از جمال مهوشان
تابکی باشی طفیل سرکشان
گرهمی داری هوای عزوشان
مهر پاکان درمیان جان تشان
دل مده الایمهر دل خوشان

**Aya benzeyen güzellerin cemâlerinden yüz çevirerek
Ne zamana kadar âsilerin tufeyli olacaksın?
Eğer ululuğa tâlip isen
Cânının ortasına pâkların sevgisini yerleştire!
Ancak gönlü hoş olanların sevgisine gönül ver!**

تا اسیر حب سیم وزر شوی
از عیار مس بسی کمتر شوی
ورچو آهن پاره بی جوهر شوی
گرتوسنگ خاره و مرمر شوی
چون بصاحب دل رسی گوهر شوی

Altın ve gümüş sevgisine esir olursan,
Ayarın bakırdan daha aşağı olur.
Demir parçası gibi cevhersiz de olsan,
Karataş veya mermer de olsan,
Bir gönül ehline erişirsen gevher olursun.

Tahmis-i Hâfız

چشم چوبدان عشوه گرب شکر افتاد
مرغ دل دیوانه ام ازبال ویر افتاد
شوق آمدو چون برق بجان وجگرافتاد
پیرانه سرم عشق جوانی بسر افتاد
وان رازکه در دل بنهفتم بدر افتاد

Gözüm o işveli ve şeker dudaklı güzele düşünce, divâne
Gönül kuşum, koldan kanattan düştü.
Şevk (hareketli aşk) yıldırım gibi can ve ciğere isâbet etti.
Ey benim ihtiyar başım, başına gençlik aşkı düştü.
Gönülde sakladığın zâhir oldu.

Tahmis-i Hâlis

ز شوق نو جوانان عراقی
نمانداز هسیتیم جز نام باقی
علاجی گر نسازد جام ساقی
شوانی الحب فی نار الفراق
وما ادري متى يوم التلاق

Irak'lı gençlerin şevkinden, varlığımdan ancak bir isim kaldı. (Bütün varlığı
gitti).

Sâkinin kadehi bir ilaç yapmazsa,

Sevgi beni âteş-i firâk içinde yakar.
Bilmiyorum buluşma günümüz ne zaman?

Tahmis-i Kelîm

بسی گفتم به دل غافل مشواز طاعت بیچون
کمال عقل اگر داری شو اندر عشق او مجنون
نگیرد پند چون کودک دنیا واله و مفتون
ز سینه این دل بی معرفت رامیکنم بیرون
چرا بیهوده گیرم در بغل منیای خالیرا

Gönüle çok söyledim, Allah'ın itâatından gâfil olma!
Eğer kâmil bir akla sahip ise onun aşkı içinde mecnûn ol!
Çocuk gibi dünyaya aldanıp meftûn olan nasihat dinlemez.
Sînemden bu irfansız gönlü çıkarırım. Yoksa ne için
Boş şarap şişesini beyhûde yere koltuğumda tutayım?

Tahmis-i Mesnevi

آمد الناس نیام در خبر
موت بیدارش نماید ای پسر
تا ننوشد موت اول چون شکر
هر که بیدارست اودر خوابتر
هست بیدار یش از خوابش بتر

Haberde geldi: "En-nâsü niyâm: İnsanlar uykudadır",
Ölünce uyanırlar, ey oğull!
İlk ölümü şeker gibi içmeyince,
Uyanık olan daha derin uykudadır.
Onun uyanıklığı uykudan daha beterdir.

Tahmis-i Mevlânâ Hâlid-Kuddise Sirruh

تابکی ازدست هجرانت خورم خون جگر
چرخرانیلی کنم بادود آه اندر سحر
پر زیج وتاب هرشب مېشوم شبه فتر
سینه سوزان دل فروزان کوچه کوچه در بدر
کس مبادا همچو من آواره از یار و دیار

Né zamana kadar hicrân elinden ciğer kanı içelim?

Seher vakti âh dumanıyla çarhı, mâtem rengine boyarım.

Ne zamana kadar her gece ıztırap içinde kıvranarak “şibh-i fener” olayım?

İçim yanarak gönlüm alev içinde sokak sokak, kapı kapı dolaşırım.

Kimse benim yâr ve diyârımdan âvâre olmasın.

Nûr Ali Mağribî'nin İki Beytine Tahmîs

هر چند که بادست عصا پیر زمانی
در صورت حق معتقد اهل جهانی
مادامکه اندر طلب شهرت و شانی
ای شیخ ز اسرار حقیقت توجه دانی
عمرت همه بگذشت بی جبه و دستار

Her ne kadar elinde asâ ile zamanın pirisin,

Sûret-i haktan görünerek cihan halkını kendine inandırmışsın,

Lâkin mademki şân ve şöhret peşinde koşuyorsun,

Ey şeyh, sen hakikat sırlarından ne anlarsın?

Bütün ömrün cübbe ve sarık peşinde koşmakla geçmiştir çünkü...

تا چند زنی داعیهء دانش و عرفان
تاچند نشینی بهمین فکر پریشان

یر خیز تو فیضی طلب از همت پاکان
بالله نماند اثر ظلمت امکان

گرنور علی سر زئد از مشرق انوار

**Ne zamana kadar ilim ve irfan dâvâsındasın?
Ne zamana kadar bu perişan fikre saplanıp kalacaksın ?
Kalk, evliyâullahın himmetinden bir feyz iste!
Eğer nûrların maşırıkından Alî'nin nûru baş gösterirse,
Yemin ederim ki, İmkân âleminde karanlığın eseri kalmaz.**

Tahmis-i Câmî

از حسرت غنجهء دهانت
بلبل شده ام قسم بجان
خم کشتم از ابروی کمانت
مویی شدم از غم میان
مردم زدو چشم نا توانت

**Senin bahçeye benzeyen ağzının hasretinden.
Cânına yemin ederim ki, bülbül olmuşumdur.
Yaya benzeyen kaşının yüzünden belim bükülmüştür.
Belinin ğamından , bir kıla dönmüşümdür (zayıflamışumdır).
İki yorgun gözünün sevgisinden öldüm.**

Tahmis-i Câmî

درباغ بقانه گل شدم نه خاری
نه مست می فنا نه هو شیاری
سنجیدم بار خویش گفتم آری
من هیچم و کم زهیچ هم بسیاری
از هیچم و کم از هیچ نیاید کاری

Bakâ bağından ne gül oldum, ne diken.
Ne fenâ şarabıyla sarhoş oldum, ne de akli başında bir insan.
Yükümü tarttım, dedim ki.
Ben hiçim, hiçten de hakirim.
Hiçten ve hiçten daha hakir olandan bir hayır gelmez.

Kezâ

دیدهء مست بادهء نوشید
عاشقانرا بغمزه کرد شهید
گریهءا دید و نالهءا بشنید
پردهء زلف پیش روی کشید
حال من همچوموی خود اشفت

Sarhoş göz bir şarap içti.
Âşıkları yan bakışıyla şehid etti.
Ağlamalar gördü, feryâdlar işitti.
Zülf perdesini yüzüne çekti.
Benim hâlim onun saçı gibi karma karışık oldu.

Tercî'

عید رفتم بشوق بر در تو
تا که بینم جمال انور تو

**Bayram günü şevk ile senin kapına gittim,
Tâ ki senin en parlak cemâlini göreyim,**

مرغ جان را دهم زشکر تو
دیده روشن کنم به منظر تو

**Can kuşuna senin şekerinden vereyim,
Senin dîdârınla gözümü aydınlatayım,**

نرسیدم ولی به محضر تو
نچشیدم ز جام کوثر تو

**Fakat senin huzûruna erişemedim,
Senin kevser kadehinden tadamadım.**

آه سردی کشیدم از در تو
باز کشتم بداغ گوهر تو

Senin kapında derin bir âh çektim.
Senin cevherinin yarasıyla döndüm.

روز و شب در غم و تحسر تو
بی نصیب از وصال مهتر تو

Gece gündüz senin hasretinle, ğamınla
Ve o büyük ve değerli visâlinden nasib almadan yaşıyorum.

من چه بخشم صداع بر سر تو
خود که باشد گواه خاطر تو

Ne için başını ağrıtayım?
Buna senin kalbin şahiddir.

گرچه دورم بظاهر از بر تو
انما القلب والفؤاد لديك

Gerçi zâhiren senden uzağım,
Kalbim ve içim senin yanındadır.

تا که باشد حیات رونق تن
تا فزاید صبا نشاط چمن

Hayat vücûda revnak verdikçe,
Bahar rüzgârı çemenin neşâtını artırdıkça,

تا بیوشد کلاه سبز سمن
تا وزد بوی مشک تر زختن

Yabânî gül, yeşil külâhını giyindikçe,
Huten'den tâze gül kokusu estikçe,

فاش گویم ز روی مردم وزن
پیش شیخ و شباب طفل واسن

**Açıkça, söyleyeyim, kadın erkeğin yüzüne karşı,
İhtiyar, genç, çocuğun huzûrunda,**

هرکه خواهد بدل صفای بدن
هرکه دارد بسر زبان و دهن

**Bedenin safâsını gönülden isteyen her kimse,
Başında ağız ve dili olan her kimse,**

بهر ذات کند دعای حسن
تا که بوشد بپیر لباس کفن

**Sırtına kefen libâsını örtünceye (ölünceye) kadar
Senin için güzel duâ etmektedir.**

مختصر خواهی از مأل سخن
این بود مطلب از افادهء من

**Kısaca söylememi istersen eğer.
Sözlerimden maksadım budur;**

گرچه دورم بظاهر از بر تو
انما القلب والفؤاد لدیک

**Gerçi zâhiren senden uzak isem de
Kalbim ve içim senin yanındadır.**

ای که موصوف کشته ئی برضا
مظهر فیض و مفخر ظرفا

**Ey sen ki, Hakk'ın rızâsına mazharsın,
Feyz mazharısın ve zayıf insanların mefharısın,**

حسنهء وصل تو زهر دوسرا
بی تو هرگز نمی رسد بشفا

**Her iki cihanda senin visâline ermek yolunda
Yaralı olan insanlar sensiz asla şifâ bulamazlar.**

می شود مورد قضا و بلا
مبتلا با عدید جور و جفا

Sana mübtelâ olan türlü cevr ve cefa ile kazâ ve belâyâ uğrar.

این قدر خواهم از جناب خدا
لطف سازد بعمر ینده وفا

Cenâb-ı Allah'tan bu kadar istiyorum ki, o bize ömür lutfetsin de

مدتی چند کمتر ضعفا
در وصال رسد بذوق و صفا

**Bir müddet bu zayıfların en hakiri olan ben,
Senin visâlinle zevk ve safâya nail olayım.**

مونسم پادتست صبح و مسا
الفتم ذکر تست سرو خفا

**Gece gündüz benim enîsim senin yâdındır (zikrindir).
Gizli, aşikâr senin zikrinle me'lûfum.**

گرچه دورم بظاهر از برتو
اتما القلب والفؤاد لدیك

**Gerçi zâhiren senden uzak isem de
Kalbim ve rûhum senin yanındadır.**

Şeyh Rıza ve Şeyh Emin Efendilerin Üçüncü Medhiyeleri

بشنوسخن راست اگرهست همین است
شیخین غزل شیخ رضا شیخ امین است

**Dinlel Doğru söz varsa ancak budur.
Gazelin iki şeyhi vardır, biri Şeyh Rızâ, biri Şeyh Emîn.**

از جانب حق آمد دوفیض توان گفت
بی شبهه که آن يك بمكان این بمکین است

**Denilebilir ki: Hak tarafından iki feyz gelmiştir.
Şüphesiz ki, onun biri mekânda, biri de mekindedir.**

شادم من ازین عصر که دارد دوفریدون
هریک شرفی آن بزمان این بزمین است

**Ben iki büyük hükümdâra denk insanlara mâlik olan bu
Asırda çok memnûnum.
Her biri bir şereftir, biri zamanın, biri zeminin şerefidir.**

در مخزن اسرار بلاغت به حقیقت
ان لعل درخشان وهمین در خشین است

**Belâgat sırlarının mahzeninde hakikatte o
Parlak bir lâ'î, bu da sert bir incidir.**

در نظم گهر پاره و تسلیک جواهر
سعدی نه چنان بوده و عرفی نه چنین است

**İnciyi ipe dizmekte ve cevherleri sıralamakta
Sâdî, öyle değildi, Örfî de öyle değildi.**

تفریح دل زار به اشعار شکر بار
مختص بهمان است و محول بهمین است

**Şeker kadar tatlı şiirler ile, ağlayan, inleyen gönlü
Ferahlandırmak ona mahsûs ve ona muhavveldir (tahvil edilmiştir), yük-
lenmiştir.**

چون شکر و شیرند بهم در نظر من
ذوق دل از انست و غذای تن ازین است

**Benim nazarımda onlar şiir ve şeker gibidirler.
Gönül zevki ondandır, tenin gıdası bundandır.**

در مکتب عرفان و ادب طفل طلب را
آن محض امان است همین خود که امین است

**İrfan ve edeb mektebinde taleb çocuğu için
O mahz-ı emân, tamamen kendisine iltica edilecek insandır.
Bu da emîn olan insandır.**

لب تشنهء صحرای معارف طلبانرا
آن نهر معان است همین ماء معین است

**İrfan isteyenlerin sahrâsında dudağı susamış olanlar için o Maan nehri-
dir, bu mâ-i mâin'dir.**

در رزم هنر بازی در جنگ بلاغت
آن مرد کمان است همین کرد کمین است

**Hüner göstermek cenginde ve Belağat savaşında
O yay adamıdır (iyi ok atan), bu da pusuda yatan kahramandır.**

القصة شدم واله وحيران غزلشان
چون دافع احزان ازین جان حزين است

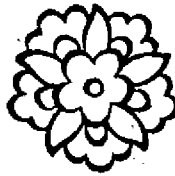
**Hülâsa, onların gazeline hayran oldum.
Çünkü onlar bu mahzûn candan hüzünleri def' edenlerdir.**

وصفی که نمودم ز سر وهم مگیرید
آن را که زایقان همین يك زیقین است

**Bu onları tavsif ederken yazdığım, bu şeyleri bir vâhime (kuruntu kurma
hassası) sanmayınız!
Onun hakkında yazdığım îkan ile,
Bunun hakkında yazdığım yakın iledir.**

اسعد کمکی بازکش ازخامه عنان را
شعرت که نه چندان تروچندین نمکین است

**Es'ad, kaleminin dizginini biraz çek,
Çünkü senin şiirin ne o kadar ter ü tâze ne de bu kadar lezzetlidir.**

Kürt Lisanında Bir Gazel

شاهی که رخ غبطهء خورشید سما بی
عاشق دلی فریاد رسی لطف خدا بی

Güzelliğine gökteki güneşin gıpta ettiği bir padişah, Yüce Allah'ın lutfu sana ulaşırsa ona âşık olursun.

ای شمع شبستان من ای نوردر خشان
پروانه صفت جان بجمال تو فدا بی

**Ey benim gecemin mumu, ey parlayan nûr,
Senin güzelliğine can pervane gibi fedâ olsun.**

ممکن نیه اصلا نه له شاهی نه له شادی
ذوقی که له درکاهه له راه تو پیا بی

**Ne padişahlıkta, ne de sevinç anında asla mümkün değildir.
Senin dergâhında ve senin yolunda elde edilen zevki tatmak.**

مجنونم اگر میل بقای نام و نشان کم
نخچیر دل اربسته بزنجیر فنا بی

**Şöhret düşkünü olursam ben deliyim.
Gönül avı fenâ zincirine tutulursa yine deliyim.**

باکی نیه قربان نه له کفرو نه له ایمان
دیوانهء زلف توکه سرمست لقا بی

Senin yolunda kurban olduktan sonra, ne küfürden, ne iman'dan endişem yok.

Senin zülfünün tutkunuyum, senin güzel yüzünün sarhoşuyum.

نا کا بدوای حکمت لقمان تنزل
ناخوش دوچاوت اگر ارباب زکائی

Lokman'ın hikmetiyle tedavi olmaya tenezzülüm yok.

Eğer senin sihirli gözlerin akıllı davranırsa ondan hoşlanmaz

صوفی بتمای باغ ویرجنته اسعد
چاشا که بیی ریخ وجفا ذوق وصفائی

Suff Es'ad, cennetin bağ ve meyvelerini ister,

Benim cennet isteğim ise acılardan korunmak, zevk ve safâya kavuşmak için değildir.

İkinci Bölüm

Divandaki Türkçe Şiirler

Gazel-i Türkî

Gönül nûr-i cemâlinden habîbim bir ziyâ ister
Gözüm hâk-i rehinden ey tabîbim tûtiyâ ister
Safâ-yı sîneme zulmet veren jeng-i günâhımdır
Aman ey kân-ı ihsân zulmet-i kalbim cilâ ister
Yetiş imdâda ey şâh-ı risâlet rûz-i mahşerde
Ki derd-i bî-devâ-yı ma'siyet senden şifâ ister
Ne âb-ı dîdeden râhat ne âh-ı sîneden imdâd
Benim bâr-ı günâhım lütf-i şâh-ı enbiyâ ister
Sarıldım dâmen ihsânına ey şâfi'-yi ümmet
Dahîlek yâ Muhammed hasta cânım bir deva ister
Gül-i ruhsârına meftûn olanlar şüphesiz sensiz
Ne mülk ü mâl u câh ister ne de zevk u safâ ister
Nola bir kerre şâd olsun cemâl-i bâ-kemâlinle
Ki kemter bendeniz Es'ad sana olmak fedâ ister

Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

Sevgilim, gönlüm senin güzelliğinin nûrundan bir ışık ister. Ey tabibim, gözüm senin yolunun toprağından sürme ister.

Sinemın kalbimin, (gönlümün) safasına zulmet veren; onun berraklığını bozan günahımın pasıdır. Aman ey ihsan kaynağı, kalbimin karanlığı cilâ ister.

Ey Risâlet şâhı, kıyamet gününde imdâda yetiş ki devâsız itâatsızlık derdi, senden şifa ister.

Ne göz yaşından rahat, ne âh-ı sineden (gönülden yapılan tövbe ve duâdan) yardım var. Benim günah yüküm nebiler şâhının lutfunu ister.

Ey ümmetin şefâatçısı, senin ihsan eteğine sarıldım.

Ey Muhammed, sana sığınırım, hasta cânım bir devâ ister.

Senin gül yüzüne meftûn (âşık) olanlar, şüphe yok ki sensiz ne mal, mülk ve mevki, ne de zevk safâ isterler.

Sana fedâ olmak isteyen kıymetsiz kulun Es'ad, seni bir kere görse ve mükemmel güzelliğınle bir kere sevinse ne olur?

Rubâî

*Şeh-i taht-ı fenâdır bende-i fermân-ı Mevlânâ
Meh-i evc-i bakâdır mazhar-ı ihsân-ı Mevlânâ*

*Nazar-gâh-ı Hudâ'dır menba'-ı îmân u ikândır
Metâf-ı âşikândır sâha-i meydân-ı Mevlânâ*

*Kemâl-i kâmurânîdir cemâl-i câvidânîdir.
Sirâc-ı zinde-gânîdir ruh-ı rahşân-ı Mevlânâ*

*Kurulsun sâğar-ı sâkî içilsin şerbet-i bâkî
Bezetsin cümle uşşâkı kadeh-nûşân-ı Mevlânâ*

*Koşar şem'-i şebistâna fedâ-yı câna pervâne
Gelinece saff-ı devrâna küleh-pûşân-ı Mevlânâ*

*Zaman şadî zemîn gülşen kulûb-i sâlikândır şen
Edip her kûşe-î rûşen meh-ı tâbân-ı Mevlânâ*

*Olur habl-i emel mümted makâm-ı ma'nevî emced
Ger olsa gâh-ı gâh Es'ad gönül mihmân-ı Mevlânâ*

Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

Mevlânâ'nın fermânının kulu olan, fenâ tahtının şahıdır. Mevlâna'nın ihsanına mazhar olan bakâ (1) yüceliğinin ayıdır.

Mevlânâ'nın meydanı; âşıkların tavaf ettiği yer, iman ve sağlam bilgi kaynağı, Allah'ın nazargâhıdır.

Mevlâna'nın nurlu yüzü; hayat kandili, ebedî güzellik ve mutluluğun kemalidir.

Sâkinin kadehi kurusun, bâki (Allah) şerbeti içilsin, Mevlânâ'nın kadehinden içenler bütün âşıkları süslesin, şenlendirsin.

Mevlânâ külâhı giyenler mevleviler devrana koşup semâya başlayınca pervâne (2) canını feda etmek için şebistanın (3) mûmuna koşar.

Mevlânâ'nın her köşeyi aydınlatan ayyüzü sayesinde sâliklerin kalbi şen, yeryüzü gül bahçesi ve devran mutludur.

Es'ad, eğer gönül zaman zaman Mevlânâ'nın misâfiri olsa, mânevi makamı çok daha şerefli ve emel ipi çok daha sürekli olur.

Fenâ ve bakâ: Hakk'ın vücûdunda beşeri varlıktan sıyrılmak fenâ, Hakk ile almak bakadır.

Pervâne: Geceleri ışık etrafında dönen küçük kelebek

Şebistân: Gece ibadeti için hazırlanan oda.

*Ey lâ'l-i lebin mâ-hasal-bahr-i letâfet
Gözlerden akan kanlara hiç yok mu nihâyet
Aldanma iki sâhire efsûne kapılma
Eyler ki gözün katlime kaş ile işâret
Allah'a sığındım o gözün gamzelerinden
Kim âhû-yı Çin eyler ana arz-ı dahâlet
Ruhsârına her dem bakıyor dide-i kalbim
Cânâ ne saâdet bu ise şemse ibâdet
Hâk-î rehine saçmak için yoksa cevâhir
Dürdâne-i eşkim eder elbette inâyet
Âhımla seni üzmeği hatırlayamazdım
Amma ne yapam sabra ki ol etti hiyânet
Es'ad gibi razı olurum nâr-ı firâka
Yâr ol bana ey nârî eden nûr-i hidâyet*

Mef'ûlü / Mefâ'ilü / Mefâ'ilü / Fe'ülün

Ey kırmızı dudağı letafet ve güzellik, denizinin kaynağı olan, gözlerden akan kanlara bir son yok mu?

İki sihirciye yâni iki göze aldanma! Büyüye kapılma ki gözün, kaş ile katlime işaret eder.

Çin âhûsunun bile, kendisine sığındığı; merhamet dilediği o gözün gamzelerinden ban Allâh'a sığındım.

Kalb gözüm, her an yüzüne bakıyor. Ey can, güneşe ibadet bu ise, ne büyük bir mutluluk.

Geçtiğim yola serpmek için elmaslarım yoksa da, göz yaşı incim elbette yardımına koşar.

Feryâdım la seni üzme yi düşünemezdim. Ama elden ne gelir ki, sabrım vefasızlık etti, dayanamadım.

Aynlık ateşine Es'ad gibi razı olurum. Ey ateşi hidâyet nûru eden, bana dost ol!

*Tecellâ-yı cemâlinden habîbim nev-bahâr ateş
Gül âteş bülbül âteş sunbül âteş hâk ü hâr ateş
Şuâ'-ı âfitâbındır yakan bi'l-cümle uşşâkı
Dil âteş sîne âteş hem dü çeşm-i eşk-bâr âteş
Hayâl-i şem'-i rûyinle aceb mi yansa cân u dil
Nigârım gel de gör kalbimde âteş âh u zâr âteş
Ne mümkün bunca âteşle şehîd-i ışkı gasl etmek
Cesed âteş kefen âteş hem âb-ı hoş-güvâr âteş
Ben el çektim safâ-yı hâtır u ârâm-ı cânımdan
Safâ âteş cefâ âteş firâr âteş karâr âteş
Ne yapsam bu dil-i mahzûnu mesrûr eylemem şâhım
Gam âteş gam-güsâr âteş temennâ-yı mesâr âteş
Ümid-i âfiyet besler mi Es'ad yârdan hâşâ
Saçar oldukça gözden ol nigâr-ı gül-i zâr âteş*

Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

Sevgilim, senin güzelliğinin tecellisinden; belirip ortaya çıkmasından ilkbahar, ateş, gül ateş, bülbül ateş, sünbül ateş, toprak ateş, diken ateş.

Bütün âşıkları yakan, güzel yüzünün ışıklandır. Gönül ateş, kalp ateş, ağlayan iki göz ateş.

Yüzünün güzelliğinin hayâl ve özlemiyle can ve gönül yansa, şaşılacak ne var? Sevgilim, gel de kalbimdeki feryadımdaki ateşi gör.

Bu kadar ateşle aşk şehidini gasletmek mümkün mü? Cesed ateş, kefen ateş, su ateş.

Ben gönlümün şenlenmesinden ve cânımın dinlenmesinden vazgeçtim. Safâ ateş, cefâ ateş, firar ateş, karar ateş.

Şahım ne yapsam bu mahzûn gönlümü sevindiremem. Üzüntü ateş, teselli veren ateş, sevinme isteği ateş.

Hâşâ, gül yanaklı sevgili gözlerinden ateş saçıkça. Es'ad âfiyette olmayı ümid edebilir mi?

Leblerin söyler civânım gonca-i ra'nâ nedir
Gözlerin eyler işâret nergis-i şehlâ nedir
Aslını ta'rif için kıl u makâle yok lüzûm
Kâkülün teşrih ederken anber-i sârâ nedir
Sâid-i sîmîndir ancak mâye-i îş u neşât
Mey nedir mînâ nedir sâgar nedir sahbâ nedir
Bâde-i ışıkla ser-mest olduğum günden beri
Bilmenem âlem nedir dünyâ nedir ukbâ nedir
Fikr-i ferdâ-yı cihândan sînemi sâf eyledim
Gam nedir şâdî nedir illet nedir sevdâ nedir
Gördün elbet giryemi duydun muhakkak nâlemi
Ey perf-rû ey melek-hû bunca istiğnâ nedir
Dergeh-i pîr-i muğânda hâk-i pây ol Es'adâ
Ol zemân anlarsın ancak rütbe-i bâlâ nedir

Fâ'îlâtün / Fâ'îlâtün / Fa'îlâtün / Fâ'îlün

Civanım, dudakların güzel goncanın nasıl olduğunu anlatır, gözlerin şehlâ bakışlı gözün nasıl olduğunu gösterir.

Senin kâkülün, saf anber kokusu yayarken anberin nasıl olduğundan bahsetmeye, onu anlatmak için söz sarfetmeye gerek yoktur.

Yaşama ve sevincin mayası gümüş gibi beyaz tenli kolundur. İçkinin, içki şişesinin, kadehin, şarabın yaşama ve sevinçle ne ilgisi var. ?
Gümüş gibi beyaz tenli kol, tevhid ve istikameti sembolize eder.

Gönlümden, dünyanın yarın ne olacağı düşüncesini çıkardım, yarını düşünmüyorum. “Üzüntü nedir, sevinç nedir, sebep nedir, sevdâ nedir?” Bunların benim için artık anlamı yok.

Senin aşkının şarabıyla sarhoş olduğum günden beri, “alem nedir, dünya nedir, âhiret nedir” bilmem, bunların hepsini unuttum.

Göz yaşımı elbette gördüğün, feryadımı da mutlaka duyduğun halde, ey peri yüzlü, ey melek huylu, bu kadar nazlanma nedendir?

Ey Es’ad, meyhânegilerin en eskisinin dergâhında ayak toprağı ol! Yüksek rütbenin ne olduğunu ancak o zaman anlarsın.

At şu, tesbîh-i riya-pâşî yed-i takvâdan
Müdde â safvet ise al kadeh-i mînâdan
Nice yüz matlaba ey şeyh sarılmış gördüm
Çektiğin iki eli mâide-i dünyâdan
Atamaz kimse benim gibi gam-ı dünyâyı
Olmayan mest ü kalender mey-i istiğnâdan
Mekteb-i ıskda üstâd-ı ezelden aldım
Ders-i tecridimi sen sanma leb-i İsâ'dan
Pertev-i mâh-ı rehin etmese gönlüm rüşen
İktibâs eylemez elbette yed-i beyzâdan
Ne bilir zühd ile zâhid mey-i ıskın kadrin
Anı bir kere süâl eyle beni rüsvâdan
Leb-i handânını gördükçe dû çeşm-i zânım
Öğrenir şive-i giryânı gam-ı sevdâdan
Sâye-i serv-kadin olsa cenâh-ı Es'ad
Dem urur lütfun ile mertebe-i bâlâdan

Fê'ilâtün / Fê'ilâtün / Fe'ilâtün / Fê'ilün
(Fâ'ilâtün) (Fa'lün)

Riyâ saçan şu tesbihi, takvâ elinden at. Gaye safvet; yani temizlik ise billûr kadehden al.

Ey şeyh, dünya sofrasından çektiğin iki elini, yüzlerce arzu ve isteğe sarılmış gördüm.

İstiğnâ yâni tok gözlülük şarabından sarhoş olup kalender (1) olmayan kimse, benim gibi dünya üzüntüsünü bir yana atamaz.

Aşk mektebinde tecrid dersimi; yani dünyaya aid her şeyden el çekip Allah'a yönelme dersimi üstad-ı ezelden yani Hz. Peygamber'den aldım, Hz. İsa'dan öğrendiğimi zannetme!

Senin yüzünün nûru, gönlümü aydınlatmasa, gönlüm yed-i beyzâdan; yani Hz. Mûsâ'nın elinden bir şey iktibas etmez, almaz.

Zâhid zühd ile aşk şarabının kıymetini ne bilir? Sen onu itibarı olmayan kimse-den, yani benden sor.

Ağlayan iki gözüm, senin gülen dudaklarını gördükçe sevdânın, aşkın üzüntüsüyle ağlama usûlünü öğrenir.

Senin servi boyunun gölgesi, Es'ad'ın kolu, kanadı olsa Yâni Es'ad'a kol kanat gersen, bu lütfun ile Es'ad yüce mertebeye ulaşır.

Kalender: Dünyadan elini çekerek herşeyi hoş gören kimse.

Ânzın şevkîyle gönlüm gül gibi handân olur
Gözlerin gördükçe gözler şâd iken giryân olur

Dîde-i mestinde kâin şîve-i cerh u şifâ
Hikmet-i aynın görünce Bû Ali hayrân olur (★)

Atma zülfün yâyına aklım perîşân eyleme
Nâgehân elden çıkup çöllerde ser-gerdân olur

İyd-i vaslında hilâl-i ebruvânın cilvesin
Mü'min ü kâfir görürse şüphesiz kurbân olur

Gül-şen-i vaslın gözet kan dökme bunca gözlerim
Âlemi berbâd eder gittikçe bir tûfân olur.

Hasret-i vaslınla görmüş olduğum sevdâları
Fâş edersem âdetâ hayretlü bir destân olur

Âlemi kendin gibi yandırdı âhın Es'adâ
Böyle zannetme ki âteş derdine dermân olur

Fâ'îlâtün / Fâ'îlâtün / Fâ'îlâtün / Fâ'îlün

(*) Bu Ali, Ebû Ali'nin kısaltılmışıdır. Müellif, oğlu Ali Efendi sebebiyle "Ebû Ali" künyesinin sahibidir.

Senin yanağının neşesiyle gönlüm, gül gibi handân olur; sevinçle güler. Gözler ise senin gözünü gördükçe, sevinçli iken ağlamaya başlar.

Yaralama ve iyi etme usûlünün ikisi de senin sarhoş gözünde mevcut. Ali'nin babası, senin gözünün hikmetini gördükçe hayran olur.

Aklımı, zülfünün yayıyla atıp perişan etme. Eğer öyle yapacak olursan ansızın elden sıkıp çöllerde serserem serserem dolaşmaya başlar.

Sana kavuşmanın verdiği bayram havası içinde kaşlarının hilâlinin cilvesini, mümin, kafir kim görürse kurban olur.

Ey gözlerim, ona kavuşmanın gül bahçesini andıran sevinçli zamanını gözle. Bu kadar kan döküp ağlama. Yoksa gözyaşların âlemi perişân edecek bir tufana döner.

Sana kavuşma hasretiyle çektiğim sevdâları açığa vursam gerçekten hayretlik bir destân olur.

Es'ad, âh ve feryâdın seni yaktığı gibi, âlemi de yaktı. Ateşin, derdine derman olacağını zannetme.

Beni bî-hûş eden ol sâki-i şûh-ı dil-ârâdır
Lebi mey ârızı mînâ kadi bir serv-i ra'nâdır
İşitmem sözlerin nâsîh derûnum va'zını sığmaz
Tenimde hâlî bir yer yok lebâ-leb ışk u sevdâdır
Kemâl-i hüsnünü görmüş girif-târ olmayan kimdir
Sana ey nâzenîn hûr u perî bi'l-cümle şeydâdır
Gül-i ruhsârını göster ki erbâb-ı safâ bilsin
Beni âlemde rüsvâ eyleyen ol rûy-i zîbâdır
Ne bâkem zulmet-i şebden habîbim şem'a hâcet yok
Hayâl-i ârızınla hâne-i kalbim mücellâdır
Gubâr-ı hâk-i râhın isteyip ağlar gözüm yoksa
Cihânın zulmet ü nûruna ülfetten müberrâdır
Ne Ferhâd u ne Mecnûn sen gibi zâr olmamış Es'ad
Meğer sen sevdiğin dilber ne Şîrîndir ne Leylâdır

Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

Beni bî-hûş Yâni şaşkın eden, o gönül alan şuh, sen ve neşeli sâkidir. Dudağı şarap, yanağı kadeh, boyu güzel bir servidir.

Kulakların nasihat edenin sözlerini işitmez, gönlüm vaazını almaz. Vücûdumda boş bir yer yok, ağızına kadar aşk ve sevdâ ile doluyum.

Kusursuz güzelliğini görüp de ona esir olmayan kimdir? Seni her gören sana esir olur. Ey nazlı güzel, sana hûri, peri, bütün varlıklar düşkündür.

Yanağının gülünü göster de safâ erbâbı; yâni gönül şenliğine düşkün olanlar beni âlemde rüsvâ eden o güzel yüzü bilsinler.

Sevgilim, gecenin karanlığından niye korkayım? Muma da gerek yok, yüzünün hayaliyle kalp evim aydındır.

Gözüm geçtiğin yolun toprağının tozunu istediği için ağlar, yoksa dünyanın karanlık ve aydınlığından uzaktır, dünyanın aydınlık ve karanlığıyla uğraşmaz.

Es'ad, ne Ferhad, ne Mecnûn senin kadar acı çekmedi. Meğer senin sevdiğin güzel ne Şîrîn'dir, ne Leyla'dır. Onlardan çok daha güzel olandır.

Olsaydı eğer nâz ile ar'arda temâyül
Eylerdi kad ü kâmet-i cânâna temâsül

Sevdâ-yı cünûn aklım alıp çöllere saldı
Ettikçe bu mahbûb-i cihân bunca tecâhül

Mûy-ı siyehin vafına âğâz olunursa
Câiz görülür devr-i teselsülle tedâvül

Etmem emel-i sıdk u safâ ben o gedâdan
Cân vermede cânâneye eyler ki tekâsül

El çekmez o meh-pâre bana cevri ü cefâdan
Ma'sûkalara resm imiş ey dil şu teâmül

Tomâr-sıfat tay olunur şöret-i Mecnûn
Dillerde benim kıssam eğer etse tedâvül

Es'ad gül-i ruh-sârına haylî baka-bilmez
Çeşmân-ı siyâhın olalı çifte karâvül

Mef'ûlü / Mefâ'ilü / Mefâ'ilü / Fe'ûlün

Çam ve ardıc ağacında eğer meyil, istek olsaydı sevgilinin boyuna benzerdi.

Bütün dünyanın sevgilisi bu kadar bilmezlikten geldikçe delirtici sevdâ, aklımı başımdan alıp beni çöllere saldı.

Siyah saçını anlatmak için söze başlanırsa bahsin dilden dile dolaşması câiz görülür.

Ben, sevgiliye can vermekte tembellik eden o dilenciden sıdk ve safâ beklemem.

O ay parçası güzel bana eziyet etmekten vazgeçmez. Ey gönül, bu iş sevgililerin âdetiymiş.

Eğer benim başıma gelenler, dillerde dolaşmaya başlarsa Mecnûn'un şöhreti, bir tomar gibi dürülüp atılır.

İki gözüm çifte nöbetçi olalı beri Es'ad, senin gül yüzüne çokça bakamaz oldu.

Ne yerden kârbân-ı gam geçer olsa konar bende
Belâ râhında şimdi bir mu'ayyen menzil oldum ben
Esîr-i dest-i hicrânım garîb-i külbe-i ahzân
Ne derd-i hicre cân verdim ne yâre vâsil oldum ben
Lebin devrinde feryâd eylesem ney gibi hoş ammâ
Ne bir dem nâlesiz kaldım ne vasla nâil oldum ben
Siyeh bahtım eğilmiş kâmetim hâl-i perîşanım
Gören ârif bilir kim mübtelâ-yı kâkûl oldum ben
Refîk-ı derd-i gamdan başka sormaz kimse ahvâlim
O günden kim tarîk-ı ehl-i ışkâ dâhil oldum ben
Görünce rehzen-i gamzen sülûk-i râhdan kaldım
Ne evsat hâletin buldum ne pîr-i kâmil oldum ben
Gam-ı sevdâ elinden ben de şaşım Es'ada zirâ
Ne Mecnûn gibi lâ-ya'kıl ne de bir âkil oldum ben

Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

Nereden gam, üzüntü kervanı geçecek olsa bende konaklar. Ben şimdi belâ yolunda bilinen bir menzil, konak oldum.

Ayrılık, elinin esiri, hüznün kulübesinin kimsesiziyim. Ne ayrılık derdiyle can verdim ne de sevgiliye kavuştum.

Senin dudağının kıvrımında ney gibi feryat etsem iyi, hoş ama ben ne bir an, inlemeden kesildim, ne de kavuşma şerefine nâil oldum.

Bahım kara, boyum eğilmiş, hâlim perişan. Bu halimi gören, halden anlayan, ârif kişi benim perçem tutkunu yâni aşık olduğumu anlar.

Âşıklar yoluna girdiğim günden beri, gam ve dert arkadaşımın başka kimse benim hâlimi sormaz.

Senin yol kesici gamzeni (yan bakışını) görünce sulûk yolundan kaldım. Ben ne orta bir hâli buldum, ne de olgun bir yaşlı oldum.

Ey Es'ad, aşkın üzüntüsünden ben de şaşım. Zira ben, ne Mecnûn gibi akılsız, ne de bir akıllı oldum.

Senin aşkında Mecnûn'um ve lîkin iştihârım yok
Demâdem dâğ-ı hasretle figandan başka kânım yok
Metâ-ı lütfunu almak için sermâyesiz geldim
O dürlü bir tehî-destim ki hattâ ihtiyârım yok
Ne ilm ü ma'rifet verdin ne câh u menkîbet yâ rab
Bi-hamdillah ki bir zerre medâr-ı iftihârım yok.
Benî nev'-i beşer resminde ancak bir heyûlâ var
Cihânda kâm alırdım ben olaydı ger o varım yok
Ne dânim var benim Es'ad ne de meyl-i diyârım var
Cemâl-i yârdan başka diğêr bir intizârım yok.

Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

Senin aşkınla Mecnun gibiyim, deli gibiyim, fakat şöhretim yok. Bu durumum başkaları tarafından bilinmiyor. Senin hasretinin yarasıyla heran feryât etmekten başka bir işim yok.

Senin lütfuna nâil olabilmek için eli boş geldim. Elim o kadar boş ki ihtiyarım, seçme durumum bile yok.

Ya Rab, bana ne ilim ne ma'rîfet, ne de makam ve mevki verdin. Allah'a şükürler olsun ki, kendisiyle övünebileceğim bir şeyim yok.

İnsan süretinde ancak bir cesedim var. Varlığım olsaydı ben dünyada zevk sürerdim, fakat bir şeyim yok. Varlık iddiasından uzağım.

Es'ad benim ne bir yurdum ne de gitmeyi istediğim bir yer var. Dostum, sevgilinin güzelliğinden başka bir beklemediğim yok.

*Cihânı cennetemiş âdetâ bu ıyd-i cân-efzâ
Koy olsun cümle-i ihvân izzetle safâ-bahşâ*

*Hilâl-i ebruvânın görmeden ben subh-ı ıyd etmem
Libâs-ı mâtem-i soymam olursa cennet-i a'lâ*

*Oturdum derd-i hicrinle namâz-ıyde baş etmem
Libâs-ı mâtem-i soymam olursa cennet-i a'lâ*

*Oturdum derd-i hicrinle namâz-ıyde baş eğmem
Olunca lâk-ı mihrâbından ayrı ey melek-sîmâ*

*Taâmım derd ü gam kûtum elem hûn-ı dil âşâmım
Refikim âh u sâzım nâle yârim illet-i sevdâ*

*Leb-i la'lin firâkıyla nice kan olmasın hâtr
Ki sensiz hûr u gilmân ile gelmez rûha istiğnâ*

*Ne mümkûn seyr-i gül-zâr-ı cihânı arzu etmek
Seninçün bülbül-i hâtr olup ey ğonca-leb şeydâ*

*Teessüf eylemez Es'ad perişân olduğu yüzden
Visâlin bir daha ihsân ederse hazret-i Mevlâ*

Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

Cana can katan bu bayram, dünyayı cennet gibi yapmış. Bırak, bütün kardeşler izzetle safâ bulsunlar.

Ben senin kaşlarının hilâlini; yani ay gibi olan kavisini görmeden bayram etmem ve cennet-i a'lâda olsam mâtem elbisesini çıkarmam.

Ey melek yüzlü, ayrılığının derdiyle oturup kaldım. Senin mihrâbından ayrı kaldıkça bayram namazı kılamam.

Dert ve üzüntü yemeğim, elem rızkım, yaralı gönlümün kanını içiyorum. Ah ü feryâd arkadaşım, inlemek sâzım, sevda hastalığı dostum ve sevgilim.

Senin kırmızı dudağının ayrılığıyla gönlüm nasıl kan olmasın? Sensiz hürî ve gilmân ile rûhuma istiğna gelmez; gönlüm onlarla teselli bulmaz.

Ey gonca dudaklı, gönül bülbülü senin için deli olurken, dünya güzelliklerini seyretmeyi istemek mümkün mü?

Hz. Mevlâ sana bir daha kavuşmayı nasib ederse, Es'ad perişan olduğuna üzülmez.

Eylemez Mecnûn gibi Leylâyı hülyâ gönlümüz
Ol Zelhâ-yı zamâna düştü şeydâ gönlümüz

Yûsuf-i hüsnünle ser-mest olduğum günden beri
Oldü bir Mısır-ı mahabbet seng-i hârâ gönlümüz

Dânè-i hâlin metâf-ı ehl-i ışk olmuş gibi
Eylemiş her köşesinde nakş u imlâ gönlümüz

Çehre-i gül-pâşın ettikçe tahayyül sînde
Şimdi olmuş âdetâ bir bâğ-ı ra'nâ gönlümüz

Mushaf-ı hâl u hattından feyz-yâb olmuş ancak
Eylemiş tertîb suğrâ ile kübrâ gönlüntüz

Etme vâız nâr-ı dûzahdan hikâyet dinlemem
Olduğu için mazhar-ı esrâr-ı esmâ gönlümüz

Mest-i câm-ı bezm ü vahdet germ ser-i Es'ad gibi
Zümre-i rindâna girmiş bâde-peymâ gönlümüz

Fâ'îlâtün / Fâ'îlâtün / Fa'îlâtün / Fâ'îlün

Gönlüm Mecnûn gibi Leylâ'yı düşünmez. Deli gönlüm zamanın Zelihâ'sına düştü.

Yusuf, Peygambere benzeyen güzelliğinle sarhoş olduğum günden beri, mermer gibi sert olan gönlüm, bir sevgi ülkesine döndü.

Senin yüzündeki güzel benin âşıkların tavaf ettiği yer olmuştur. Gönlüm her köşesinde senin beninin güzelliğini nakş ve imla etmiştir.

Kalbimde gül saçan gül gibi yüzünü düşündükçe gönlüm âdetâ güzel bir bahçe gibi olmuş.

Gönlüm senin benin ve yüzündeki taze tüylerin kitabından feyz almak için küçük ile büyüğü düzenlemiş.

Vâiz, cehennem ateşinden bahsetme! Gönlüm Allah'ın isimlerinin sırlarına nâil olduğu için, seni dinlemem.

Es'ad'ın başının sıcaklığı vahdet meclisinin kadehinin sarhoşununki gibidir. Şarap için gönlüm, rindler (dünya işlerini hoş görenler) topluluğuna girmiş.

Benim evc-i semâ-yı uzletin hurşid-i rahşanı
Benim iklim-i renc ü mihnetin sultân-ı zî-şanı

Hümâ-yı himmetim cevân-geh-i eflâke baş eğmez
Tecerrüd âleminde lâ-mekândır şimdi seyrânı

Serâpâ genc-i ışkım sîm ü zer kaydından âzâdım
Cihânı doldurur göz yaşımın yâkût u mercânı

Eder baht-ı siyâhımdan şeb-i deycûr deryûze
Boyar mâh-ı zer-efşânı ger olsa gökde cevânı

Şikâyet eylemem sûz-i derûn-i sîneden zirâ
Sehâb-ı âh ile bârân-ı eşkim söndürür ânı

Nedir girdâb-ı deryâ-yı mihen-keştî sabr olsa
Geçer emvâc-ı hasret Hızr olur bir gün kapûdânı

Derûn-i dilde ey cân dâğ-ı firkat lâle-zâr açmış
Unut Es'ad gibi sen de riyâz-ı bezm-i ihvânı

Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

Uzlet semasının en yüksek noktasında parlayan güneş benim. Eziyet ve sıkıntı ülkesinin şan, şeref sahibi sultanı benim.

Himmetimin devlet kuşu, feleklerin dolaşma yerine konmaz. Şimdi onun seyran ve gezme yeri tecerrüt ve yalnızlık âleminde mekânsızdır.

Baştan ayağa aşk hazinesiyim. Altın ve gümüş kaydında kurtuldum. Göz yaşımdan meydana gelen yakut ve mercan dünyayı doldürür.

Karanlık gece bile kara bahtımdan karanlık dilenir. Benim kara bahtım gökte dolaşmaya çıksa, altın ışıklar saçan ayı karaya boyar.

Gönlümün içindeki ateşten şikâyet etmem. Zira, âh ve figan bulutum ile göz yaşı yağmurum, onu söndürür.

Mihnetler, eziyetler denizinin girdâbı, sabır gemisi olsa nedir? Bir gün olur hasret dalgaları, Hızır'ın kaptanlığında geçilir.

Ey can, ayrılığın acısı gönlümün içinde lâle bahçesi açmış; gönlümü kana boyamış. Es'ad gibi sen de, kardeşlerinin meclisinin bahçelerini unut.

Bâğ-ı cihân harâb ger olsun ger olmasun
Gönlüm benim kebâb ger olsun ger olmasun
Seylâb-ı eşk yıktı binâ-yı vücûdumu
Divâne dil müzâb ger olsun ger olmasun
Devr-i felekte zulmet-i şeb oldu kismetim
Âlemde âfitâb ger olsun ger olmasun
Yoktur zamân-ı gamda bana tesliyet veren
Âlemde bir cenâb ger olsun ger olmasun
Ettim derûn-ı sînemi aşkına mey-gede
Mahmûrunum şarâb ger olsun ger olmasun
Yâ'kûb'a neş'e veren reng ü bûy-ı Yûsuf'dur
Ey gonca-fem gül-âb ger olsun ger olmasun
Gerçi Ebû Ali'yem bilminem şifâ nedir,
Es'ad da kâm-yab ger olsun ger olmasun

Me'ûlû / Fa'liâtûn / Mefâ'tîû / Fa'ûlûn

Dünya bahçesi ister harap olsun, ister olmasın.
Benim gönlüm ister yanıp kebab olsun, ister olmasın.

Vücûdumun binasını gözyaşı seli yıktı. Deli gönül ister erisin, ister erimesin.

Feleğin; dünyanın dönüşünde kismetim, gecenin karanlığı oldu. Âlemde güneş ister olsun, ister olmasın.

Üzüntülü zamanımda bana teselli veren yoktur. Alemde bir yüce şahsiye ister olsun, ister olmasın.

Gönlümü aşkınla meyhaneye çevirdim. Senin sarhoşunum, şarap ister olsun, ister olmasın.

Yakub Peygambere neşe veren Yûsuf Peygamber'in kokusu ve rengidir. Ey gonca ağızlı güzel, gül suyu ister olsun, ister olmasın.

Ali'nin babasıyım, ama şifa nedir bilmem. Es'ad ister mutlu olsun, ister olmasın.

Ettiğim günden beri azm-i diyâr-ı iftirâk

Dîde-i hûn yârim olmuş çeşme-zâr-ı iftirâk

Bezm-i dîdârında yârin bâde-nûş-i ıyş iken

Gül-şen-i vaslın kaçırdım kaldı hâr-ı iftirâk

Hâb-i âsâyiş ne mümkündür her gece bülbül gibi

Subha dek ben olmuşum encüm-şumâr-ı iftirâk

İsterim bir rü'yâda görmek o meh-rûyi velî

Perde olmuş çeşm-i baht-üzre gubâr-ı iftirâk

Verme vâ'iz ben gibi mecnûna cennetten haber

Âb-ı Kevser ile kanmaz hâk-sâr-ı iftirâk

Şive-i giryânî ta'lîm eyleyen şeydâların

Haşre dek memnûnudur bu bî-karâr-ı iftirâk

Gerçi sabrım illet-i sevdâya verdim Es'adâ

Zahm-ı sînem kaldı ammâ ber-güzâr-ı iftirâk

FÂ'illâtün / Fâ'illâtün / Fa'illâtün / Fâ'llün

Ayrılık diyarına yöneldiğim günden beri kan ağlayan gözüm, ayrılık çeşmesi olmuş.

Sevgilinin bulunduğu mecliste hayat kadehinden içerken kavuşmanın gül meclisini kaçırdım, bana ayrılık dikenini kaldı.

Rahat uyumak ne mümkün? Ben bülbül gibi her gece ayrılık yıldızlarını sayar olmuşum.

O ay yüzlüyü bir kerre olsun rüyada görmeyi isterim, fakat kader gözü üzerine ayrılık tozları perde olmuş.

Vâiz, benim gibi deliye cennetten haber verme, ayrılıktan perişan olan Kevser suyu ile kanmaz.

Bu ayrılıktan rahati kaçan ve ağlama usulünü öğrenmeye çalışan aşıkları kıyamete kadar, bu hâllerinden memnûndur. Aşk ateşi ve ayrılık çilesi onları bezdirmez.

Ey Es'ad, gerçi sabrımı sevda illetine verdim ama, gönlümün yarası, ayrılığın hâ-tıra ve nişânesi olarak kaldı.

Gazel-i Arabî

*Min hecrike yâ münyeff innî le-alfî
Ve'ddem'u mine'l-ayni ile'l-haddi yesîfî*

*Tellâhi lekad âsereke'llâhü aleynâ
An na'tike yâ Yûsufu innî lekelfî*

*Derdinle zebûn olduğumu gizlemek olmaz
El-kâlî mine'l-bâli ale'l-hâli dehlî*

*Etsen nola bu bîmâra terahhum
El-kalbü esîrun leke ve'r-rûhu dahîlî*

*Vaktâ ki gelür hâtıra ol gözleri âhû
Er-Râhatû testevhîşü ve'l-mevtû yemîlî*

*Kesmen beni öldürsen eğer vaslın ümîdin
Es-sabru cemîlün ve ile'n-nasri sebilî*

*Es'ad gibi sevdâya uyup çöllere düşmem
Allâhü kerîmün samedün ni'me vekîlî*

MeF'ûlû / MeFâ'îlû / MeFâ'îlû / Feûlûn

Arapça Gazel

Ey arzum, idealim, senin ayrılığınla gerçekten hastayım. Göz yaşı gözden yanağa akar.

Allah'a yemin olsun ki Allah seni bize gerçekten üstün kılmıştır. Ey Yûsuf, senin medhinde ben gerçekten körüm.

Senin derdinle zebûn, âciz ve zayıf olduğumu gizlemenin bir anlamı yok. Kalbten gelen söz hâle delildir.

Bu hastaya merhamet etsen, acısan ne olur? Kalb sana esirdir ve ruh sana sığınır.

Gözleri âhû gibi olan sevgiliyi hatırlayınca rahat kaçır ve insan ölüme meyleder.

Beni öldürsen de sana kavuşma ümidini yitirmem. Sabır güzeldir ve başarının yoludur.

Es'ad gibi sevdaya düşüp çöllere dalmam. Allah kerimdir, hiç kimseye ve hiç birşeye muhtac değildir, ne güzel vekildir.

Muallim Nâci'nin bir Gazeline Naziredir

- Güzelsin nice Şîrînin gül-i ruh-sâr-ı âlından
Ki aldın aklı bin Ferhâd-ı bünyâdın hayâlinden
- Şu'â'-ı şem'-i ruhsârın libâs-ı lâciverdide
Teveffuk eyler elbet gökteki şemsin cemâlinden
- Müzeyyen kisve-i rengîn ile gül-zâra teşrîf et
Utansın tâvus-i cennet kad ü bâlâ vü bâlinden
- Güzelsin seyrine gelmiş cihânın her cihâtından
Yemîninden yesârandan cenûbundan şimâlinden
- Serâpâ rûhsun bir cân-ı bî-cism ü heyûlâsın
Müneversin müberrâsın sana misl ihtimâlinden
- Açarken gonca-i lâ'in gülüm cennetten a'lâsın
Akıkından şakıkundan nigârından nihâlinden
- Düşüp lâl ü perîşân Es'ad-ı bî-âşiyân cânâ
Ne mümkün müstefâd olmak lisânından hayâlinden

Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

Nice Şirin'in güzel yüzünün al-kırmızısından daha güzelsin; Öyle ki dağları delen binlerce Ferhad'ın aklını başından aldın.

Yüzünün nurlu ışıkları, lâcivert elbisede gökteki güneşin güzelliğini elbette geride bırakır.

Süslü, renkli elbise ile gül bahçesine gel de şereflemdir. Cennetin tavusu, boyu, posu ve kanadından utansın. Kendinin güzelliğiyle mağrur olan tavus kuşu, senin güzelliğine bakıp da kendinden utansın.

Gözelsin, dünyanın her tarafından, sağından, solundan, güneyinden, kuzeyinden; herkes senin güzelliğinin seyrine gelmiş.

Baştan ayağa rûhsun, cisimsiz bir can ve heyûlâsın (1). Sen benzeri olma ihtimalinden uzaksın.

Gülüm, kırmızı goncayı andıran dudağını aralayıp gülerken cennetten, cennetin değerli bir taşı akıktan, oradaki kardeşten, oradaki fidan ve resim gibi güzel sevgiliden iyisin.

Ey can, yuvasız Es'ad dilsiz ve perişan bir hale düştü. Sevgilisinin lisanından ve hayalinden istifade edemiyor; onun sesini duyamıyor ve hayalini gözünde canlandıramıyor.

Heyûlâ: Eşyanın gerçek olan kısmı; tasavvufta, ruh-ı a'zam

Merhum Galib Dede Efendi'nin Müseddesine Naziredir

*Ka'be-i rûyinde hâlin anber-efşân olmasun
Zemzem-i güftârın asla lutf-i bârân olmasun
Cilve-i hüsnünçün ey dil hadd ü pâyân olmasun
Gamze-i çeşminde bir dem işve noksan olmasun*

*Ya'nî âşık bir zaman aşkınla şâdân olmasun
İddiâ-yı aşk her bir hâma âsân olmasun*

*Gark-ı âb-ı girye olsun şâdlar nâ-şâdlar
Gûş-i eflâki ger etsün dâdlar feryâdlar
Beste-i zincîrin olsun Âd'lar Şeddâd'lar
Bende-i reftârın olsun kâmet-i şimşâdlar*

*Ya'nî âşık bir zaman aşkınla şâdân olmasun
İddiâ-yı aşk her bir hâma âsân olmasun*

*Nâvek-i hûn-hârına ey ceng-cû verme şikest
Her biri olsun dil-i uşşâka bir hançer be-dest
Dide-i mestinle kıl Şîrîn'i pest Ferhâdı mest
Lerze-i endâma düşsün zâhid-i râhat-perest*

*Ya'nî âşık bir zamân aşkınla şâdân olmasun
İddiâ-yı aşk her bir hâma âsân olmasun*

Yüzünün Kâbesinde güzel benin, anber saçmasın.
Sözlerinin nağmesi asla lütfkâr olmasın.
Ey güzel, güzelliğinin cilvesine sınır olmasın.
Gözünün yan bakışında bir an işve, naz ve edâ eksik olmasın.

Aşık bir an bile aşkınla şâdân, mutlu ve sevinçli olmasın.
Aşk iddiası her bir ham pişmemiş, insana kolay olmasın, gelmesin.
Ham kişiler aşk iddiâsında bulunamasınlar.

Sevinçliler ve kederliler göz yaşına şark olsunlar.
Âh ve feryatlar feleğin kulağını sağır etsin.
Âd ve Şeddâd kavmi, zincirinin bağılısı, esiri olsun.
Şemşir ağacı gibi uzun boylular, edâlı ve salınarak yürüyen kulların olsun.

Aşık bir an bile aşkınla şâdân olmasın.
Aşk iddiâsı her bir ham kişiye kolay gelmesin.

Ey kavgacı, kanlı okunu kırma!
Her biri âşıkların gönlüne elde hazır hançer olsun.
Sarhoş gözünle Şirin'i yere ser, Ferhad'ı sarhoş kıl!
Rahatına düşkün zâhid, senin endâmını görüp titremeye başlasın.

Aşık bir an bile aşkınla şâdân olmasın.
Aşk iddiası, her bir ham adama kolay gelmesin.

Burc-i akrebden çıkarma âfitâb-ı enveri
Yüz çevir cânâ ki dönsün kûy-i çarhın çenberi
Sünbülün mizâna koysun mâhın etsin müşteri
Başına seyyâre-veş dönsün sevâbit serseri

Ya'nî âşık bir zaman aşkınla şâdân olmasun
İddiâ-yı aşk her bir hâma âsân olmasun

Gül-şen-i nâz içre ol eşkim gibi her dem revân
Perde-i râzında ol sabrım gibi her şeb nihân
Olmasun baht-ı siyâhım-veş kimesne kâmrân
Evc-i a'lâya yetişsün bang-i feryâd u figân

Ya'nî âşık bir zamân aşkınla şâdân olmasun
İddiâ-yı aşk her bir hâma âsân olmasun

Yüz verip ol zülfe ümmîdin dirâz etmek neden
Zulmet-i şeb âfitâba bunca nâz etmek neden
Sende varken bu melâhat nâzı az etmek neden
Âteş-i hüsnünle yandır sûzi sâz etmek neden

Ya'nî âşık bir zamân aşkınla şâdân olmasun
İddiâ-yı aşk her bir hâma âsân olmasun

Hâk-i râhın üzre düşsün her zamân yüz cân u ten
Eşk-i hûnîn ile olsun her tarafı bâg u çemen
Kıssa-yı Ya'kûb'a dönsün fitne-i câh-ı zekan
Kâzib ü sâdik görünsün sende ey Yûsuf-dehen

Ya'nî âşık bir zamân aşkınla şâdân olmasun
İddiâ-yı aşk her bir hâma âsân olmasun

Gamze-i çeşminle ettin âhû-yı Tâtârı târ
Cevher-i lâ-linle kıldım gonca-i ferhân hâr
Ben dahi oldum bu yüzden bülbül-i gül-zâr-ı zâr
Hâtra vîrâne kıldım dîde-i hûn-bân bâr

Ya'nî âşık bir zamân aşkınla şâdân olmasun
İddiâ-yı aşk her bir hâma âsân olmasun

Parlak güneşi, akrep burcundan çıkarma!
Ey can, yüz çevir ki dünyanın çemberinin topu dönsün.
Başak burcunu satış için mizana koysun da, ayı ona müşteri etsin.
Başında gezegenler gibi yıldızlar başıboş dönsün.

Aşık bir an bile aşkınla şâdân olmasın.
Aşk iddiâsı her bir ham adama kolay gelmesin.

Nazın gül bahçesi içine göz yaşım gibi her ân akan,
Sır perdende sabrım gibi her gece gizli kalan.
Kara bahtım gibi kimse mutlu olmasın.
Feryat ve figan sesi, en yükseğe, doruğa çıksın.

Âşık bir an bile aşkınla şâdân olmasın.
Aşk iddiâsı her bir ham adama kolay gelmesin.

O zülfe yüz verip ümidini neden devam ettiriyorsun?
Gecenin karanlığının güneşe bu kadar naz etmesi neden?
Sende bu güzellik varken az nazlanmak neden?
Güzelliğinle ateş tutuşur, öyleyse ateşi eğlenceye almak neden?

Âşık bir an bile aşkınla şâdân olmasın.
Aşk iddiâsı her bir ham kişiye kolay gelmesin.

Her zaman yüzlerce can ve ten yolunun üstüne düşsün. Yani yolunda can versin.
Kanlı göz yaşı ile her taraf bağ bahçe olsun.
Çene kuyusunun fitnesi, Yakup Peygamber'in kıssasına dönsün.
Ey Yusuf Peygamber gibi ağız olan, sende doğru ve yalancı belli olsun.

Aşık bir an bile aşkınla şâdân olmasın.
Aşk iddiâsı her bir ham kimseye kolay gelmesin.

Gözünün yan bakışıyla Tatar âhûsunu bile rahatsız ettin.
Dudağının cevheriyle Ferhâr'ın güzelliklerini diken gibi kıldın.
Bu yüzden ben dahi gül bahçesinin inleyen bülbülü oldum.
Virân, gönüle kan ağlayan gözü yük ettim.

Âşık bir an bile aşkınla şâdân olmasın.
Aşk iddiâsı her bir ham adama kolay gelmesin.

Rind-i rüsvâ-yı mahabbet şân u şöhrat istemez
Bâde-nûş-i bezm-i uzlet câm-ı izzet istemez
Hasta-i çeşmin olan ey şûh sıhhat istemez
İhtiyât etme tabîbim aşk re'fet istemez

Ya'nî âşık bir zamân aşkınla şâdân olmasun
İddiâ-yı aşk her bir hâma âsân olmasun

Lâyık oldur âşıkâ dünyâyı zindân eylesün
Hânumân-ı râhatın gurbetle vîran eylesün
Eşk-i çeşmin âb dâg-ı sînesin nân eylesün
Es'ad-ı âvâre-veş peyveste efgân eylesün

Ya'nî âşık bir zamân aşkınla şâdân olmasun
İddiâ-yı aşk her bir hâma âsân olmasun

Fâ'llâtün / Fâ'llâtün / Fa'llâtün / Fâ'llün

Sevginin perişân ettiği rind meşrebli kişiler şan ve şöhret istemez.
Yalnızlık meclisinin kadehini içen izzet istemez.
Ey şûh; neşeli güzel, gözünün hastası olan sıhhat istemez.
Tabibim, tedbir alma, aşk merhamet istemez.

Âşık bir an bile aşkınla şâdân olmasın.
Aşk iddiâsı her bir ham adama kolay gelmesin.

Âşıkta yakışan dünyayı kendine zindan etmektir.
Rahat evini, huzur ocağını gurbetle harap etsin.
Göz yaşını, içecek su, gönlünün yarasını, kendine eklemek etsin.
Âvâre Es'ad gibi sürekli feryâd etsin.

Âşık bir an bile aşkınla şâdân olmasın.
Aşk iddiâsı her bir ham kişiye kolay gelmesin.

Tahmîs-i Gazel-i Hâlis

Zikr-i Mevlâ ile hoştur meclis-i rindânemiz
Fikr-i Leylâ ile şendir kalb-i mecnûnânemiz
Sanmanız kim hubb-i dünyâdır bizim cânânemiz
"Aşk olup rûz-i ezelden sâkî-i peymânemiz
Âlemi gavgâya salmış nar'a-i mestânemiz"

Sâha-i mülk-i ademden hüsnün için gelmişiz
Cân nedir cânân nedir "kâlû belâ"dan bilmişiz
İltifât-ı yârdan bir katre olsun içmişiz
"Âlem-i cândan şarâb-ı vasıdan mest olmuşuz
Sırr u vahdettir hemîşe bâde-i meyhânemiz"

Kalmadı pervâ mâkam-ı cem'den hem farkdan
Bezm-gâh-ı pîrde doyduk safâ vü zevkden
Mest ü medhûşuz şarâb-ı haş-güvâr-ı şevkden
Rind ü rûsvâ vü kalender-meşreb olduk aşkdan
Âlemi baştan başa tutmuş bizim efsânemiz"

Düştü sevdâ-yı cunûna aklımız tedbîrimiz
Zerre-i lütfunladır tesrîrimiz tenvîrimiz
Bu imiş rûz-i ezelden gâlibâ takdîrimiz
"Dâm-ı zülfün dâne-i hâlin olup zencîrimiz
Yoksa yoktur âlem-i dünyâda âb u dânemiz"

Gerçi zevk-i zâhîrîmiz gül-şen-i vuslattadır
Lîk feyz-i ma'nevîmiz gûşe-i vahdettir
Es'adâ etme şikâyet meymenet mihnettedir
"Nice yıllardır ki Hâlis hecr ile zulmettedir
Şimdi feyz-i vasıdan rûşen olup kâşânemiz"

Fâ'ilâtün / Fâ'llâtün / Fa'llâtün / Fâ'llün

Rindlere yaraşır meclisimiz Mevlâ'nın zikri ile hoştur.
Mecnûn'a benzer kalbimiz, Leylâ'nın düşüncesiyle şendir.
Bizim gönül verdiğimiz şeyin dünya sevgisi olduğunu sanmayınız.

Ezel gününden aşk, kadeh sunucumuz olduğundan,
Sarhoşça nârâmız, dünyayı kavgaya vermiştir.

Yokluk mülkünün meydanından senin güzelliğin için gelmişiz.
Can nedir, canan nedir, "kalu bela" gününden beri biliyoruz.
Sevgilinin iltifatından bir parça da olsa tatmışız.

Can aleminden gelen vuslat şarabından sarhoş olmuşuz.
Meyhanemizin şarabı her an vahdet sırdır.

Cem ve fark makamlarında perva ve ilgi kalmadı.
Pirin meclisindeki zevk ve safâdan doyduk.
İçimi kolay ve neşe veren şarap ile sârhoş olmuş ve kendimizden geçmişiz.

Aşk ile rind, rüsvâ ve kalender meşreb olduk.
Bizim efsanemiz dünyayı baştan başa tutmuştur.

Aklımız, çaremiz delirtici aşka düştü.
Sevinmemiz, aydınlanmamız lütfunun bir zerresi iledir; bir zerre lütfun bizi sevin -
dirmeye yeter.
Galiba ezel gününde takdirimiz böyleymiş.

Zülfünün tuzağı ve güzel benin bizi bağlayan zincir olmuştur.
Yoksa dünyada başka ekmeğimiz, suyumuz yoktur.

Dıştan görünen zevkli halimiz vuslatın güzel meclisindedir.
Ama manevi feyzimiz, vahdet köşesindedir.
Ey Es'ad, şikâyet etme, bereket zorluk çekmededir.

Hâlis, nice yıllardır ayrılığın karanlığındadır.
Ancak şimdi kavuşmanın feyzinden yuvamız aydınlanmaktadır.

Hazret-i Hüdâyî'nin Gazelini Tahmistir.

Ayandır hâlet-i rûhum dû çeşm-i eşk-bârımdan
Beyândır hasret ü hüznüm enîn ü âh u zârımdan
Bakâ-yı nefs-i hod-gâm ile zevk almam nigârımdan
"Fenâ bulup hayât alam şu dem ki ışk-ı yârımdan
Muhabbet isteyen gelsün haber sorsun mezârımdan"

Muhabbet etmeyen cândan gül-i ruh-sâr-ı cânâne
Erişmez kuvvet-i bâzû ile gül-zâr-ı irfâne
Tecelli-gâh-ı vahdette ne hâcet ceng ü cevâne
"Nesim-i rûh-ı Rahmândan nefes erdiyse ger cânê
Bahârîstân olur âlem safâ-yı nev-bahârımdan"

Gelince bezm-i uşşâka o meh-rû-yı vefâ-güster
Ne dünyâ kaldı hâtırda ne de cennet ne de Kevser
Fedâ oldu sana bi'l-cümle varım ey perî-veyker
"Fenâ-ender fenâ buldu vücûdum mülkü ser-tâ-ser
Görünen bir beden kaldı hemân ancak hisârımdan"

Eğerçi tâ ezelden tâbi oldum mezheb ü dîne
Tevekkül eylemem ammâ ne tââta ne âyîne
Bütün rûhum bütün kalbim bunu söyler her-âyîne
"Geçüp dünyâ vü ukbâyı erem vahdet sarâyine
Fakîre ger kerem olsa ganî perverd-garımdan"

Fenâ-yı kalbsiz varmak ne mümkün feyz-i me'mûle
Gelir mi nefs-i ser-keş varlık ile doğru bir yola
Yok olsan sen de ger Es'ad Hazret-gibi nola
"Cenab-ı pâkine lâyıq Hüdâyî'nin nesi ola
Meğer kim armağan iltem kemâl-i iftikârımdan"

Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

Rûhumun hali, göz yaşı yağdır:ran iki gözümde bellidir.
Ağlayarak ettiğim âh ve feryâd, hasret ve hüznümü anlatır.
Nefsin ayakta kalmasıyla sevgilime kavuşma zevkini alamam.
Şu an sevgilimin aşkı ile yok olup gerçek hayatı bulayım.
Sevgi nedir öğrenmek, isteyen mezarıma gelip sorsun.

Sevgilimin gül yüzüne candan sevgi duymayan,
Kol kuvve ile irfan gül bahçesine erişemez.
Vahdetin tecelli ettiği yerde döğüşmeye ve dolaşmaya ne gerek var,
Eğer Rahman'ın rahmetinin bir esintisi cana ulaştı ise,
Âlem benim ilk baharımdan bahar ülkesi kesilir.

O vefalı, ay yüzlü sevgili âşıkların meclisine gelince,
Hatırımda ne dünya, ne âhret ne de Kevser kaldı hepsini unuttum.
Ey peri yüzlü sevgili, sana bütün varlığımı feda ettim.
Vücut ülkem baştan başa yok oldu.
Beni meydana getiren unsurlardan sadece görünen bir beden kaldı.

Her ne kadar ezelden beri mezhep ve dine tabi isem de
Ne ibadete, ne de âyine güvenirim.
Bütün ruhum ve bütün kalbimle her an düşünürüm ki,
Ben biçareye rızıklandırıncı Allah'ın lütfu olsa da,
Dünya ve âhret düşüncesini geçip Vahdet sarayına ulaşısam.

Kalbim fenâsı olmadan, elde edilmek istenilen feyzi bulmak mümkün mü?
Baş çeken nefis benlik ile doğru bir yola gelir mi?
Es'ad, sen de yok olsan ve Hüdâyî gibi desen ne olur?
Yüce zatına layık Hüdâyî'nin nesi var?
Sadece fakirliğin sonsuzluğunu armağan olarak getirebilirim.

Meşâyh-i Nakş-bendiyyeden Emir Nigârî Hazretlerinin Eş'ârına tahmîstir

Nûr-ı basanım serdeki sevdâ-yı Muhammed
Sevdâ-yı serim dide-i şehlä-yı Muhammed
Ârâm-ı dilim sünbül-i ra'nâ-yı Muhammed
"Sinemdedir ol dâğ-ı temennâ-yı Muhammed
Gönlümdedir ol nâr-ı tevellâ-yı Muhammed"

Hiç kalmadı başta heves-i lâle-i ahmer
Etmez dil-i şeydâ taleb-i sâgar-ı Kevser
Her dem eder ezvâkımı hakkıyla muattar
"Her lâhza kılur gönlümü reşk-âver-i anber
Efkâr-ı dü-gisû-yi semen-sâ-yı Muhammed"

Bir şahsın olursa ger ihlâs refîkı
Tevfik olur elbette onun yâr-i şefîkı
Mişkât-ı hidâyetle bulur feyz-i tarîkı
"Eltâf-ı Hüdâ'dır verir îmân-ı hakîki
Dil-dâdelere zülf-i çelîpâ-yı Muhammed"

Ey tûfî hoş-gû-yi kalem dalma sükûta
İzhâr ediyor ol Hakk'ı varmış ki sübûta
Mi'râcî verip şa'şâ'a taht-ı ceberûta
"İsrâ"da salup velvele mülk ü melekûta
Reftâr-ı şîrîn-kâmet ü bâlâ-yı Muhammed"

Gözümün nûru, başımdaki Muhammed'in sevdâsıdır.
Başımın sevdâsı Muhammed'in elâ gözüdür.
Gönlümün, karar kıldığı yer Muhammed'in parlak saçıdır.
Muhammed'in sevgisinin yarası kalbimdedir.
Muhammed'in dostluğunun ateşi gönlümdedir.

Kırmızı kadeh arzusu başımda hiç kalmadı.
Deli gönül Kevser kadehini de istemez.
Muhammed'in yasemin gibi iki omuzu üzerine dökülen saçlarını düşünmek.
Hazlarımı, neşelerimi her zaman hakkıyla güzel kokulu eder.
Ve gönlümü her an kışkandırıcı anber (kokulu) yapar.

Eğer bir kişinin yoldaşı ihlâs olursa,
Allah'ın yardımı elbette onun şefkatli bir dostu olur.
Hidayetin ışığı ile yolun feyzini bulur.
Muhammed'in zülfünün kâkülü, Allah'ın lütfudur.
Aşıklara gerçek imanı veren odur.

Ey güzel söz söyleyen kalem papağanı susma!
Muhammed'in ahenkli boyu ve tatlı, sevimli yürüyüşü
"İsra"da mülk ve melekût âlemini şaşırtarak,
Miracı ilahi kudretin tahtını parlatarak, gerçekliği anlaşılmiş olan Hakk'ı açıklıyor.

Teşrif-i kudûmuyla melek hurrem ü handan
Envâr-ı füyûzuyla felek cennet-i Adnân
Yâ Rab bu ne devlet bu ne izzet bu ne ihsân
"Eyyâm u leyâlî heme ser-geşte vü hayrân
Reşk-zede-i leyle-i Esrâ-yı Muhammed"

Halâsım edince hak için hâli halelden
Âyinerni sâf etti Hüdâ jeng-i emelden
Endîşe yok artık ne emelden ne ecelden
"El-minnetü li'llâh ki menem rûz-i ezelden
Pervâne-i esmâ-yı müsemmâ-yı Muhammed"

İhsân edeli feyzini ol pîr-i mufahham
Oldum şu kesâfetle bir ihlâs-ı mücessem
Es'ad sana mevdû'u vesâyâ-yı mükerrerem
"Ey Mîr-i Nigârî bana mahsûs u müselleme
Ser-hidmet-i meyhâne-i sevdâ-yı Muhammed"

Mef'ûlû / Mefâ'îlû / Mefâ'îlû / Fe'ûlûn

Melekler O'nun şeref verici gelişiyile sevinmekte ve gülmektedir.
Dünya O'nun feyizlerinin nûrûyla Adnan cenneti gibidir.
Ey Rabbim bu ne büyük devlet, bu ne büyük izzet, bu ne büyük ihsandır?
Muhammed'in "İsra" gecesinde duydukları kıskançlıkla
Günler ve geceler bütünüyle başı dönmüş ve hayrandır.

Allah için ihlâsımı şüpheden temizleyince
Hüdâ gönlümü hırs kirinden temizledi.
Ne emelden, ne de ecelden endişem var artık.
Allah'a şükürler olsun ki, ezel gününden beri Muhammed'in isimlerinin pervânesi-
yim.

O kerem sahibi Pir, feyzini ihsan ettikten sonra,
Şu kesâfetimle bulanıklığımla mücessem bir ihlâs oldum.
Es'ad, Muhammed'in sevda meyhanesinin baş hizmetkarlığı sana emanet edilmiş
bereketli bir vasiyettir.
O hizmetçilik Mîr-i Nigâri, bana mahsûstur, bana verilmiştir.

Silsile-i Tarikat-ı Aliyye-i Nakş-bendiyye

*Hâlik-i arz u semâya eyleriz hamd ü senâ
Ahmed-i Muhtâr'ı kıldı âleme nûr-ı hüda*

*Hazret-i Siddîk u Selmân Kâsım u Ca'fer gibi
Eylemiş neşr-i hakikat Bâyezîd-i reh-nümâ*

*Bü'l-Hasen zât-ı mükerrem Bû Ali kân-ı kerem
Yûsuf-i vâlâ-şiyem sâlâr-ı ceşş-i asfiyâ*

*Hâce Abdü'l-hâlik oldu Ârif ü Mahmûd'a pîr
Şeyh Ali Baba Külâl etti cihânı rûşenâ*

*Vâris-i taht-ı tarikat şâh-ı âlem Nakş-bend
Eyledi Hâce Alâu'd-din'i halka pîşvâ*

*Oldu Ya'kûb'a Ubeydullâh-ı Ahrârî halef
Hazret-i Zâhid'le geldi âleme zevk u safâ*

*Nûr-i çeşm-i ma'rifet Dervîş Muhammed Hâcegî
Feyz-i Bâkîle cihân-ı ma'nevî buldu bakâ*

*Hazret-i Ahmed müceddid Urvetü'l-vüskâ olup
Şeyh Seyü'd-dîn ü Seyyid Nûr'a nûr-ı i'tilâ*

*Şâh-ı Mazhar şâh-ı Abdullâh-ı pîr-i Dehlevî
Hazret-i Hâlid'le oldu kalb-i sâlik pür-zîyâ*

*Seyyid-i âli-neseb Tâha'l-Hakkârî'den sonra
Pîrimiz Tâha'l-Harîrî oldu kütüb-i evliyâ*

*Eyleriz arz-ı dehâlet dergeh-i sâdâta biz
Es'ad u ihvân-ı dîne mağfîret kil ey Hudâ*

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fa'ilâtün / Fâ'îlün

Nakşebendiyye Tarikatının Silsilesi

Yer ve göğün yaratıcısına şükreder ve O'na hamdederiz. Seçilmiş Ahmed'i, âleme hidâyet nûru yaptı.

Hız. Ebû Bekir es-Sıddık, Selmân Fârisî, Kasım bin Muhammed, Cafer-i Sâdık gibi, yol gösterici Bâyezid-i Bistâmî de hakikati neşretmiş; yaymış.

Ebu'l-Hasan Harkânî mükerrerem bir zat, Ebû Ali Farmedî kerem kaynağı, Yûsuf-ı Hemedânî yüce huylu ve asfiya ordusunun baş kumandanıdır.

Hâce Abdulhâlik Gücdevânî, Ârif Rivgiri ve Mahmûd Fağnevî'nin piri şeyhi oldu, onları yetiştirdi. Şeyh Ali Râmitenî, Muhammed Baba Simâsî ve Seyyid Emir Külâl cihânı aydınlattılar.

Tarikat tahtının vârisi ve âlemin şâhı Hâce Muhammed Bahâüddin Nakşebend, Hâce Alâüddin Attâr'ı halka rehber kıldı.

Hâce Yakup Çerhî'ye Ubeydullah Ahrâr halef oldu. Hâce Muhammed Zâhid'le âleme mânevi zevk ve safâ geldi.

Derviş Muhammed ve Hâceğî Emkenegî marîfet gözünün nûrudurlar. Hâce Muhammed Bâkî ile mâneviyat âlemi bâkî oldu.

Ahmed Faruk Sirhindî Müceddid ve Urvetü'l-Vüska Muhammed Ma'sum, Şeyh Seyfüddin ile Seyyid Nur Muhammed Bedvânî'ye yükselme nûru oldu.

Habibullah Mazhar Cân-ı Cânân Şemsüddin, Şah Abdullah Dihlevî'nin şeyhi oldu. Mevlânâ Hâlid Ziyâüddin Bağdâdî ile sâlikin kalbi pür nûr oldu.

Yüce neseb sâhibi Seyyid Taha'l-Hakkârî'den sonra pirimiz Taha'l-Harîrî evliyânın kutbu oldu.

Seyyidlerin dergâhına girmek ve sığınmak isteriz. Ey Allahım, Es'ad ve onun ihvanına mağrifet kıl!

Tahmîs-i Gazel-i Nevres

Kûşe-i hicrânda oldum ma'raz-ı cevri ü cefâ
Micmer-i nâr-ı mahabbet mecma'-ı derd ü belâ
Hakkı var rûh-ı revânım olsa benden cüdâ
"Hayli demdir almadım meyden safâ neyden nevâ
Leytenî mâ züktühâ ev mâ teâteytü'l-hevâ"

Nây u mey sanmâ hadîs-i mâsivâdan bahseder
Öyle zannetme ki kânûn-ı riyâdan bahseder
Mey fenâ-yı kalbden sırr u hafâdan bahseder
"Ney nevâ-yı ıskdan lutf u hevâdan bahseder
Fi'l-hevâ mâ lümtenî lev künte tedrî mâ revâ"

Çeşm-i kesret-bîn ile âlemde oldun bî-nevâ
Kayd-ı bend-i nefis ü şeytân hâne vîrân-ı riyâ
Doymamış asla mezâkın zevk-i sahbâ-yı fenâ
"Ey ki terk-i mâsivâ terkin eylersin bana
Mâsivâ çün olmaya mümkün mü terk-i mâsivâ"

Gâlibâ der-hâtır etmiş hıdmet-i dirinemi
Kıldı manzûr-ı inâyet sine-i bî-kînemi
Düştü fırsat eyleyeyim âmâc-geh âyînemi
"Niyyet etmiş kim dele müjgân okuyla sinemi
Leytehû vâfî ve bâkî azmuhû fîmâ nevâ"

Nevres'in Gazelini Tahmis

Aynılık köşesinde cevr ve cefanın (kendisine) arzedildiği,
Sevgi ateşinin yandığı, dert ve belanın toplandığı yer oldum.
Canım benden ayrılrsa, beni terk etse haklıdır.
Uzun süredir içkiden safâ neyden nağme almadım.
İçkinin verdiği tad ve neyin verdiği nameye keşki hiç ulaşmasaydım ne güzel olurdu.

Ney ve içki mâsivânın zuhûrundan bahseder sanma.
Riya kanûnundan bahsettiğini de zannetme.
İçki kalbin fenâsından, sır ve gizliliklerden bahseder.
Ney aşkın sesinden ve sevginin lütuflarından bahseder.
Eğer sen neyin neyi anlattığını bilseydin, beni kınamazdın.

Çokluğu gören gözünle âlemde nasıbsız, zavallı oldun.
Nefis şeytan bağıyla riyâ, gönlünü virân etti.
Damağın yokluk kadehinin zevkini asla tatmamış.
Ey bana mâsivâyı terk etmekten bahsedene,
Mâsiva olmayınca mâsivâyı terk mümkün olur mu?

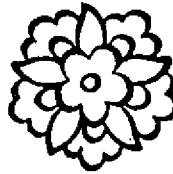
Eski hizmetimi hatırlamış olmalı ki,
Kinsiz kalbime lütuf nazarıyla baktı.
Fırsat düşmüşken gönül aynamı nişan yeri eyleyeyim,
Ki o kirpiğinin okuyla gönlümü delmeye niyet etmiş.
Keşki o yeterli olsaydı ve niyet ettiği şeyde azmi baki kalsaydı.

Derdime nâtk değil mi yâ-y gibi huvâr olduğum
Sâye-i kaddi gibi baştan ayağa düştüğüm
Bülbül-i şeydâ-sıfat feryâd u efgân ettiğim
"Hasta sanmaz mı beni ol gözleri bîmâr kim
Nûş-i dârû-yı lebinden kalbime gelmez devâ"

Kûyına gittimse de yârin murâda yetmedim
Baht-ı nâfir-câm elinden bir zamân oh etmedim
Kâm-ı dil almış derinden hâhiş üzre gitmedim
"Fayz-i kurb-i âsitânın ben özüm terk etmedim
Şâh-ı kûyinde gedâ olmaklığım görmez revâ"

Terk edip dâr u diyârın oldu zâr u bî-karâr
Eşk-bâr u dil-figâr bî-enîs ü bî-nigâr
Es'ad-ı bî-çâreye etsün inâyet Kird-gâr
"Saht-ı dâmen-gîr imiş Nevres hevâ-yı rûzgâr
İntevâ küllü'l-hevâ illâ hevâhu me'ntevâ"

Fâ'ilâtün / Fa'ilâtün / Fa'ilâtün / Fâ'ilün

Derdimi anlatmıyor mu yay gibi belimin bükülüğü?

Yayın, boyunun gölgesi gibi baştan aşağı düşüşüm,

Aşık bülbül gibi ağlayıp sızlayışım.

O gözleri hasta beni hasta sanmaz mı ki, dudağının tatlı ilâcından kalbime devâ gelmez.

Sevgilimin bulunduğu yere gittimse de isteğime kavuşamadım.

Faydasız, uğursuz bahtın elinden bir an bile kurtulamadım.

Kapından, gönlümü eğlendirmiş olarak sevinçle dönmedim.

Eşiğinin yakınlığının, feyzine kendimi terk edemedim.

Padişâhın yurdunda benim fakir bir dilenci olmamı revâ görmedi.

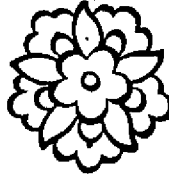
Evimi, yurdumu terkedip rahatsız ve inler bir halde

Göz yaşlı, gönül yaralı, arkadaşsız ve sevgilisiz kaldım.

Çaresiz Es'ad'a Allah yardım etsin.

Nevres, zamanla ilgili arzular emeller, kuvvetli bir ayak bağıymış.

Bütün arzu, istekler dürüldü; yok oldu, ancak onun arzusu yok olmadı.

Niyâzî Baba Kuddise Sırruh Hazretlerinin Gazeline Tahmîstir

Sükr-i lillâh fetholundu bâb-ı in'am-ı kerem
Cûşîş-i ihsânâ geldi bahr-ı ummân-ı kıdem
Dâye-i dünyâ çıkardı sîneden dâğ-ı elem
"Doğdu ol sadr-ı risalet bastı ferş üzre kadem
Saldı ol nûr-ı nübüvvet pertevin fevka'l-ümem"

Hazret-i şemsü'd-duhâ bedrû'd-dücâ nûr-ı ziyâ
Ser-ver-i evlâd-ı Âdem şem'-i cem'-i evliyâ
Dide-i devrâna kıldı hâk-i pâyin tütüyâ
"Çalınıp tab-ı beşâret geldi şâh-ı evliyâ
Gulgule doldu cihâna kundu ol sâhib-alem"

Hûr u gılmân u perî bulmuş yüzünden zîb ü fer
Cennet-i a'lâya dönmüş nûkhetiyle bahr u ber
Feyz-i esrâr-ı lebinden geldi güftâre şecer
"Nûr-ı vechinden alındı encüm ü şems ü kamer
Bahr-i ilminden bilindi hikmet-i levh u kalem"

Olmasaydın bahr-ı imkân içre bir dürr-i nihân
Lâ'l u yâkût u zebercedle donanmazdı cinân
Âyet-i Levlâk eder ancak şu esrârı beyân
"Gelmeseydin âleme sen halk olunmazdı cihân
Dostluğunla yaratıldı ey Nebiyy-i muhterem"

Sükr ol ma'bûda kim idbârı ikbâl eyledi
Şerbet-i güftârın ile zehrimiz bal eyledi
Âşık-ı sâdik olan uşşâkı hoş-hâl eyledi
"Biz güneş-kâr ümmete şâhı irsâl eyledi
Hamdü lillâh sana ümmet eylemiş ol zî-kerem"

Zerre-i lütfun yeter bu bende-i dermân-deye
Bir inâyet eyle dergâhında ser-efgendeye
Hem nasıl kim eylerisen Es'ad-ı şermendeye
"Yâ Rasûlallah şefâat kıl Niyâzî bendeye
Şol zamân kim baş açık yalın ayak kan ağlaram"

Fâ'llâtün / Fâ'llâtün / Fa'llâtün / Fâ'llün

Allah'a şükür olsun ki kerem nimetlerinin kapısı açıldı.
Kıdem yâni ez el denizi coşkunca ihsan etmeye başladı.
Dünyanın dadısı, gönülden üzüntü yarasını çıkardı.
O Yüce Rasül, doğup yeryüzüne ayak bastı.
O nübüvvet nuru, ışığını ümmetlerinin üzerine saldı.

Kuşluk vaktinin güneşi, karanlığın ayı, ışığın nûru,
Adem oğullarının ulusu ve veliler topluluğunun mumu, önderi olan yüce zat,
Dünyanın gözüne onun ayağının tozu sürme çektı.
Müjde davulu çalınıp nebiler şâhı geldi.
Dünya sevinç sesleri ile doldu ve sancak sahibi dünyaya geldi.

Huri, gilman ve peri, süs ve parlaklığı O'nun yüzünden bulmuş.
Kara ve deniz O'nun kokusuyla cennet gibi olmuş.
Âğaç O'nun dudağının sırlarının feyzi ile dile geldi.
Yıldızlar, güneş ve ay O'nun yüzünün nurundan yaratıldı, ışığını ondan aldı.
Levh ve Kalem yani Allah'ın kudret kaleminin hikmeti O'nun denizi ile bilindi.

İmkân denizi içinde gizli bir inci olmasaydın,
Cennetler lâ'l, yakut ve zebarcetle donatılamaz, süslenemezdi.
Bu sırları ancak "Levlâk" yâni sen olmasaydın âlemleri yaratmazdım", anlamında
hadis-i kudsi olduğu rivâyet edilen söz açıklar.
Sen âleme gelmeyecek olsaydın dünya yaratılmazdı.
Ey Muhterem Peygamber, bütün bunlar senin dostluğun için yaratıldı.

Allah'a şükür olsun ki talihsizliği saadet yaptı: mutluluğa çevirdi.
Sözlerinin şerbeti, tadı ile zehirimizi bal eyledi.
Sâdık olan âşıkları hoş halli eyledi.
Biz günahkar ümmete sen Şah'ı gönderdi.
Allah'a şükür olsun, o kerem sahibi Allah bizi sana ümmet etmiş.,

Bu âciz kula kurtuluşu için lütfunun bir zerresi yeter.
Kapında duran bu başı yıkılmışa bir yardım eyle!
Mahcûb Es'ad'a nasıl yardım eylersen.
Ya Rasûlallah Şefâat kıl Niyazi kuluna.
Hem de baş açık yalın ayak kan ağladığı bir zamanda.

Bu Dahî:

Hevâ-yı mâsivâ-yı ey dil-i dîvane teb'îd et
Hakîkat matlabında müstakîm ol Hakk'ı tefrîd et
Cihânın gül-şeninde ihtiyâr-ı bezm-i tecrîd et
"Yakup aşk adına cânı meşâmmin bûy-ı tevhîd et
Kamûya yek nazar birle şuhûdun rû-yı tevhîd et"

Şu'ûr oldukça başında gönül gafletle davranma
Cenâb-ı Hakk'a teslîm ol sakın şeytâna aldanma
Fenâ bahrinde cevân et seyâhateyle saklanma
"Şu mâhîler gibi kendini deryâdan cüdâ sanma
İhâta eylemiş her yana bak her sû-yı tevhîd et"

Beş ön gün ömr-i dünyâ değmez ey dil fikr u tedkîka
Semend-i himmeti sevk eyle cevân-gâh-ı tevfikâ
Zuhûrât-ı bedâyî'le işin hasr eyle tatbîka
"Salınma câh-ı taklîde suûd et evc-i tahkîka
Sana senden sefer eyle seni sen duy tevhîd et"

Naîm-i ravza-i rengîn şemîm-i lâle vü nesrîn
Cemâl-i nâzik-endâm u visâl-i Leylî Şîrîn
Yüzünde bû-yı safvet yok kamû eyler seni gam-gîn
"İzâfâtı bırak gözden açıl sun dîde-i Hak-bîn
Temâşâ-yı cemâl-i şâhid-i dil-cû-yı tevhîd et"

Derûn-ı sîneden gâfil cihât-i sitteden âgâh
Ulaşmaz kâ'be-i âmâle hayrette kalur güm-râh
Var ise dîde-i dil Es'adâ gör her teferrüc-gâh
"Salât-i ehl-i kalbin kıblesidir "semme veçullâh"
Niyâzî durma dâim secde-i ebrû-yı tevhîd-et"

Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

Ey deli gönül, basit arzulardan uzaklaş.
Gerçeği arama yolunda yürü, Allah'ı (diğer şeylerden) ayır.
Dünyanın gül bahçesinde yalnızlık meclisini seç.
Cânı aşk ateşinde yakıp tevhîd kokusunu kokla.
Herkesle bir nazarla bakarak bütün insanları bir gözle gör.

Gönül, başında şuur oldukça gafletle davranma!
Allah'a teslim ol, sakın şeytana uyma.
Yokluk denizinde gez dolaş, saklanma.
Şu balıklar gibi kendini denizden ayrı sanma!
Seni çevreleyen her yöne bakıp tevhîd et!

Ey gönül, beş on günlük dünya hayatı düşünüp taşınmaya değmez.
Himmat atını, Allah'ın yardımına kavuşma yerine sevk et.
İşini güzel şeyler yapmaya hasır et.
Taklit yolunda salınma, yürüme, tahkik doruğuna yüksel!
Sen, senden yine sefer et, seni sen duy vahdet sırrına er!

Renkli bahçenin güzellikleri gül ve lalenin kokusu,
Nâzik boylunun güzelliği, Leyla ile Şirin'in kavuşması,
Bunların birinde vefâ kokusu yok. Hepsi seni üzüntüye boğar.
Gözden dünya ile olan bağları çöz Hakk'ı gören göz açılsın.
Güzelliği seyr et (ve) gönül çeken tevhidin şahidi ol.

Gönlün derinliğinden habersiz, altı cihetten haberdar olan
Emeller Kâbe'sine ulaşamaz. Doğru yoldan ayrılan, şaşırır kalır.
Ey Es'ad, gönül gözün varsa ferahlanacak yeri bul.
"Semme vecchullah"(1) kalb ehlinin namazının kiblesidir.
Niyazi, durma, dâimâ tevhid mihrabının secdesine koş!

1. **Semme vecchullah:** Burada; "Nereye dönerseniz Allah'ın yüzü yâni zâtı oradadır. (el-Bakara(2). 115) âyetine telmih vardır.

Bu dahi,

Mâh u hûr arz u semâ nâr u hevâ âb u tûrâb
Her biri âyât-ı Hak'dan oldular bir fasl u bâb
Hâb-ı gaflet elverir ey zâhid-i âli-cenâb

"Aç gözün dil-dâre bak ref' oldu yüzünden nikâb
Zulmeti sürdü çıkardı ara yerden âfitâb"

Rind ü rüsvâ vü kalender âşika sen bakma hor
Nefse hizmet zevke rağbet eyler elbet kalbi kör
Meclis-i uşşâka var âlâm-ı ışkî sanma zor

"Şol "sekâhum rabbühüm" hamrın lebinden iç de gör
Katresin nûş eyleyen uşşâk ebed görmez azâb"

Aşkdır teysîr eden her bir murâdın vaslını
Bir mürebbîdir ki İsrâfil kesmez neslini

Şerheder kânûn-i hikmet üzre bâb u faslını

"Mekteb-i irfâna gir oku bu ilmin aslını

Gör ki nice derc olubdur bu ilimde dört kitâb"

Almayan hisse şu âlemden çeker dâim teab

Evc-i irfâna ulaşmaz gurra-i izz u neseb

Doğrusun istersen ey tâlib budur resm-i edeb

"Her ne söz ki söylenür âlemde Türki ya Arab

Tut kulağın kim sanadır cümle dillerden hitâb"

Ben ne hâcet söyleyim isbât için âsâra bak

Dûr-bîn-i ışk ile gel sen dahi dil-dâre bak

Es'adâ ister gül-i reyhâna ister hâra bak

"Her ne kim görür gözün andan cemâl-i yâre bak

Çünkü gitti ey Niyâzi kalmadı aslâ hicâb"

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fa'ilâtün / Fâ'ilün

Ay ve güneş, yer ve gök, ateş ve hava, su ve toprak,
Bunların her biri Allah'ın varlığını ortaya koyan birer nişân oldular.
Ey zâhid, gaflet uykusundan uyan artık,
Gözünü açıp yüzünden perdeyi kaldıran sevgiliye bak.
Güneş ortalıktan karanlığı sürdü çıkardı.

Rind, perişan ve kalender âşığa hor bakma!
Kalbi kör olan elbette nefesine hizmet eder, zevkine düşkün olur.
Âşıkların meclisine git, aşkın elemelerinin zor olduğunu sanma.
"Sakahum Rabbuhum"(1) şarabını iç,
Ki onun bir damlasını içen âşıklar azap yüzü görmez.

Her bir arzuya kavuşmayı sağlayan aşktır.
O öyle bir terbiye edicidir ki, İsrâfil onun neslini kesmez.
Aşk kendini hikmet yoluyla açıklar.
İrfan okuluna girip bu ilmi öğren.
Bu ilimde dört ilâhi kitabın nasıl toplandığını gör.

Bu alemi düşünüp hisse almayan devamlı eziyet çeker.
Soyu ile övünen, ululuk iddiâsında bulunan kişi, irfanın yüceliklerine ulaşamaz.
Ey kurtuluşu isteyen kişi, edep gözetmenin doğrusunu sorarsan böyledir.
Âlemde Türkçe ve Arapça her ne söylenirse,
Onlara kulak verip dinle, bütün diller sana hitap etmektedir.

Allah'ın zatını isbat için benim söz söylememe gerek yok, gördüğün eserlerine bak.
Aşk dürbünüyle; sevgi gözüyle gel, sen de sevgiliye bak.
Ey Es'ad, ister gül ve fesleğene, ister dikene bak;
Ey Niyazi, artık (gözden) perde kalktı.
Gözün gördüğü herşeyde sevgilinin güzelliğini gör.

1. "Sakahum Rabbuhum" Burada Kur'andaki; "Rableri onlara cennette tertemiz bir içecek içirir" (el-İnsan (76), 21) âyetine telmih vardır.

Bu dahi,

Gördükçe hâl-i zârını mahbûb eder ihsân sana
Terket hevâ-yı ıyşını lutf eylesin cânân sana
Sarf etme zâyî' vaktini vermez şifâ seyrân sana
"Ey derde dermân isteyen yetmez mi derd' dermân sana
Ey râhat-ı cân isteyen kurbân olan cân'dır sana"

Bezm-i maârifden seni yok eylemiş bu varlığın
Mahzâ bu yüzdendir senin cânândan ağyârlığın
Öldür şu nefs-i ser-keşi öğren tarîkin bârlığın
"Yağma edersen varlığın gider gönülden darlığın
Mahv eyle sen ağyârlığın yâr olısar mihmân sana"

Nây u mey-âsâ herkese fâş etme söz ü sâzını
Kesret evinde görme sen ikrâm ile l'zâzını
Pervâne-veş yek-renk olup bir eyle şem'-i nâzını
"Tevhîde tapşur özünü kimseye açma râzını
Şeyh izine tut yüzünü şeyhin yeter burhân sana"

Şeytâna uyma ey civân lutf eylemez asla yılan
Hâb-ı tegâfûl elverir yol üzresin artık uyan
Râh-ı sevâba ol revân etme tereddüd bir zaman
"Ser-mâye bu yolda hemân teslim olur buna inan
Sıdk ile Allâh'a dayan etmez mi gör ihsân sana"

Sevgili, senin inler halini gördükçe lutfeder.
Zevk, safa arzusunu terk et de sevgili sana lutfetsin.
Vaktini boşa harcama, gezip seyretme sana fayda vermez.
Ey derdine derman arayan, sana derman olarak dert yetmez mi?
Ey kendi rahatını düşünen, sana fedâ edilen candır.

Benliğin seni, marifet meclisinden uzaklaştırmış.
Senin sevgiliden ayrılığın işte bu yüzdendir.
Şu baş çeken nefsinin öldür ve yolun gerektirdiği şeyleri öğren.
Benliğini bırakırsan gönlünün darlığı huzursuzluğu gider.
Gönlündeki yabancılığı gider işte o zaman dost sana misafir olur.

Ney ve içki gibi içini herkese açma.
Ululuğu, hürmeti kesrette arama.
Pervane gibi bir renk olup sevgilini tevhid et.
Kendini tevhide ver, sırrını kimseye açma.
Yüzünü şeyh izine, yoluna çevir, delil, rehber olarak sana şeyhin yeter.

Ey genç, şeytana uyma, yılan asla lutfetmez.
Tegafül yani anlamamazlık, uykusu yeter, yol (gaye) üzerindesin, uyan artık!
Hayırlı yola git, hiç durma tereddüd gösterme!
Bu yolun aslı teslimiyettir, buna inan.
Doğrulukla Allah'a dayan, O sana lutfetmez mi gör.

Aşk u hevâdan ver haber derd-i ser-i gavgâyı ko
Pîr-i mugana bende ol İskender ü Dârâ'yı ko
Mahbûbu tut ağyârı ko a'lâyı tut ednâyı ko
"Dünyâ ile ukbâyı ko ûlâ ile uhrâyı ko
Var ol kuru sevdâyı ko matlağ yeter sübhân sana"

Oldukça hâdim nefsine râm etme sen dil-dârını
Aşk âteşini yakmadan germ etme sen bâzârını
Zühd-i riyâdan tevbe et ey bilmeyen reftârını
"Cândan taleb kıl yârını ver cânı bul dîdârını
Yok eyle kendü varını kim var ola cânân sana"

Vardıkta pîr-i kâmile taş olsa dil yumşağ olur
Fir'avn ise nefsin yakın bir mürdan alçağ olur
Oldunsa vâkîf aczine ednâ amel bir dağ olur
"Çürüklerin hep sağ olur zehrin kamû bal yağ olur
Dağlar yemişli bağ olur cümle cihân bustân sana"

Pervâne-i bî-çâre-veş cân u ciğer dağlar isen
Aşkın bilürsin feyzini ol dem eğer hûş-yâr isen
Ben şimdi açık söylerem sen de işit bîdâr isen
"Kulluğa bel bağlar isen şâm u seher ağlar isen
Sular gibi çağlar isen tiz bulunur ummân sana"

Ihlâs evinde eylemez te'sîr tesbîh u sivâk
Mahbûb arar ister diler bir pâk-bâz-i derd-nâk
Es'ad gibi sende hemân iki cihânda etme bâk
"Yüzün Niyâzî eyle hâk derd ile bağrın eyle çâk
Kalbin sarâyın eyle pâk şâyed gele sultân sana"

Müstef'illün / Müstef'illün / Müstef'illün / Müstef'illün

Sevgi ve istekten haber ver, başının derdini düşünmeyi bırak.
Pir-i mugaña (şeyhe) bende ol, İskender ve Dara'yı bırak (dünya sultanlarının peşinden gitme).
Dostu tut, düşmanı bırak, Yüceyi tut, aşağıyı bırak.
Dünya ile ahireti (de) bırak.
Kuru sevdayı bırak, maksat olarak sana Allah yeter.

Nefsine uydukça, sevgilini sen ona uydurma.
Aşk, sevgi ateşini yakmadan alış verişe başlama
Ey nereye gittiğini bilmeyen, iki yüzlü zahidlikten tevbe et.
Dostunu gönülden iste, canını vererek sevdiğini bul.
Kendi benliğini yok et ki sevgili sana teveccüh etsin.

Pir-i kâmile vardığında gönül taş gibi olsa da yumuşar.
Nefsin Firavun gibi ululuk iddiasında ise karıncadan alçak olur.
Âcizliğini, güçsüzlüğünü anladınsa kıymetsiz bir amelin dağ gibi olur.
Çürük, hatalı işlerin doğrulur, acı (hallerin) tatlılaşır.
Çorak dağlar meyveli bağ, bütün dünya sana bahçe olur.

Çaresiz pervane gibi gönlünü, bağrını dağlarsan,
Aklını başına alırsan o zaman aşkın feyzini anlarsın.
Ben şimdi açıkça söylüyorum, sen de uyanıksan duy,
Kendini kulluğa verirsen, sabah akşam ağlayıp
Sular gibi çağlarsan sana umman çabuk bulunur.

Tesbih ve misvâk ihlâsa tesir etmez.
Sevgili temiz ve derdli olanı arar.
Es'ad gibi sen de iki dünyadan korkma, onların düşüncesini kalbinden at.
Niyazi eğer sultanın sana gelmesini istiyorsan yüzünü toprak et secde et,
Bağrını yarala, gönlünü temizle.

Pâdişâh-ı Cennet-mekân
Sultân Süleymân Hân-ı Kânûnî Hazretlerinin
Gazeline Yapılan Tahmîsdir

*Hamdû li'llâh kim ezelden nûrun izhâr eyledin
Feth edüp ebvâb-ı genci gevher isâr eyledin
"Küntü kenzen" sırrına mir'âtı âsâr eyledin
"Dest-i kudretle yoğ iken âlemi var eyledin
Kimini müslim kılup kimini küffâr eyledin"*

*Hikmetin fehminde âciz âlet-i sem'u basar
Kudretin derkinde kâsır kuvve-i akl-ı basar
Hâşimî'den Ahmed-i Muhtâr u deryâdan güher
"Hârdan güller bitürdün nahılden hurmâ-yı ter
İbret için kullarına hikmet izhâr eyledin"*

*Mecma'-ı "kâlû belâ"da ümmet-i hayru'l-beşer
Feyz-i ihsânınla buldu bir acâ'ib zîb ü fer
Ayn-ı hikmetle ki kıldın âleme bir dem nazar
"Kimine verdin bihişt ü hil'at u tâc u kemer
Kiminin yerin cehennem menzilin nâr eyledin"*

*Her kim eyler iddi'â-yı kâbiliyyet başlıca
Cehlını izhâr eder beden işitsin doğruca
Emr u fermân hep senindir şimdî bildim eyüce
"Kiminin kaddini kıldın serv-i ar'ardan yüce
Gözlerin yaşın kiminin cûy-ı enhâr eyledik"*

Allah'a şükür olsun ki nurunu ezelden açığa çıkardın.
Hazine kapılarını açıp elmas dağıttın.
"Küntü kenzen"(1) sırrına eserlerini ayna tuttu.
Alem yok iken kudret elinle onu yarattın.
Onların kimini müslüman, kimini kâfir yaptın.

Göz ve kulak hikmetini anlamada âciz.
İnsan akli kudretini idrak etmede yetersiz.
Hâşimî'den Ahmed-i Muhtâr'ı ve denizden elması çıkardın.
Dikenden gül ve hurma ağacından taze hurma bitirdin.
Bunlarda kullarının ibret almaları için hikmet ortaya koydun.

"Kalû belâ"(2) meclisinde insanlığın hayırlısının ümmeti,
Lutfunun feyzi ile büyük bir parlaklık ve zinet buldu.
Hikmet gözüyle âleme bir an bakıp,
Kimine cennet, kaftan, tac ve kemer verdin,
Kiminin de yerini cehennem, duracağı yeri ateş yaptın.

Kabiliyet iddiâsında bulunanın, kim olursa olsun,
Cehâletini ortaya koyduğunu açıkça söyleyeyim.
Emir ve ferman sana âid olduğunu şimdi iyice anladım.
Kiminin boyunu serviden uzun, kiminin göz yaşlarını nehirler gibi eyledin.

-
1. **"Küntü kenzen:"** Burası: "Ben gizli bir hazineydim, bilinmeyi arzu ettim, halkı yarattım." kudsî hadisinden iktibas edilmiştir.
 2. **"Kalû Belâ"** Allah Teâlâ'nın ruhları yarattığında: "Ben sizin Rabbiniz değil miyim?" diye sorup, ruhların: "Evet" cevabını vermesi olayını anlatan âyete telmih (el- A'raf (7), 172).

Fehm olan başında eyler zât-ı pâkinçün huşû'
Geh rükû' u geh sücûd u gâh tesbîh u hücü'
Kudretin ızhârına bir zerre çün etdin şürû'
"Rûzu rûşen eyledün emrinle kevn etti tulû'
Geceyi encümler ile zeyn edip fâr eyledün"

Ol zamân kim hâne-i hâssında Bû Cehl-i La'fin
Oldu cîrân-ı Cenâb-ı Rahmeten li'l-âlemin
Cem'-i ezdâda kemâl-i kudretin ettim yakîn
Güller ile gül-şen içre hân kıldın hem-nişin
Geceler tâ subha dek bülbülleri zâr eyledün"

Kays'a verdin hasret-i Leylâ ile sahrâ vü geşt
Kûh-ken Ferhâd'ı kıldın mübtelâ-yı kûh-ı deşt
Es'ad'ı aşkınla etdin meyl-i dünyâdan güzêşt
"Zâhide erzân kıldın Kevser u hûr u bihişt
Bu Muhibbî bendeni müştâk-ı didâr eyledin"

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fa'ilâtün / Fâ'ilün

Başında akıl, anlayış olan yüce zatın için huşû eder.
Bazan rükû ve secde, bazan tesbih eder, uykusunu bırakır.
Kudretini bir zerre ile gösterdin, ortaya koydun, anlattın.
Günü aydınlattın, emrinle güneş doğdu.
Geceyi yıldızlarla süsleyip karanlık ettin.

Rahmeten lilâlemîn Hz. Peygamber'in evine
Bu alçak Ebû Cehil komşu olunca
Senin zıtları bir araya getirmedeki yüce kudretini yakinen öğrendim.
Gül bahçesinde güllerle dikenî arkadaş yaptın.
Geceleri bülbülleri sabaha kadar inlettin.

Leylâ'nın hasretiyle Kays'ı çöllere düşürdün.
Dağ kazıcı Ferhad'ı dağlara, çöllere düşürdün.
Es'ad'ı aşkınla dünya arzûsundan uzaklaştırdın.
Kevser, hûri ve cennet arzûsunu zâhîde lââyık kıldın.
Bu Muhibbî kulunu yüzünü görmeye can atan kıldın.

Bu dahî

Yâ Şeff'a'l-müznibîn yâ Rahmeten li'l-âlemîn
Katre-i nûrundan olmuş halk-ı eflâk-u zemîn
Nice etsin vâf-ı zâtın böyle bir abd-ı kemîn
"Oldu hakkında senin nâzil çü Tâhâ vü Yâsîn
Hâk-i rûb-ı âsitânın şeh-per-i Rûhu'l-emin"

Kim senin gibi işâretle eder şakk-ı kamer
Kimler için nutka gelmiş nâfe vü şâh-ı şecer
Doğru vâf etmiş seni ol pâdişâh-ı mu'teber
"Hüsün idrâkinden âciz çeşm-i erbâb-ı nazar
Kâsır olmuşdur kemâlâtında akl-ı hurde bîn"

Ey hûş ol mi'râc kim âlem kamû bî-hûş idi
Âlem-i ulvî seninçün halka hep der-gûş idi
Eyledi na'lin ziyâret her-ne kim mefrûş idi
"Okudun levh-i ezelde her-ne kim menkûş idi
Oldu zâhir sana ilm-i evvelîn ü âhirîn"

Hayli ihsânlar olundu sâyesinde millete
Hayr-ı ümmet hil'atiyle mazhar oldu ni'mete
Cümle âlem düşmüş iken türlü türlü mihnete
"Rûz-ı mahşerde nidâ cennetten ere ümmete
Hâzihî cennâtü adnin fedhûlûhâ hâlidîn"

Kendi amelikle etmem yâ şeff'i mefharet
Bâr-ı isyân ile kat' olmaz tarîk-ı âhîret
Es'ad-ı âvâre olsun şâhidim bî-ma'zîret
"Evvel âhir bu Muhibbî senden umar mağfiret
İki âlemde çü sensin "Rahmeten li'l-âlemin"

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fa'ilâtün / Fâ'llün

Ey günahkârların şefâatçısı, ey alemlere rahmet olan.
Yer ve gökteki varlıklar senin nûrunun bir katresinden yaratılmış.
Senin vasıflarını benim gibi bir âciz kul nasıl anlatsın.
Çünkü senin hakkında Tâhâ ve Yâsîn sûreleri nâzil oldu.
Rûhu'l-emin Cebrâil'in kanadı da eşîğinin süpürgesidir.

Bir işâretle senin gibi, ayı kim ikiye ayırır?
Ceylân ve ağaç dalı senden başka kimler için dile gelmiş?
O itibarlı, büyük Pâdişâh (Kanuni Sultan Süleyman) seni doğru anlatmış;
Güzellikten anlayanların gözleri senin güzelliğini anlamada âcizdir.
Senin yüce vasıflarını anlamada ince zekâ bile yeterli değildir, eksiktir.

Ey hoş, sevimli insan, o mirac gecesinde alem tamamıyla kendinden geçmişti.
Senin bu gelişin ulvî âlem halkına duyurulmuştu.
Orada her ne döşenmişse ayakların onları ziyâret etti.
Ezel levhasında her ne yazılmışsa hepsini okudun.
Önce ve sonra gelenlerin hepsinin bilgisi sana açıklandı.

Ümmete sâyesinde bir çok lütuflar yapıldı,
Ve hayr-ı ümmet iltifatıyla büyük bir nimete kavuştun.
Bütün insanların türlü türlü eziyete düştüğü anda,
Mahşer günü cennetten ümmete şu nidâ gelir:
"İşte Adn cenneti, oraya ebedi kalıcı olarak girin"

Ey şefâatçım, kendi amelimle, ibadetimle övünmem.
İşyanın yükü ile âhiret yolunda yürünmez.
Âvare Es'ad, mazeret göstermeden şahidim olsun,
Bu Muhibbî senden dünya ve ahirette başışlanma bekler,
Çünkü her iki âleme rahmet olan (ancak) sensin.

Bu dahi

Hasretinle kanlı başım neş'e-i müldür bana
Âh u zâr etmek kâdîmî bir te'âmüldür bana
Hâk-i râhında düşen hâşâk sünbüldür bana
"Gülşen-i hüsnünde haddin bir kızıl güldür bana
Mürg-ı dil âvâzesi feryâd-ı bülbüldür bana"

Mesned-i mestâneyi vermiş Hüdâ âşıklara
Feth olur ebvâb-ı cennet ibtidâ âşıklara
Gülden âğar gerçi görmezler revâ âşıklara
"Sana düşer eylemek cevri ü cefâ âşıklara
Âşıkım her ne kılırsan kıl tahammüldür bana"

Mest-i sahbâ-yı mahabbet mübtelâ-yı çeşm-i yâr
Hasret-i hâlinle oldum hayli müddet bî-karâr
Şol acâ'ib ki yine mecbûrunum ey gül-i zâr
"Düşürüp sevdâya şeydâ eyleyen Mecnûn-vâr
Boynuma zencir olan zülf ile kâküldür bana"

Kûh-ı sahrâ gül-şen olsa sünbül ü ar'ar dolu
Deşt-i deryâ havz olursa Zemzem ü Kevser dolu
İltifât etmem birine kalbde gevher dolu
"Kân-ı dilde hâce-i aşkım gözüm cevher dolu
Bâr-ı gam derd ü elem cümle tecemmüldür bana"

Aşksız olmaz kimesne pençe-i hemden halâs
İyş u işretle ne mümkün hüzn ü mâtemden halâs
Es'ad-âsâ ister isen iki âlemden halâs
Ey Muhibbî aşk ara kim yokdurur gamdan halâs
Çâresi anın hemân ancak tevekküldür bana"

Fâ'ilâtün / Fa'ilâtün / Fa'ilâtün / Fâ'ilün

Senin hasretinle kan ağlamam bana şarabın verdiği neşeyi verir.
Ağlayıp feryat etmek benim çok eskiden beri yaptığım bir adettir.
Geçtiğin yola düşen çerçöp bana sünbüldür.
Güzelliğinin bahçesinde yanağın bana kırmızı bir gül gibidir.
Gönül kuşunun âvâzesi bana bülbülün feryadı gibidir.

Sarhoşluğa yaraşır rütbeyi yani kendinden geçme hâlini Allah âşıklara vermiş.
Cennet kapıları, önce âşıklara açılır.
Gerçi gülden âğar yani asil, olmayı âşıklara uygun görmezler.
Âşıklara işkence etmek sana düşer.
Âşıkım, ne yaparsan yap, tahammül edeceğim.

Sevgi şarabının sarhoşu, sevgilinin gözünün mübtelâsı,
Senin güzel beninin hasretiyle uzun bir süre kararsız oldum.
Ey gül yanaklı, gariptir ki, yine senin düşkününüm.
Beni sevdâya düşürüp Mecnûn gibi deli eden boynuma zincir olan zülf ile kâkül-
dür.

Dağ, ova, sünbül ve servi dolu bahçe olsa da
Denizler ve çöller hepsi, Zemzem ve Kevser dolu havuz olsa da
Hiçbirine iltifât etmem, benim kalbim inci dolu.
Gönül ocağında aşk üstadıyım, gözüm cevher dolu.
Gam yükü, dert, üzüntü hepsi bana tecemmüldür, güzeldir.

Aşk olmadan kimse kederin, üzüntünün elinden kurtulamaz.
Yiyip, içip eğlenerek vakit geçirmekle üzüntü ve kederden kurtulmak ne mümkün.
Es'ad gibi iki alem düşüncesinden kurtulmak istersen,
Ey Muhibbi aşk ara, gamdan, üzüntüden kurtuluş yoktur.
Benim için tek çare ancak Allah'a tevekküldür.

Kutbu'l-Ârifin Şemsü'd-dîn Sivâsî Hazretlerinin Gazeline Yapılan Tahmîstir

Câhınla sakın Hâlik-ı âgâhı unutma
Bağla kemer-i hizmeti Allâh'ı unutma
Aldanma şu tahta sonraki câhı unutma
"Ey gâfil uyan rihlet-i nâ-gâhı unutma
Yol korkuludur korkusu çok râhı unutma"

Şâhân-ı ser-efrâz-ı selâîn-i seniyye
Binlerle olup hâk ile yeksân seviyye
Ma'lûm u müsellemlen iken ey dil şu kazıyye
"Mağrûr olup devlet-i dünyâ-yı deniyye
Sakın yitirüp dinini Allâh'ı unutma"

Dünyâda ne Hüsrev olacaksın ne Ferâmuz
Olsan da bile onlara nitti şu vefâsız
Nevbet sana vardıkda geçür cevri ü cefâsız
"Güç etme gücün yettiğine gice vü gündüz
Nâ-gâh erişür âh-ı seher-gâhı unutma"

Pür-nakş u nigânna gözüm bakma cihânın
Zindân-ı belâyâ sokar âhir ten ü cânın
Zevkinde bakâ neşesi yok dâr-ı fenânın
"Bir oh demesine bugün aldanma cihânın
Sonunda anın derdi ile âhı unutma"

Câh ve makam, hırsınla herşeyi bilen yaratıcıyı unutma!
Hizmet kemerini bağla, Allah'ı unutma.
Şu dünya hayatına aldanıp, sonrasındaki kuyuyu; mezarı unutma.
Ey gâfil kendine gel ve âñî göçü; birden bire gelen ölümü unutma.
Yol yani ölüm ve sonrası korkuludur, bu çok korkulu yolu unutma.

Meşhûr hükümdarlar, yüce sultanların,
Binlercesinin toprak olduğunu
Biliyor ve anlıyorken ey gönül,
Adi dünyanın zevkiyle, hayatıyla gururlanarak,
Sakın dinden uzaklaşıp Allah'ı unutma!

Dünyada ne Hüsrev ne de Ferâmuz (1) olacaksın.
Olsan da şu vefasız dünyanın onlara ne yaptığını bilmiyor musun?
Ölüm nöbeti sana geldiğinde onu kolaylıkla, eziyetsizce geçir.
Gece gündüz, gücün yettiği ibadet ve hayır işlerini güç, zor görme,
Ansızın gelen seher vaktindeki âhı unutma.

Gözüm; dünyanın süsüne, güzeline bakma.
Dünya sonunda tenini ve canını belâ zindanına sokar.
Fenâ yurdunun zevkinde devamlılık, süreklilik tadı yok.
Dünyanın bugünkü bir anlık sevindirmesine aldanma.
Sonunda derdiyle âh edeceğini, üzüleceğini unutma!

1. Hüsrev ve Ferâmûz, iki büyük İran hükümdarı

Dünyâda bugün topladığın yarın olur hiç
Ukbâya müfid olduğu a'mâli bulup seç
Rabt eyleme kalbin gam-ı dünyâyâ bırak geç
"Derbendine mevtin yolun uğrar tez eğer geç
Ol geçmesi düş-vâr güzer-gâhı unutma"

Lutfun bugün olmazsa perîşân u fakîre
Mahşerde cevabın neden olur Şâh-ı kebîre
Rahm et eline geçtiği ni'metle sağîre
"Ey çeşm-i hakaretle bakan merd-i hakîre
Ol fakr ile fahr eden Şâhı unutma"

Dünyâda misâfir gelenin râhatı yoktur
Endîşe-i râh u hatar u haşyeti çoktur
Her çend ki Es'ad bu gibi korkusu yoktur
"Bu bâğ-ı cihân içre hevâ yolları çoktur
Şemsi yürü sen Hakk'a giden râhi unutma"

Mef'ûlü / Mefâ'ilü / Mefâ'ilü / Fe'ûlün

Dünyada bugün topladığın mal, mülk yarın bir hiç olur.
Âhirete faydası olan işleri ara, bul.
Kalbini dünya düşüncesine, üzüntüsüne bağlama, bırak geç.
Yolun önünde sonunda ölümün dar geçidine uğrar.
O geçmesi tehlikeli uğrağı unutma.

Fakir ve zavallıya bugün iyilikte bulunmazsan,
Mahşer günü Allah'a nasıl cevap vereceksin?
Eline geçen nimetlerle muhtaçlara merhamet et.
Ey fakire hakaret; aşağılama gözüyle bakan,
O fakirliğiyle övünen Şâh'ı Hz. Peyğamber'i unutma!

Misâfir gelenin dünyada rahatı yoktur.
Yolun hayat sonrasının endişesi, tehlikesi ve korkusu çoktur.
Her ne kadar Es'ad gibi korkun yoksa da
Şemsî, bu dünya bahçesinin heva yolları çoktur.
Yürü sen Allah'a giden yolu unutma!

Tahmîs-ı Gazel-i Nevres

Oldu gâret yine ser-mâye-i takvâ vü salâh
Geldi bezme bugün ol râh-zen-i fevz ü felâh
Müjde ey dil nazar-ı duhter-i rîz oldu mübâh
“Çekilüp zulmet-i şeb doğdu gün açıldı sabâh
Kum nedîmî edri'l-ke'se ve zid-li fi'r-râh”

Görmedim bû-yi safâ zerrece sizden sûfî
Gönül öğrenmedi bir şey dilinizden sûfî
Şimdi öz nefsini kurtar elimizden sûfî
“Taleb-i resm-i felâh eyleme bizden sûfî
Neylesün ehl-i harâbatda âyîn-i salâh”

Gördüm ol şem'-i şebistân rûh-i efruhtemi
Yaktı pervâne-sıfat bu cesed-i kûftemi
Açmasun kimse şu demde dehen-i dûhtemi
“Hâme şerh etse eğer hâl-i dil-i sûhtemi
Temteli min haserânî safahâtu'l-elvâh”

Söyledim aşka yanaşma hazer et tehlikeden
Gönül aldırmadı aslâ şu kadar veylekeçden
Çıktı bir kerrrede elden zafer-i mâsikeden
“Her ne etsem ben ani kurtaramam-mühlikeden
Leyse yâ sâhibu li'l-kalbi mine'l-aşkı necâh”

Fenn-i aşkı ne bilür merdüm-i nâdân-ı vesîğ
Cânı isterse eğer yâr edemez akl-ı dirîğ
İşit Es'ad ne dir ol şâir-mümtâz-ı belîğ
“Öldürürse nola Nevres beni ol gamzesi tîğ
Âşıkânın olagelmîş kanı miâ'sûka mübâh”

Fe'llâtûn / Fe'llâtûn / Fe'llâtûn / Fe'llûn

Takva ve salah sermayesi, yine yağmalandı.
Çünkü o fevz ve felahın yolunu gösteren dost bugün meclise geldi.
Ey gönül, müjde, şaraba bakmak mübah oldu.
Gecenin karanlığı çekilip güneş doğdu, sabah oldu.
Ey nedimim sohbet arkadaşım kalk, kâseyi doldur ve neşemi artır.

Sûfi, sizde bir zerre bile safâ gönül şenliğinin kokusu görmedim.
Gönül, dilinizden bir şey anlamadı.
Sûfi, şimdi elimizden kendi nefsinin kurtar,
Bizden kurtuluşa sebep olan davranış isteğinde bulunma.
Meyhâne ehlinde salâh yâni kurtuluş âyini ne arar?

O, gecenin mumunu; nurlu yüzlüyü gördüm,
O, bu ezilmiş cesedimi pervâne gibi yaktı.
Şu anda kapalı ağızımı kimse açmasın.
Eğer yanmış gönlümün halini kalem, yazaçak olursa,
Benim kalbimdeki aşkım keder ve üzüntülerim sahifeler doldurur.

Aşka yanaşma, tehlikeden kork diye söyledimse de
Gönül asla bu kadar acıklı duruma aldırmadı.
Bir anda elden, zafer tutkalından çıktı.
Ben ne yaparsam yapayım onu öldürücü tehlikeden kurtaramam.
Ey dostum, kalbe aşktan kurtuluş yoktur.

Câhil ve basit düşünen insan, aşk ilmini ne bilir?
Yazık ki akıl istese bile canı dost edemez.
Es'ad o seçkin ve açık sözlü şâir ne der işit!
Nevres, o yan bakışı kılıç gibi olan sevgili beni öldürürse şaşılacak ne var.
Âşıkların kanı sevdiklerine mübahdır.

Bu dahi

Eğilmiş yâ y gibi kavsin elinde zor bâzûlar
Baş eğişmiş hüsnüne lutfun görünce şâh-ı mehrûlar
Beni öldürmeğe kâfi değil mi dest ü bâzûlar
“Nedir ey yâr dil-cûsunda bu müjgân u ebrûlar
Şikestli çıneli sünbüller zırlı halkalı mûlar”

Egerçi Bû Alî teshîr-i nâsa hayli kâdirmiş
Görenler hikmet-i aynın bilürler kim o kâsırmış
Nigâhın aklı başdan sabrı cân u dilden ayırmış
“Senin ey mest-i nâzım çeşm-i fettânın ne sâhirmiş
Ki hayrân oldular ta’yîn-i efsûnunda câdûlar”

Vasıyyet eylerem cânâ semâ’-i lutf ile aldır
Gözüm bağı ben-âsâ bir şehîd-i ışka bağlatdır
Nevâyü’l-fırâkı bülbül-i şeydâya söylettir
“Ölürsem derd-i çeşm ile beni çöllerde defn etdir
Ki gelsün hâk-i kabrim üzre mesken tutsun âhûlar”

Gönül aşkınla ser-gerdân olup terk-i diyâr etmiş
Alup tâb u tüvânın Kays-âsâ bî-karâr etmiş
Siyeh-rûz eylemiş bahtım temelden târ u mâr etmiş
Sevâd-ı hâcibin ey serv-i dil-cû cânê kâr etmiş
Aceb mi aksa câ câ dîdeden cû cû kara sular”

Sabâ gerçi güzer kılmış hitâ vü hitta-ı hûya
Velâkin olmamış mâlik bu dürlü anberîn bûya
Sanasan şimdi sahrâ-yı Hicâzı eylemiş pûya
“Gelürken çin-i zülf-i yâre yüz sürmüş sabâ gûyâ
Ki neşr oldu cihâna nûkhetinden anberîn bûlar”

Eğilmez kâmeti âyâ gören cüft ettiği tâkin
Kaçırılmaz gevher-i aklın açarsa lâ’l-i berrâkin
Yazılmış gördüm Es’ad seyr ederken aşkın evrâkin
“Şikest olmaz mı Nevres pençe-i ârâmi uşşâkin
Çıkınca âsetinden nâz ile ol sim bâzûlar”

Mefâ’ilün / Mefâ’ilün / Mefâ’ilün / Mefâ’ilün

Senin güzel kaşların karşısında zorlu, kuvvetli pazılar bile yay gibi eğilmiş.
Senin lutfunu, hoşluğunu, görünce ay yüzlü güzellerin şâhı bile güzelliğin önünde
baş eğmiş.

El ve pazıların beni öldürmeye yetmez mi?

Ey gönül çeken sevgili, sendeki bu kirpik ve yanakların hâli
Kıvrımlı, büklümlü sünbüller, zırlı halkalı saçlar nedir?

Gerçi Ebû Ali Sina (İbn Sinâ) insanları etkilemede hayli güçlüyse de
Gözünün ve sözünün hikmetini görenler bilirler ki o da yetersizmiş.

Bakışın akli baştan, sabrı can ve gönülden ayırmış.

Ey süzgün bakışım senin fettan, ayartıcı gözlerin ne kadar sihirliymiş ki,
Sihirini anlamada cadılar, büyücüler bile şaşım kaldılar.

Ey cân, lütuflar görüp işterek kulak vermeni; teslim olmanı isterim.

Gözümün başını benim gibi bir aşk şehidine bağlatmanı dilerim.

Ayrılık şarkısını deli, âşık bülbüle söyletmeni vasiyet ederim.

Gözünün derdiyle ölürsem beni çöllerde defnettir

Ki ceylânlar gelip kabrimde mekân tutsunlar.

Gönül senin aşkınla perişan olup yurdun terk etmiş.

Aşkın onun gücünü alıp Kays gibi kararsız etmiş.

Bahtımı karartıp temelinden perişan yapmış.

Ey gönül çeken servi boylu güzel kaşının karalıkları cana yetmiş.

Gözden zaman zaman, ırmak ırmak kara sular aksa bunda şaşılacak ne var?

Saba rüzgarı her ne kadar Çin ve Türkistanı dolaşmışsa da

Bu türlü bir anber kokusuna sahip olmamış.

Şimdi Hicaz ülkesine koştuğunu, dolaştığını anlarsın.

Çünkü gelirken sevgilinin zülfünün kıvrımına yüz sürmüş olmalı

Ki onun kokusundan dünyaya anber kokusu dağıldı.

O'nun kemerinin altından geçen; şeriatını izleyenin boyu hiç başkasına eğilir mi?

Parlak dudağın açar dudağı konuşmaya başlarsa akil cevherin onun söylediği hiç
bir sözü kaçırmaz.

Es'ad, dolaşırken aşkın evrakını yazılmış gördüm.

Nevres, o gümüş gibi beyaz pazılar

Yeninden naz ile çıkınca âşıkların dinlenme eli kırılmaz mı?

Bu dahi

Müjgânların elinden necâta râh olaydı
Mihrâbını yıkardım ger kible-gâh olaydı
Riyâzetim riyâdan bî-iştibâh olaydı

"Sinemde ger müessir bir dûd-ı âh olaydı
Ruhsârını yıkardım ger gökte mâh olaydı"

Kaşına tâk-ı Kısra aynıyla ben der idim
Gisu-yı tâb-dânn zencîr-i adl ederdim
Şâh-ı ruhun önünde boynumu ben eğerdim

"Evvel senin elinden da'vâya ben durardım
Âlemde âşikâne bir dâd-ı vâh olaydı"

Ebrû-yı bî-gilâfın çekseydi Zü'l-fikârin
Müjgân-ı mü-şikâfın etseydi saf katârın
Sünbüllerin dizeydi piyâde vü süvârın

"Hattın Habeş kuluyla alsaydı Fas diyârın
Hüsnün sevâd-ı Çin'e dek pâdişâh olaydı"

Zanneyledim ki aşkın esîri şâh olurmuş
Üftâde-i cemâlin semâda mâh olurmuş
Hakkâ ki ba'zı zannım hayli günâh olurmuş

"Çeşmin görenlerin bahtı siyâh olurmuş
Ben çeşmini göreydim bahtım siyâh olaydı"

Kirpiklerinden kurtuluşa yol bulunsaydı,
Ve o yol eğer kible yönündeki mihrabın yani kaşların bile olsaydı yıkardım.
Riyâzetim riyâdan uzak olsaydı.
Eğer kalbimde, göğsünde tesirli bir ah dumanı olsaydı.
Yanağın gökteki ay olsa bile onu yıkardım.

Kaşına 'Kisra'(1) nın kemerinin aynısıdır der.
Omuzundan dökülen parlak saçları adalet zinciri kabul ederdim. (2)
Yanağının önünde ben boynumu eğderim.
Âlemde âşikane bir adalet yeri, mahkeme divanı olsaydı.
Senin elinden önce ben şikayetçi olurum.

Yalın, kılıfsız kaşların, Zülfikâr'ı (3) çekseydi,
Kılı kırk yaran, kaşların yanyana gelseydi.
Saçların atlı ve yayalarını dizseydi,
Hattın yâni yüzündeki taze tüyler benimle saçlarına kadar yayılsaydı.
Güzelliğın saçlarının kıvrımlarına kadar sürseydi.

Aşkına düşen şah gibi iyi bahtlı,
Yüzünün düşkünü gökteki ay gibi üzüntüden uzak olur zannederdim.
Fakat bazı düşüncelerim oldukça büyük günah olurmuş.
Gözünü görenler kara bahtlı olurmuş.
Fakat ben gözlerini görseydim de bahtım kara olsaydı.

1. Kisrâ: İran hükümdarlarından âdil Nûşirevan'ın lâkâbı.

2. Nûşirevân'ın halkın şikâyetlerini yazıp içine atmaları için bir yolun üzerine kemer yaptırıp, ucunda bir kutu bulunan bir zinciri buradan aşağıya, yola doğru sarkıttığı rivâyeti vardır.

3. Zülfikâr: Hz. Ali'nin kılıcı.

Cân-ı azizim ettin bî-gâne öz teninden
Korkum budur ki bir gün tâ ki çıka evimden
Allâh'a ben sığındım derd-i firâk elinden
"El çektim ey nigârim vaslın temettu'undan
Rûyine bârf ben de tâb-ı nigâhı olaydı"

Devr-i lebinde cânâ ârâm-ı dil bulaydım
Kaşın işâretiyle karşında bir duraydım
Şu hasreti kefenle mezâra almayaydım
"Ömrüm içinde senden bir dem vefâ göreydim
Râzı idim gamınla ömrüm tebâh olaydı"

Mecnûn visâle ermez dârü's-şifâ yolundan
Ser menzile ulaşmaz seyr ü safâ yolundan
Es'ad gibi erişür cevr ü cefâ yolundan
"Güçmüş murâda ermek Nevres vefâ yolundan
Ey kâşî kûy-i yâre bir başka râh olaydı"

Müstef'îlün / Fe'ûlün / Müste'îlün / Fe'ûlün

Kıymetli canımı kendi teninden yabancılaştırdın, uzaklaştırdın.
Bir gün olup onun evinden çıkmasından korkarım.
Ben ayrılıktan Allah'a sığındım.
Ey güzelim, sana kavuşmanın vereceği faydadan vaz geçtim,
Hiç değilse bende yüzüne bakmaya güç, kuvvet olsaydı.

Ey can, dudağını öpmekle gönlümü dinlendirseydim.
Sonra da kaşının işaretiyle karşımda dimdik dursaydım.
Bunların hasretini kefenle mezara götürmeseydim.
Ömrüm boyunca senin bir defa sözünde durduğunu görseydim.
Senin derdinle ömrümün harap olmasına rıza gösterirdim.

Mecnun isteğine hastahane yolundan yani dördine ilaçla çare arama yolundan kavuşmaz.

Zevk, safâ sürerek de gayesine ulaşmaz.
Es'ad gibi cevr, cefa, eziyet ve üzüntü çekerek maksadına erişir.
Nevres, vefa bekleme yolundan murada ermek gayeye ulaşmak zormuş,
Sevgilinin köyüne vefa yolundan bir başka yol olsaydı ne iyi olurdu.

Fuzûlî'nin Eş'ârına Tahmîstir

Hâk-i pâ-y-i Hazret-i pir'iz kerâmet bekleriz
Bende-gân-ı şâh-ı merdânız inâyet bekleriz
Sanma ey zâhid kî mâl u câh-ı râhat bekleriz
"Nice yıllardır ser-i kûy-ı melâmet bekleriz
Leşker-i sultân-ı irfânız vilâyet bekleriz"

Mescid ü mihrâba etmez gönlümüz aslâ nazar
Sübha vü seccâdeden ettik tamâmiyle güzer
Hubb-i dünyâ-yı deniden olmuşuz âzâde-ser
"Sâkin-i hâk-i der-i meyhâneyiz şâm u seher
İrtifâ'-ı kadr için bâb-ı sa'âdet bekleriz"

Aşkdır "kâlû belâ"dan kismet-i mevhûbumuz
İltifât-ı yârdır ma'sûkumuz mergûbumuz
Eyleriz yüz cân fedâ isterse ger mahbûbumuz
"Cife-i dünyâ değil kerges gibi matlûbumuz
Bir bölük ankâlarız kaf-ı kanâat bekleriz"

Dağlarız cân u ciğer her şeb firâk-ı yârdan
Ağlarız kan ağlarız hep dîde-i hûn-bârdan
Farkımız yoktur ser-i mû andelîb-i zârdan
"Hâb görmez çeşmimiz endîşe-i ağıyârdan
Pâs-bân-ı genc-i esrârız velâyet bekleriz"

Bister-i tecrîd olunca ferş-i hânûmânımız
Gıpta-i erbâb-ı irfân oldu hâl u şânımız
Güldürür ehl-i semâyı girye-i nâlânımız
"Sanmanız kim geceler bî-hûdedir efgânımız
Mülk-i aşk içre hisâr-ı istikâmet bekleriz"

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fa'ilâtün / Fâ'ilün

Hazreti pirin ayağının tozuyuz, kerametini bekleriz.
Mertler şâhı Hz. Ali'nin bendesiyiz, yardım bekleriz.
Ey zâhid, mal, mülk, makam ve rahat peşinde koştüğümüzü, sanma,
Biz nice yıllardır melamet köyünün ulusunu, başkanını bekleriz.
İrfan sultanının askeriyiz, onun vilayetini bekleriz.

Gönlümüz mescide, mihraba asla nazar etmez; amelimize bakıp aldanmayız.
Tebih ve seccâdeden tamamıyla vaz geçtik, evrad ve ezkânımızla mağrur değiliz.
Adî dünyanın sevgisinden başımızı kurtardık.
Akşam, sabah meyhâne yâni tekke kapısının toprağında oturup
İtibarımızın yükselmesi için saâdet kapısını bekleriz.

"Kâlû belâ"da verilen kısmetimiz aşktır.
Peşinde koştüğümüz, aradığımız, sevgilinin yüzünü dönüp bakmasıdır.
Eğer sevdiğimiz isterse yüzlerce can feda ederiz.
Akbaba, gibi dünyanın cîfesi pislîği değil istediğimiz.
Bir bölük anka kuşuyuz, kanaat kafını bekleriz.

Her gece sevgilinin ayrılığı ile cân ve ciğerimizi dağlarız.
Kan yağdıran gözden her an kan ağlarız.
İnleyen bülbülden kıl kadar farkımız yoktur.
Gözlerimiz yabancıların endişesi, düşüncesi ile uyku görmez.
Sırlar hazinesinin bekçileriyiz, velâyet bekleriz.

Evimizin döşemesi tecrid döşeği olunca,
Hâlimiz, namımız irfan ehlinin gıbtası oldu.
İnleyerek ağlamamız semâ ehlini melekleri güldürür.
Bizim geceleri anlamsız yere ağlayıp inlediğimizi sanmayınız,
Zira biz aşk mülkü içinde istikamet kalesini bekliyoruz.

Tahmîs, Ziyâ Paşa'nın Şiirlerine

Var meclis-i rindâne mey iç ışk-ı Hudâ'dan
Ver kuvvet-i bâzûya dem ur mülk-i bekadân
Büt-hâneye benzetme için hubb-i sivâdan
"Bir katre için çeşme-i pür-hûn-ı fenâdan
Başın alamaz bir daha bârân-ı belâdan"

Mes'ûd edemez şahsı ne mey-hâne ne hâne
Sa'y eyle civânım kaderi etme bahâne
Varmazsan eğer sıdk' ile bir pîr-i muğâne
"Âsûde olam dersin eğer gelme cihâne
Meydâna düşen kurtulamaz seng-i kazâdan"

Gül-şende gül olmazsa eğer bülbül üşüşmez
Şem' olmasa bir hânede pervâne uçuşmaz
Bî-çâre olan çâre-i ikbâli düşünmez
"Bî-baht olanın bâğına bir katresi düşmez.
Bârân yerine dürr ü güher yağsa semâdan"

Mef'ûlü / Mefâ'ilü / Mefâ'ilü / Fe'ûlün

Rindler meclisine git, Hudâ aşkı ile mey yâni aşk şarabı iç
Kuvvetini koluna ver, bakâ mülkünden bahset.
Başkasının sevgisi ile içini puthaneye benzetme.
Kanlı yokluk çeşmesinden bir damla içen
Kendini belâ yağmurundan kurtaramaz.

Kişiye ne evi, ne de meyhane mesut etmeye yetmez.
Ey genç, kaderi bahâne etmeyi bırakıp çalış,
Eğer doğrulukla bir pir-i muğana şeyhe varmazsan kurtuluşa eremezsin.
Rahat olmayı istiyorsan dünyaya gelme, meydana düşen dünyaya gelen
Kazâ taşından; kaderin hükmünden kurtulamaz.

Gül bahçesinde gül bulunmazsa bülbül oraya üşüşmez.
Bir evde mum olmasa orada pervâne uçuşmaz.
Çaresiz olan ikbalin mutlu olmanın, yollarını, çarelerini düşünmez.
Gökten yağmur yerine inci mücevher yağsa
Bahtsız kişinin başına onun bir parçası düşmez.

Kâzım Paşa'nın İki Beytine Tahmîs

Cemâlindir veren zinet nikâb-ı kab ile kavse

Kemâlindir veren heybet sipâh-ı cin ile İnse

Geçüp eflâki sayt-ı haşmetin hayrettedir İsâ

“Sen ol şâhın şeh-i levlâk-ı mesnedsin ki peyk-i Mûsâ

Asâ-ber-kef kapunda pâs-bândır yâ Rasûlallâh”

Kezâ

Sen idin Hazret-i Hakk'ın habîbi subh-ı vahdette

Anınçün öldün ey meh şâh-ı âlem şâm-ı kesrette

Teferrüd eyledün evvel ü âhir şân u şevkette

“Semâvât u zemîn ancak sadehdür bahr-i kudrette

Vücûdudur anın dürr-i yetîmi yâ Rasûlallâh”

Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

Yayın atılırken el ile tutulan ortasıyla uçları arasındaki uzaklık perdesi ile yayını süsleyen senin güzelliğindir.

Cin ve insan askerlerine heybet veren kemalindir.

Haşmetinin ünü felekleri geçmiştir, ve bu durumdan Hz. İsa hayrete düşmüştür.

Ya Rasulallah, sen kendisine "levlâk" (sen olmasadın) sözüyle taltif edilen şahlar şahısın

Ki Mûsâ'ya haber getiren (Cebrâil) elinde asâ ile kapında bekçidir.

Vahdet sabahında Allah'ın sevgilisi sendin,

Ve ondan dolayı, ey ay gibi olan peygamber, kesret akşamında âlemin şahı oldun.

Şan ve şevkette bu hilkat âleminin başlangıcında ve sonunda eşsiz kaldın.

Gökler ve yerler kudret denizinde ancak sedef inci kabuğudur.

Sedefin içindeki eşsiz inci, ya Rasulallah senin vücûdudur.

Hakkı Bey Merhûmun Bir Beytine Tahmîs

*Sâlik-i râh-ı hakikat olmayan olmaz velî
Nûra kalb etmez atâlet unsur-ı âb u kili
Hazret-i Mollâ'ya var tâ kalbin olsun müncelî
"Tünd bâr-i mâsivâdan şu'le-i şem'-i dili
Hıfz için fânûs-ı vahdettir külâh-ı mevlevî"*

Fâ'îlâtün / Fa'îlâtün / Fa'îlâtün / Fâ'îlün

Hakikat yolunun yolcusu olmayan veli olmaz.

Tembellik, su ve toprak unsurunu nûra döndürmez.

Hz. Mevlânâ'ya var ki kalbin nurlansın.

Gönül mumumun ışığını mâsivâ fırtınasından korumak için Mevlvî külâhı bir vahdet fânûsudur.

Meclis-i Meşâyih Nâzırının Gazelini Teşîr; ⁽¹⁾

Geldi ol demler ki âlem âh u nâlân eylesün
Bülbül-âsâ her seher feryâd u efgân eylesün
Sînesin pürdâğ edüp çâk-ı girîbân eylesün
Lâle-veş hûn-ı ciğerden bağrını kan eylesün

Geldi ol eyyâm kim ehl-i zemîn ü âsumân
Hûr u gilmân cinn ü insân merd ü zen pîr u civân
Sîne-sûzân dil-firûzân dîde pür-eşk-revân
Âh-ı subh u şâm ile âfâkı vîrân eylesün

Yâ edüp girdâb-ı eşk-i hasrete gark-ı vücûd
Mest ü lâ-ya'kıl ne zîkr ü fikr ü ne bang u sücûd
Ne ta'âm u ne şarâb u ne kıyâm u ne kuûd
Âteş-i gayretle yâ cismîni sûzân eylesün

Yâ'nî kim aşr-i muharrem geldi bu kalb-i hazîn
Andelib-i zâr-veş her dem âh u enîn
Göçtü yerden geçti gökten böyle bir şehbâz-ı dîn
Derdini mâtem-sarâ-yı dehre i'lân eylesün

(1) Teşîr: Bir kıtada, ikinci ve üçüncü mısraların ilâvesiyle meydana gelir.

*Geldi âlemin âh edip ağlayacağı demler.
Her seher bülbül gibi feryâd ve figan edeceği,
Gönlünü yaralayıp yakasını yırtacağı,
Lâle gibi ciğerinin kanıyla bağırnı kana boyayacağı anlar geldi.*

*O günler geldi ki, yer ve gök ehilleri,
Hûri, gılman, insan, cin, kadın, erkek, yaşlı genç herkesin,
Bağırı yanık, gönlü hasretle parlak, gözü yaş dolu (bir halde)
Sabah, akşam âh çekerek âfâkı virân edeceği o günler*

*Ya hasretle göz yaşı girdabına vücudunu atıp
Kendinden geçsin, aklını, şuurunu kaybetsin, ne zikir ve fikir, ne de secde ve tes-
bih,
Ne yeme ve içme, ne de kıyam ve kuûd,
Ya da cismini, (vücudunu) gayret ateşiyle yaksın.*

*Yani Muharrem ayının onuncu günü gelince bu hüznü gönlü,
Ağlayan bülbül gibi daima inler.
Çünkü böyle bir din şahbazı yerden geçti, gökten göçtü.
Derdini matem yeri dünyaya duyurmak için kalb ah edip inler.*

*Ettiler sıbt-ı Rasûl-i Ekrem'i anda şehîd
Nûr-ı ceşm-i Murtazâ mahdûm-ı mahbûb-ı mecd
La'netü'llâhi teâlâ külli küffârin anîd
Hâşe li'llâh kim bu hâli ehl-i îmân eylesün*

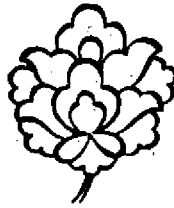
*Böyle kâfir zâlimin hâmisinin Zü'l-intikâm
Lâşe-i murdârın etsin cây-ı ta'n-ı hâs u âm
Âteş-i dûzahla oldukça muazzeb âm-i âm
Gonça-ı a'mâlini gül-nâr-ı hirmân eylesün*

*Mâcerâ-yı Ehl-i beyti yâd edüp âdem olan
Muhlis-i şâh-ı risâlet server-i âlem olan
Hasret ü hüzn ü esefle hâzır-ı mâtem olan
Yalnız bu dem değil her ân efgân eylesün*

*Âsumân ister ise âlemde rif'at bulmayı
Sâye-i şâh-ı velâyette meziyyet bulmayı
Ol sirâcü'l-Hak Hüseyin ile meveddet bulmayı
Mâh u mihrin ol dahi bu yolda kurbân eylesün*

*İntikâm almak o kâfirden eger mümkün ise
Cânını eyler fedâ bir kimse ger mü'min ise
Hânedân-ı Mustafâ'ya bende-i muhsin ise
Dil o vâdide fedâ-yı cevher-i cân eylesün*

Fâ'îlâtün / Fâ'îlâtün / Fa'îlâtün / Fâ'îlün

Rasûl-i Ekrem'in torununu o günde şehit ettiler.
Murtazâ'nın gözünün nûru, Mecid olan Allah'ın sevdiği Hz. Peygamber'in evlâdıdır.

Allah'ın laneti bütün inatçı kafirlerin üzerine olsun.

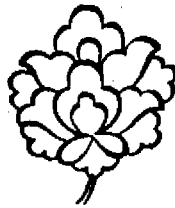
İmanlı bir kimse bu işi kat'iyyen yapmaz.

İntikam sahibi, Allah, böyle zâlim kâfirin koruyucusunun
Kokmuş cesedini herkesin lânetlediği bir yer etsin.
Cehennem ateşiyle yıllarca azap çektikçe,
Emellerine kavuşturmasın, umduklarından mahrûm etsin.

Ehl-i beytin başına gelenleri hatırlayan
Şâh-ı risalet, server-i âlem'in ihlâslı başlısı,
Hasret, hüznün ve kederle matem tutan insan,
Yalnız bu dem değil her an ızdırıp çeksin.

Gök yüzü âlemde yükselmeyi
Şâh-ı velâyet Hz. Ali'nin gölgesinde yücelmeyi
Ve Hakk'ın ışığı Hz. Hüseyin'in sevgisini kazanmayı isterse,
O da bu yolda ay ve güneşini kurbân etsin.

O kâfirden intikam almak mümkün olduğunda,
Bir kimse eğer mü'min ise, bu yolda canını feda eder
Gönül Mustafâ'nın hanedânına iyilikte bulunan bir kul ise
O bu vâdide onların intikamını almada can cevherini fedâ etsin.

**Birâder-zâdem Yahyâ Efendinin Manzum Mektubunun
bi't-tahmîs
Cevâbı Yazılmıştır**

Yandı cânım âteş-i firkatle ey şûh-ı şebâb
Âlemi tutmuş derûnumdan çıkan bûy-ı kebâb
Rahm kıl bîmârına ey dil-ber-i âli-cenâb
"Dağ-dârım zahmına merhem urup kıl bir sevâb
Gel gel eyle dûd-ı âhımdan azîzim ictinâb"

Mat eder mihr ü mehi şâh-ı cemâlin heybeti
Seb'a-i seyyâreden aldın civânım rağbeti
Görmedim hüsnün gibi gezdim diyâr-ı gurbeti
"Pertev-i nûr-i cemâlin bedr ile yok nisbeti
İktibâs eyler senin rûyından ey meh âfitâb"

Cân ile geldim lebinle eyleyem bey'u şirâ'
Lik aşkın aldı benden maye-i çûn u çirâ
Eyledin hâlin perîşân kâle gelmez mâcerâ
"Dâne-i lutfâ esîr oldum rehâ kıl serverâ
Pûte-i hecrinle her dem eyleme cânım müzâb"

Kimse yakmaz bir nigehle âşık-ı divânesin
Rahm okur Şîrîn'e her işiten efsânesin
Berk-ı rûyin lem'ası yıkmış tenim kâşânesin
"Nâr-ı şevkin şu'lesi yakmış gönül pervânesin
Bahr-ı aşk içre olup her bir sirişkim bir habâb"

Ey gençliğin neşelisi, canım ayrılığın ateşiyle yandı.
İçimden çıkan yanık kebab kokusu alemleri tutmuş
Ey cömert sevgili, aşığına acı.
Dağlanmış yarama merhem koyup bir hayır işle.
Sevgilim, gel artık âhımın dumanından olsun çekin de bana acı.

Eşsiz güzelliğinin heybeti ay ve güneşi hayrette bırakır.
Delikanlım, yedi gezegenden rağbet gördün.
Gurbet ülkelerini gezdim, ama senin güzelliğın gibisini görmedim.
Güzelliğinin nûrunun ışığı dolunayla (bile) kıyaslanamaz.
Ey ayyüzlü, güneş bile ışığını senin yüzünden alır.

Dudağınla alış veriş seninle konuşmak için can atarak geldim.
Lâkin aşkın benden nasıl ve niçin diye sorma cesaretini aldı.
Beni öyle perişan bir hale koydün ki olanlar dile gelmez,
Ey ulu kişi lutfunun zerresine esir oldum, (beni) kurtar.
Canımı her an ayrılığının potasında eritme.

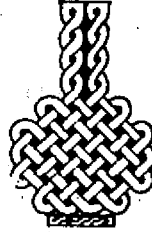
Kimse divane âşığını bir bakışla yakmaz.
O merhametsiz sevgilinin yaptıklarını işiten, Şirin'e rahmet okur.
Yüzünün yıldırımının ışığı beden köşkünü yıkmış.
Şiddetli arzunun ateşinin ışığı, gönül pervanesini yakmış,
Göz yaşı damlanın her biri aşk denizi içinde bir kabarcık olmuş.

Kan ile âlûde kuldin dîde-ı gül-çeşmimi
Koymadın tokça görem ol lâle-i rengînimi
Tığ-ı ebrû ile kesdin rişte-i temkinimi
“Tır-i müjgânınla deldin sine-i gam-gınımı
Âteş-i aşkımla büryân oldu mânend-i kebâb”

Geldi eyyâm-ı bahâr u ehl-i işka imtiyâz
Cûşîş-i gavgâya gel ey andelîb-i dil-nûvâz
Perde-i a'lâdan al etme felekten ihtirâz
“Dîde-i bahtım uyandır hâbdan ey nağme-sâz
Bezm-i uşşâkı müzeyyen eyle bî-çeng ü rebâb”

Mü'min ü kâfir işitse rahm eder efgânıma
Kan döker gözden bakarsa dîde-i giryânıma
Es'ad-ı şeydâ gibi ben de meh-i tâbânıma
“Arz-ı hâlim gerçi gönderdim der-i sultânıma
Nüzhet-i bî-çâre her-giz almadı andan cevâb”

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fa'ilâtün / Fâ'ilün

Gül toplayan gözümü kana boyadın.
O renkli lâlemi doya doya görme fırsatı vermedin.
Temkin, ipini kaşının kılıcı ile; yan bakışınla kestin.
Kırpıklarının oku ile gamlı gönlümü deldin,
Gönlüm aşkının ateşiyle yanarak kebab gibi oldu.

Bahar günleri geldi ve aşk ehline imtiyaz geldi.
Ey gönül okşayan bülbül, kavgayı kızıştırmaya, coşturmaya gel,
Yüksek perdeden al coşarak öt, felekten çekinme, korkma!
Ey şarkı söyleyen (bülbül) bahitimin gözünü uykudan uyandır,
Âşıkların meclisini ceng ve rebap olmaksızın süsle.

İnememi mü'min, kâfir kim işitse bana acır,
Ağlayan gözüme bakarsa gözünden kan döker.
Şeydâ Es'ad gibi ben de ay gibi sevgilime
Sultanımın kapısına hâl-i arz ettim.
Ama çaresiz Nüzhet ondan hiçbir cevap almadı.

Tahmîs-i Diğer

Mecrûh olalı gamze-i hûn-hâr-ı nigâra
Cânsız cêsedim benzedi bir seng-i mezâra
Doktora dedim var ise rahmîn dil-i zâra
“Çek neşterini açma sakın yarama yara
Aşk hastasıyım nâfile yok derdime çâre”

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fa'llâtün / Fâ'llün

Kezâ

Âlem-i ma'nâda gördüm bir dil-berin endâmını
Bülbüle döndüm görünce ârız u gül-fâmını
Dâneler saçmıştır ammâ hâl koymuş nâmını
“Deste deste eylemiş gîsû-yi anber-fâmını
Sayd için mürğ-i dil-i uşşâka kurmuş dâmını”

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fa'llâtün / Fâ'llün

Kezâ

Hayli demdir görmedim o kâmet-i şimşâdımı
Handesi âşüb-ı devrân dil-ber-i behzâdımı
Neyle taltîf eyle neyzen girye vü feryâdımı
“Meyle teskîn eyle sâkî âh-ı âteş-zâdımı
Pek harabım gel sevindir hâtr-ı nâ-şâdımı

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fa'llâtün / Fâ'llün

Sevgilinin kan döken gamzesiyle; yani yan bakışıyla yaralanalı beri
Cansız cesedim bir mezar taşına döndü.
Doktora dedim; inleyen gönüle merhametin varsa,
Neşterini çek ve sakın yarama yara açma!,
Aşk hastasıyım, derdime çare yok, boşuna uğraşma!

Mânâ âleminde güzelin boyunu gördüm.
Gül kokan yanağını görünce bülbüle döndüm.
Adını "hal" yani "ben" koyduğu inci danelerini yüzüne saçmıştır.
Anber kokan saçlarını deste deste edip
Âşıkların gönül kuşunu avlamak için tuzak kurmuş.

Hayli zamandır görmedim o şimşat boyluyu
Gülmesi dünyayı karıştıran, soyu güzel, gönül çeken sevgiliyi.
Neyzen, ağlayıp inlememi ney ile yumuşat, yatıştır!
Sâki, ateşli âhımı içki ile sakiniştir,
Pek kötü haldeyim, gel de mahzûn gönlü sevindir.

Kezâ

*Ey gönül aldanma yârin ahdine peymânına
İ'timâd etmek hatâdır lutfuna ihsânına
Sâdik isen kıl tahammül cevri-bî-pâyânına
"Âşık oldur kim kılar cânın fedâ cânânına"
Meyl-i cânân etmesün her kim ki kıymaz cânına"*

*Sûret-i zîbâ-yı dil-berdir hayâli âşıkın
Giryeye vü efgandadır zevki cefâli âşıkın
Var ise pervânedir ancak misâli âşıkın
"Cânını cânâna vermektir kemâli âşıkın
Vermeyen cân i'tirâf etmek gerek noksânına"*

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fa'ilâtün / Fâ'ilün

Ey gönül, sevgilinin sözüne, yeminine aldânma.
O'nun lutfuna, ihsanına güvenmek yanlıştır.
Gerçekçi isen tükenmez eziyetlerine tahammül et.
Âşık, canını cânânına fedâ edendir.
Canını kıymayan cânâna meyletmesin.

Âşğın hayâli düşüncesi sevgilinin süslü, parlak yüzüdür.
Cefa çekici aşığın zevki, ağlayıp inlemededir.
Âşğın örneği varsa ancak pervânedir.
Âşğın kemâli cânını cânânına vermesidir.
Cânını vermeyenin yeni eksikliğini itiraf etmesi gerekir.

Keza

Gâ'ib olañ dil-ber her sâniye sâl olmuş
Âşık larını gördüm göz yaşları al olmuş
Meyhâneleri gezdim me'vâ-yı melâl olmuş
"Gül-zâra nazar kıldım vîrane-misâl olmuş"
Seyrân u safâlar hep bir hâb-ı hayâl olmuş

Me'ûlû / Me'â'nûn / Me'ûlû / Me'â'nûn

Rubâ'î

Aşık ların eğlencesidir âh-ı şeb-âne
Feryâd u figândır tarab-ı ışkâ nişâne
Çâk olduğuna sînesi eyler mi teessüf
Uğrarsa eğer zülfi perîşânına şâne

Me'ûlû / Me'â'nû / Me'â'nû / Fe'ûlûn

Sevgili kaybolalı, görünmeyeli, her saniye bir yıl olmuş.
Âşıklarını gördüm, göz yaşları kana boyanmış.
Meyhaneleri gezdim, üzüntü yuvası olmuşlar.
Gül bahçesine baktım, harâbeye dönmüş.

Gezip dolaşmalar, gönül eğlendirmeler hep bir rüyâ olmuş.

Geceleri âh çekmek âşıkların eğlencesidir.
Ağlayıp inlemek aşkın coşkuluğunun nişanesidir.
Âşık bağrının yarıldığına üzülmez,
Eğer sevgilisi dağınık saçlarını tarayacak olursa.

Eğer sevgilisi dağınık saçlarını tarayacak olursa.

Sevgili kaybolalı, görünmeyeli, her saniye bir yıl olmuş.

Âşıklarını gördüm, göz yaşları kana boyanmış.

Meyhaneleri gezdim, üzüntü yuvası olmuşlar.

Gül bahçesine baktım, harâbeye dönmüş.

Gezip dolaşmalar, gönül eğlendirmeler hep bir rüyâ olmuş.

Eğer sevgilisi dağınık saçlarını tarayacak olursa.

Geceleri âh çekmek âşıkların eğlencesidir.

Ağlayıp inlemek aşkın coşkuluğunun nişanesidir.

Âşık bağrının yarıldığına üzülmez,

Eğer sevgilisi dağınık saçlarını tarayacak olursa.

Eğer sevgilisi dağınık saçlarını tarayacak olursa.

Eğer sevgilisi dağınık saçlarını tarayacak olursa.

Ey âfitâb-ı hüsnün pür-nûr eden cihânı
Vey mehtâb-ı rûyın tenvîr eden cinânı
Şerh etmeseydi câhın ma'nâ-yı izz u şânı
"Bildirmeseydi zâtın fehvâ-yı hüsn ü âni
Ben bunlara derdim elifâz bî-me'âni"

Mef'ûlü / Fa'llâtün / Mef'ûlü / Fa'llâtün

Sahbâ-yı ezelden mey içenler yaşasınlar
Seccâdelerin levs-i riyâdan yıkasınlar
Varsın sana mahbûb-ı Hüdâ demesinler
"İç bâde güzel sev ne derlerse desinler
Meyhânede yat evde ne derlerse desinler"

Mef'ûlü / Mefâ'tiü / Mefâ'tiü / Fe'ûlü

Rubâî

Adem olamaz ahsen-i takvîm ile ekrem
Takvâdir eden ehlini insân-ı mükerrem
İlm ü amel etmezse eğer kalbini tenvîr
Şeytân kesilir nefs-i habîsi ile âdem

Mef'ûlü / Mefâ'tiü / Mefâ'tiü / Fe'ûlü

Üsküdârî Şeyh Osman Efendi İçin Târih-i vefât

Zulmet-i kabirden âsûde-diliz pür-nûruz
Lutf-ı Mevlâya teşekkür ederiz mesrûruz
Sâye-i Hazret-i Nakşî'de mübeşşer oldum
Sâl-i târîhim için söylediler "mağfûruz"

FA'llâtün / Fe'llâtün / Fe'llâtün / Fe'llün

Ey güzelliğinin güneşi dünyayı aydınlatan
Ey yüzünün ayı cennetleri nurlandıran,
Makamın izzet ve şâni açıklamasaydı;
Zatın, güzelliğın ve ahımlılığın manasını bildirmeseydi,
Ben bunlara anlamsız sözler derdim.

Ezel kadehinden içki içenler yaşasınlar,
Seccadelerini riyâ pisliğinden yıkasınlar.
Varsın sana Allah'ın sevdiği dir, demesinler.
İçki iç, güzel sev, başkaları ne derlerse desinler.
Meyhânedey yat, evde ne derlerse desinler.

Âdemoğlı en güzel surette yaratılmış olmakla ekrem olamaz.
Sahibini mükerrem insan yapan, takvâdır.
Eğer insan kalbini, ilim ve amel nurlandırmazsa
O pis nefsi ile şeytan kesilir.

Kabrın karanlığından gönlümüz rahattır, nur doluyuz.
Allah'ın lutfuna teşekkür ederiz, memnunuz.
Hz. Nakşî'nin sâyesinde müjdelendim ve ölümüm için "mağfûruz" yâni afv edilmişiz, diye tarih düştüler.

Su'âl ve Cevâblı Bir Târih

S C
Eyle neyi, şükrânı beğim neş'et-i vâlâ

S C
Verdi sana kim hak; neyi bir duhter-i a'lâ

S C S C
Hûrî neresi, hilkati; sünbül, nesi, zülfü
Bûy-ı hoşu anber, gül-i ruhsân mücellâ

S C S C
Benzer neye, elmasa; nede, zîb ü ferde
Gehvâre-i girrette ola mevki'i bâlâ

S C S C
Olsun ne, uzun ömrü hoş olsun nesi kalbi

S C
Hurrem ebeveyniyle kim etsün anı Mevlâ

S C
Bir lutf-ı ilâhi ile tamâm oldu ne târih
Her dem yaşasun kasr-ı müzekkâda mu'allâ

Me'âlî / Me'â'î / Me'â'î / Fe'âlî

- S Neyi eyle
C Şükrünü,
beyim, yüce neşe verdi sana
- S Kim?
C Hak,
S Neyi?
C Duhter-ı a'lâ (yüksek, şerefli kız çocuğu)
- S Huri neresi?
C Yaradılışı
- S Sünbül nesi?
C Saçı
hoş kokusu, anber; gül yanağı, parlak
- S Neye benzer?
C Elmasa.
S Nede?
C Süs ve parlaklıkta,
Yaramazlık-beşiğinde mevkii yüksek olsun.
- S Olsun ne?
C Ömrü uzun,
S Hoş olsun, nesi?
C Kalbi.
Anne ve babasıyla sevinçli kılsın.
- S Kim?
C Mevlâ.
Allah'ın lutfu ile tamamlandı
- S Ne?
C Tarih.
Her an müzekkâ (tezkiye edilmiş, aklanmış) köşkte muallâ makamı yüksek olarak yaşasın.

Muhlis-i Tarikat Şâhin Lütfi Paşa Merhûmun Târih-i vefâtı

*Sâdik-ı devlet ü dîn zât-ı saâdet-âyın
Sıdk u ihlâsına şâhid nice ashâb-ı yakîn*

*Dâğ-dâr oldu firâkıyla nice cân-ı azîz
Sefer-i âhireti etti nice kalbi hazîn*

*Cümle erbâb-ı vefâdan diler Es'ad her gün
Edeler fâtihâ vü hayrına mülhak âmîn*

*İstedim sâl-i vefâtn dediler hâ demeden
Bâl açup cennet için lutf ile rûh-ı Şâhin*

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fa'ilâtün / Fa'ilün

Tevhid-i Hakiki

Tevhiddin söz eden O'nu gerçek anlamda tevhid edemez.
Fâni olanın tevhidî şirkle anlaşılır, şirk bilinmeden tevhid anlaşılmaz.
Kendisine bir fiil ve iş isnâd eden, kendinde varlık gören
Tevhid ile meşgul görünse de Allah'a Şirk koşmuş sayılır.

Din ve devlete sâdık, mutlu davranışlı zatın
Sıdk ve ihlâsına nice yâkine eren kimse şahittir.
Nice kıymetli can, ayrılığıyla gönüllerini yaraladılar.
Onun âhîret seferi, ölümü nice kalbi hüzünlendirdi.
Es'ad, vefalı kişilerden her gün ona Fâtîha okumalarını
Ve sonunda âmin demelerini diler.
Vefat yılını istedim, o anda ha demeden
Allah'ın lutfuyla: "Şâhin'in ruhu cennet için kanat açmıştır." dediler.

**Zevât-ı Muhtereme Tarafından Gazaliyât-ı Fakîrâneme
Yapılmış Olan Tahmîs-i Nefîsedir**

Lâha li tayfa serâ fi'l-kevni min tilkâ bedr
Aşk ez-ceybem girift u goft yâ hâzâ eđr
Sormam artık pîre sâkî gâye-i ma'nâ nedir
 Leblerin söyler civânım gonca-i ra'nâ nedir
 Gözlerin eyler işâret nergis-i şehlâ nedir

Nefha-i ünsünle âbâd oldu bin me'vâ-yı bûm
Muztarib zülfünde lâkin Mısır u Hindistân u Rum
Düştü bir gamzenle Hind ü Çine erbâb-ı rüsûn
 Ashını ta'rif için kil u kâle yok lüzûm
 Kâkülün teşrih ederken anber-i sârâ nedir

Şöyle bir raks eylesen versen de bezme inzibât
Dide Sînâ-gâh u sinem olsa dâru'l-inbisât
Sen tecellî neşr etsen ben de etsem iltifât
 Sâid-i sîmîndir ancak mâye-i şevk u neşât
 Bilmenem âlem nedir dünyâ nedir ukbâ nedir

Tayf-ı müstesnâna peyvest olduğum günden beri
Kayd-ı ruhsârinla serbest olduğum günden beri
Sâkî-i gül-fâma hem-dest olduğum günden beri
 Bâde-i aşkınla ser-mest olduğum günden beri
 Bilmenem âlem nedir dünyâ nedir ukbâ nedir

Bir zaman tevhid için teksir-i evsâf eyledim
Sanki hâcât-i dil-i nâşâdi is'âf eyledim
Gördüm etvâr-ı şuûn-ı hâli insâf eyledim
 Fikr-i sevdâ-yı cihândan sînemi şâf eyledim
 Gam nedir şâdî nedir illet nedir sevdâ nedir

Mâyemi rûhu'l-hüdâ yaptın hevâ hem hâlemi
Böyle tehyic eyledin seyyâremi seyyâlemi
Sonra verdin kabza-i ağıyâra hukm-i âlemi
 Gördün elbet giryemi duydun muhakkak nâlemi
 Ey perî-rû ey melek-hû bunca istiğnâ nedir

Gam değilmiş Hamdî olmak seyr-i gül-şenden cüdâ
Neşve var yâdında derler gül fedâ bülbül fedâ
Şimdi şeyh-i asrdan duydum şu yolda bir nidâ
 Dergeh-i pîr-i muganda hâk-i pây ol Es'adâ
 Ol zaman idrâk edersin rütbe-i bâlâ nedir

Fâ'îlâtün / Fâ'îlâtün / Fa'îlâtün / Fâ'îlün

Ay yüzlü sevgilinin yüzünden evrende bana bir nehir coşkunu geliyor.
Aşk gönlümü tuttu ve dedi ki: Ey ben bilirim, diyen,
Ey sâkî, ben artık mânânın gâyesi nedir, diye şeyhe sormam.
Civanım, yiğidim, dudakların güzel goncanın ne olduğunu anlatır.
Gözlerin baygın bakışı, güzelin ne olduğuna işaret eder.

Senin sıcak üfürüğünle bin baykuş yuvası âbâd oldu.
Fakat Mısır, Hindistan ve Rum diyarı, senin zülfünde muztarip
Bir gamzenle sûret tutkunları Hind ve Çin'e düştü.
Aşkı anlatmak için dedikoduya ihtiyaç yok,
Senin perçemin anber nedir, açıklarken,

Meclise bir düzen verip, şöyle bir semâ eyleyip raksetsen,
Gözler Sînâ'daki Mûsa gibi Hakk'ın tecellilerini seyreylese, gönül şenlense,
Sen tecellî neşretsen, ben de sana yönelip baksam.
Şevk ve neşâtın mayası ancak, senin gümüş gibi beyaz kolundur.
Senin yol göstericiliğin olmasa ben, "âlem, dünya ve ukbâ nedir" bilemem.

Müstesnâ hayâline bağlandığım günden beri
Güzel yüzünün kaydına girdiğimden beri
Gül renkli sâkî ile elele olduğumdan beri
Aşk şarabınla sarhoş olduğum günden beri
Ben, âlem, dünya, ukbâ nedir, bilmem.

Bir zaman tevhidî anlamak için pek çok sıfatlar saydım,
Hüzünlü gönlümün talebini sanki yerine getirmeye çalıştım.
Hâlin durumu ile ilgili şeyleri görünce insâfa geldim.
Gönlümü dünya sevgisi düşüncesinden temizledim.
Gam nedir, sevinç nedir, illet nedir, sevdâ nedir, bilmem.

Mayamı hidayet rûhu ile yoğurdun, nefsimi hevâ ile,
Enerji ve hareket kabiliyetimi de bunlarla canladırın.
Sonra âlemdeki hükmü, ağıyar ve mâsivâyâ verdin;
Elbet gözyaşımı gördün, inleyişimi duydun;
Ey perî yüzlü, melek huylu, bunca aldırmaçlık niye?

Hamdî, gül bahçesini seyretmekten uzak kalmak gam değilmiş,
Hatırlanmasında bile neşe var, bu yolda gül fedâ, bülbül fedâ
Asr'ın şeyhinden şimdi şöyle bir söz duydum:
Ey Es'ad, şeyhin dergâhında ayak toprağı ol!
O zaman , "yücelik nedir" daha iyi anlarsın.

Dizdim yine müjgânlarima bir sürü lü'lü
Geldim derine ey gözümün nûru dahîlü
Rahm eyle de bir gönlüme bak derd ile memlû
Min hecrike yâ münyett innî la'âlîlü
Ve'd-dem'u mine'l-aynî ile'l-haddî yeslîlü

Ey hâk-i derin kiblegeh-i pîr ü tüvânâ
Ya'kûb gibi kan döküyor dîde-i binâ
Düştüm çeh-i hicrâna Hudâ âlim u dâná
Tellâhi lekad âserakellâhu aleynâ
An na'tike yâ Yûsufu innî lekeîlîlü

Ol kâkül-i müşkîn ile ol zülf-i semen-bû
Ol gamze-i câdû ile ol çeşm-i cefâ-cû
Ey dîde-i ter hû diyerek hû diyerek hû
Vaktâki gelir hâtıra ol gözleri âhû
Er-râhatu testevhîşü ve'l-mevtû temîlîlü

Yandı şerer-i âteş-i aşkın ile gönlüm
Bir kerre bile etmedim ey mâh tezallum
Tâki bu tegâfûl bu teâmî bu teazzum
Etsen nola bir kerre bu bîmâre terahhum
El-Kalbü esîrun leke ve'r-rûhu dahîlü

Bir başka metânet veriyor kalbe vaîdin
Efsûn ediyor sabrımı âzâr-ı medîdin
Bekler gönül eltâfını Allâh-ı Mecîdin
Kesmem beni öldürsen eğer vaslın ümidin
Es-sabru cemîlün ve ile'n-nasnı sebilü

Mahkûm-ı cünûn olduğumu gizlemek olmaz
Âlûde-i hûn olduğumu gizlemek olmaz
Aşkınla nigûn olduğumu gizlemek olmaz
Heccinle zebûn olduğumu gizlemek olmaz
El-kalbu mine'l-bâli ale'l-hâli delîlü

Evhâm u hayâlâta uyup çöllere düşmem
Âdâb-ı eviddâya uyup çöllere düşmem
Tal'at gibi a'dâya uyup çöllere düşmem
Es'ad gibi sevdâya uyup çöllere düşmem
Allâhu kerîmün samedün ni'me vekîlü

Me'ûlû / Me'â'nû / Me'â'nû / Fe'ûlûn

Kirpiklerime yine bir sürü inci dizdim, ağladım,
Ey gözümün nûru, kapına geldim, içeri girmek üzere;
Acıyıp bir gönlüme bak, derd ile doludur,
Senin ayrılığın sebebiyle ey umudum, sevgilim, ben hastayım.
Gözyaşım gözümünden yanağıma doğru akıp gidiyor.

Ey ayağının tozu, genç-ihltiyar herkesin kible-gâhı olan,
Gören göz, Yâkub peygamber gibi kan akıtıyor.
Allah biliyor ya, ayrılık ve hicran kuyusuna düştüm.
Andolsun ki Allah Teâlâ seni, bize tercih etti,
Ey Yûsuf seni tarif edip anlatmak benim işim değil.

O kâkülü misk kokulu, zülfü yâsemin,
O büyüleyici gamzeli, etkileyici nazar sâhibi
Hû hû diyerek gözlerinden yaşlar akıtan,
Vaktaki âhû gözlü güzel hatıra gelir,
Rahat kaçır, ölüm yaklaşır.

Aşk ateşinin kıvılcımı ile gönlüm yandı.
Buna rağmen bir kerre bile şikâyetçi olmadım.
Öyleyse nedir bu bilmezlik, görmezlik, ve büyüklenme?
N' olur bu hastaya bir kerre merhamet etsen?
Gönül senin esirin, ruh da sana sığınıyor.

Senin tehdidin kalbe bir başka metânet veriyor.
Sabrımı büyüleyip esir ediyor, sayısız incitmelerin.
Gönül mecid olan Allah'ın lütuflarını bekliyor.
Beni öldürecek olsan bile vuslat ümidini kesmem.
Sabır güzeldir ve zafere onunla erilir.

Deliliğin mahkûmu olduğumu gizleyemem.
Kan ağlayıp kana bulandığımı gizleyemem,
Aşkınla tepetaklak olduğumu gizleyemem,
Ayrılığından güçsüz düştüğümü gizleyemem,
Kalbden kalbe hâl üzere bir delil ve işâret vardır.

Evhâm ve hâyallere kapılıp çöllere düşmem,
Dostların âdâb ve usûlüne uyup çöllere düşmem,
Tal'at gibi, düşmanlara uyarak da çöllere düşmem,
Es'ad gibi sevdâya düşüp de çöllere düşmem,
Allah kerimdir, hiç kimseye ihtiyâcı yoktur ve O ne güzel vekildir?

Tevellâ-yı kemâlâtından yemîn âteş yesâr âteş
Tehâşâ-yı celâlınden mesâ âteş nehâr âteş
Nasil olmaz bu hâletle bütün dâr u diyâr âteş
Tecellâ-yı cemâlinden habîbim nev-bahâr âteş
Gül âteş bülbül âteş sünbül âteş hâk ü hâr âteş

Yüzün mir'âtı nûr u nârdır kalbim de mihrâkı
Tutuşturdu cemâl-i envârın enfûsle âfâkı
Esîr-i sûz-ı hecrindir gönül olmaz mı mihrâkı
Şuâ-ı âfitâbındır yakan bi'l-cümle uşşâkı
Dil âteş sine âteş hem dü çeşm-i eşk-bâr âteş

Seni ömrümde bir lahza unutmak olmuyor kâbil
Taleb-kâr-ı memâtim hecrle ey meh-cebînim bil
Visâlin bezmine pervâne olmak nice bin müşkil
Hayâl-i şem'-i rûyinle aceb mi yansa cân u dil
Niğârım gel de gör kalbimde âteş âh u zâr âteş

Atıp evvelce kalbe âteş-i aşkınla bir nâvek
Unuttu sonradan yandım firâkınla merzüm pek
Vücûdumdan eğer cân-ı hazînim olsa de münfek
Ne mümkün bunca âteşle şehîd-i aşkı gasl etmek
Cesed âteş kefen âteş âb u hoş-güvâr âteş

Ufak bir lütfâ olmam dest-res rûh-ı revânımdan
Nasil gönlüm ferâh bulsun zemînımden zamânımdan
Lehib-i gamla sûzanım rakîb ağlar figânımdan
Ben el çektim safâ-yı hâtır u ârâm-ı cânımdan
Safâ âteş cefâ âteş firâr âteş karâr âteş

Kemâlâtında yakınlık ve dostluktan sağ ateş, sol ateş.
Celâlinin ürpertisinden akşam ateş, gündüz ateş.
Bu durumda bütün her yer ve her belde nasıl ateş olmaz?
Sevgilim, güzelliğinin parıltısından ilkbahar ateş,
Gül ateş, bülbül ateş, sünbül ateş, toprak, diken ateş.

Yüzün nûr ve âteşin aynasıdır, kalbim de onun odağı,
Güzelliğinin nurları içi ve dışı tutuşturdu.
Gönül ayrılık ateşinin esisidir, nasıl ateşe odak olmasın?
Âşıkları büsbütün yakan güzellik güneşinin ışıklarıdır,
Gönül ateş, bağır ateş, hem iki gözden akan yaş ateş.

Seni ömrümde bir an bile unutmak mümkün değil,
Ey ay yüzlüm, bilesin ki ayrılığın sebebiyle ölümü ister oldum.
Senin vuslat meclisine pervâne olmak ne de zormuş.
Nurlu yüzünün hayâliyle can ve gönül yansa şaşılacak ne var?
Sevgilim , gel de gör kalbimdeki ağlama ve inleme âteşini.

Önce kalbime aşk ateşiyle bir ok attı.
Sonra onu unuttu, ben ise ayrılıktan yandım, pek hastayım.
Vücûdumdan hüznünlü canım ayrılrsa da,
Bu kadar ateşle ask şhidini yıkamak mümkün mü?
Zira cesed ateş, kefen ateş, su ve sindirimi kolay şeyler hep ateş.

Rûhumdan ufak bir lütuf ve ikrama ulaşamam,
O halde gönlüm yerimden ve zamanımdan nasıl ferah bulabilsin?
Üzüntü aleviyle yanıyorum, feryadımdan rakiplerim bile ağlar,
Ben gönlümün hoşluğundan, canımın dinlenmesinden vaz geçtim.
Çünkü safâ ateş, cefâ ateş, kaçmak ateş, durmak ateş,

Ne esbâb-ı neşâtım var ne bir yâr-ı dil-âgâhım
Esîr-i nâr-ı aşkım, bî-kesim, nâlede-i âhım
Bu hestî-i adem-âlûdden kurtarsın Allâhım
Ne yapсам bu dil-i mahzûnu mesrûr eylemem şâhım
Gam âteş, gam-güsâr âteş, temennâ-yı mesâr âteş

Reh-i aşkında etmişken hayât-ı zârımı ifnâ
Yazık bir kerre şâyân-ı inâyet olmadım hâlâ
Terahhum eylesin Şâdî hazîne Hazret-i Mevlâ
Umîd-i âtifet bekler mi Es'ad yârdan hâşâ
Saçar oldukça gözden ol nigâr-ı gül-izâr âteş

Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

Ne bir canlılık sebebi olacak işim, ne uyanık gönüllü bir sevgilim var.
Aşk ateşinin esiriyim, kimsesizim, âh ile inliyorum.
Yokluğa bulanmış varlıktan beni, Allah'ım kurtarsın.

Ey sultanım, ne yapsam bu üzüntülü gönlü sevindiremem,
Üzüntü ateş, üzüntülü ateş, sevinme arzusu bile ateş.

Aşk yolunda inleyen hayatımı yok etmişken,
Yazık ki hâlâ bir kerre olsun inâyete uğramadım.
Şâdî, Hz. Mevlâ'nın hazinesi bana merhamet eylesin.

Es'ad sevgilisinden hiç merhamet bekler mi?
O gül yanaklı, sevgili, gözünden ateş saçtıkça.

**Zevât-ı muhtereme tarafından gazeliyyât-ı fakîrâneme
yapılmış olan tahmîs-i nefisedir.**

*Ey hâl-i ruhun anber-serâ-yı melâhat
Ey her nazarın şem'-i şebistân-ı sa'âdet
Ey gamzelerin zill-ı hıyâbân-ı selâmet
Ey la'l-i lebin mâ hasal-ı bahr-i letâfet
Gözlerden akan yaşlara hiç yok mu nihâyet*

*Sâbit-kadem ol kûşede meydâna atılma
Hercâ'ilerin meclisine böyle katılma
Bâzâr-ı mahabbette bir ağıyâra satılma
Aldanma iki sâhire efsûna kapılma
Eyler ki gözün katlime kaş ile işâret*

*Bir bûy-ı mahabbet diledim berg-i berinden
Ta'tîr-i meşâm etmiş iken hâk-i derinden
Yandım o senin dîde-i mu'ciz-eserinden
Allâh'a sığındım o güzel gamzelerinden
Kim âhû-yı Çin eyler ana arz-ı dahâlet*

*Mansur gibi zülfüne âmâde-i salbim
Vâbestedir eltâfına benden Benî Selîm
Hikmet ne imiş dergah-i ihsânına celbim
Ruhsârına her dem bakıyor dîde-i kalbim
Cânâ ne sa'âdet bu ise şemse ibâdet*

Ey yanağındaki beni, anber misâli güzellik saçan,
Ey her bakışı saâdet gecemize aydınlık olan,
Ey gamzeleri selâmet caddesinin gölgesi,
Ey kırmızı dudağı güzellik denizinin ürünü,
Gözlerden akan yaşlara hiç son yok mu?

Sâbit kadem ol, yerini bırakıp meydana atılma;
Derbederler meclisine ulu orta katılma;
Sevgi pazarında gönlünü ağyâra (mâsivâyâ) kaptırma
Büyüleyici iki gözün efsûnuna kapılıp aldanma,
Değilse gözün kaş işaretleriyle ölümüne fetvâ çıkarır.

Göğsünün meyvesinden bir sevgi kokusu duymak isterim;
Kapının toprağından güzel bir koku koklayınca;
Senin o Hakk mucizesi eseri olan gözüne yandım; vuruldum;
O senin güzel gamzelerinden Allah'a sığındım.
Ki, Çin karacası bile O'na sığınmak ister.

Hallâc-ı Mansûr gibi zülfünün yoluna idama hazırım,
Selimoğulları benden gelecek lütfuna bağlıdır.
Beni ihsan dergâhına celbedişinin hikmeti nedir?
Kalb gözüm devamlı olarak güzel yüzüne bakıyor,
Ey cân, güneşe ibâdet bu ise, ne saâdet.

Sensin bana her yerde ayan bâtin u zâhir
Seylâbe-i eşkimle edip kalbimi tâhir
Şeb-tâ be-seher didelerim ağladı vâfir
Hâk-i rehine saçmak için yoksa cevâhir
Dür-dâne-i eşkim eder elbette inâyet

Ben haddimi bilmez mütecâsir yaramazdım
Eltâfına gark oldum o şâhın yine azdım
Tahmîsini heyhât ne mümkün yazamazdım
Âhımla seni üzmeği hatırlayamazdım
Ammâ ne yapam sabra ki ol etti hiyânet

Seylâb-ı kader attı beni bahr-i şikâka
Nûş eyledi girdâb-ı gama ka'r-ı nifâka
Rüşdî'yi kerem eyle getir râh-ı vifâka
Es'ad gibi râzı olurum nâr-ı firâka
Yâr ol bana ey nârı eden nûr-ı sa'âdet

Mef'ûlü / Mefâ'ilü / Mefâ'ilü / Fe'ûlün

Zâhir ve bâtın her yerde bana görünen sensin.
Seli andıran gözyaşımla benim kalbimi temizleyen sensin,
Geceleyin seher vaktine kadar gözlerim çokça ağladı, durdu,
Yolunun toprağına saçacak cevher yoksa,
Gözyaşımın incileri hemen yardıma koşar.

Ben haddini bilmeyen küstah bir yaramazdım,
O yüce sultanın lütuflarına garkoldum, yine azdım.
Es'ad Eendi'nin şiiirine tahmîs yazmam mümkün olmazdı;
Üzüntü ve âh edişimle seni üzmeğ hatırıma gelmezdi;
Ama ne yapayım ki, sabrım bana hiyânet etti, dayanamadım, yazdım.

Kader seli beni uyuşmazlık deryâsına attı,
Uyuşmazlık deryasının suyunu içince de gam çukuruna ve nifaka
Rüşdü'yü kereminle başarı yoluna erdir yâ Rab,
Es'ad gibi ben de razı olurum ayrılık ateşine,
Sen bana yâr ol, ey ateşi saâdet nûru eden.

**Mevlid-i Şerîf-i Hazret-i Fâtîmatü'z-zehrâ
Radiyallâhu anhâ**

بسم الله الرحمن الرحيم

اولا نام خدا یاد آوریم
شکر گویند فکر الطافش کنیم

هر کسی الله گفت او شاد شد
بی گمان ویرانه اش آباد شد

عاشق گو ذکر شد افکار او
خالق آسان میکند هر کار او

**Terceme-i Mevlid-i Fâtımatu'z - Zehrâ
-radiyallahu anhâ-**

Evvel Allâh adını zıkr edelim
Fıkr edüp eltâfına şükr edelim

Her kim Allâh dese elbet şâd olur
Şüphesiz virânesi âbâd olur

Zıkr-i Hakk'a hasr eden efkârını
Hâlık âsân eyleye her kârını

*Önce, Allah'ın adını analım,
O'nun lütuflarını düşünüp şükredelim.*

*Allah diyen herkes sevinir, şâd olur,
Şüphesiz virânemiz, mâmûr ve âbâd olur.*

*Düşüncelerini Hakk'ın zikrine tahsis edenin,
Her işini Allah Teâlâ kolay kılar.*

لاجرم الله گو مسرور شد
هر گناهش عفو شد مغفور شد

ماهی سازیم ذکر الله را
واجب آمد چونکه عبد الله را

تا که رحمتها کند بر ماضعيف
سوق فرماید بشهره منيف

واحدست وفاطر است و کر دکار

حی و باقی پرور دگار

آن بنا فرمود افلاك و زمين

کرد اوتاد زمين کوه متين

آن عنایت کرد اشجار و نبات

داد حیواناترا ازوی حیات

Lâ-cerem Allâh deyen mesrûr olur
Her hatâsı afv olur mağfûr olur

Bir dahi zikredelim Mevlâmızı
Ehl-i îmân çün yaratmıştır bizi

Tâki rahmet eyleye biz kullara
Cennete doğru giden râhı vere

Birdürür Hallâk'durur Perverd-i gâr
Hay u Bâkî'dir cenâb-ı Kird-gâr

Dest-i kudretle yarattı gökleri
Ayn-ı hikmetle zemîn ü dağları

Hem bitirdi yerde eşcâr u nebât
Verdi hayvânâta anlardan hayat

*Şüphesiz, Allah diyen kişi sevinir, mesrûr olur,
Her hatâsı bağışlanır, mağfûrin, cümlesinden olur.*

*Mevlâmızı bir kerre daha zikredelim,
Ey ehl-i iman, Allah Teâlâ bunun için yaratmıştır bizi,*

*Tâ ki, Allah Teâlâ biz kullarına rahmet eylesin,
Cennete doğru giden yolu gösterip nasib etsin,*

*Allah birdir ve her şeyin yaratıcısıdır.
Cenab-ı Allah, diridir ve ebedidir.*

*Hakk Teâlâ kudret eliyle yarattı bütün gökleri,
Hikmeti gereği yeryüzünü ve dağları halk etti.*

*Hem yeryüzünde ağaçlar ve bitki bitirdi.
Onlar vâsıtasıyla hayvanlara can verdi.*

کرد آدم را شریف و نیک رو
نیک طینت نیک سیرت نیک خو

آمد از نسل منیفش مصطفی
جمله عالم یافت از نورش صفا

کشت مرأت کالات خدا
مظهر ذات وصفات کبریا

خلق شد از سایه او عالمین
شش جهات وهفت وافلاک وزمین

چار ارکان خلافت شد جلی
چون ابو بکر و عمر و عثمان علی

عرش و کرس و انس جن حور و ملک
بحر و بر و دشت و دریا و سمنک

Âdemi kıldı şerîf ü pâk-rû
Nîk tînet nîk sîret nîk hû

Geldi neslinden Cenâb-ı Mustafâ
Nûr-ı pâkinden bulup âlem safâ

Oldu mir'ât-ı kemâlât-ı Hudâ
Mazhar-ı zât-u sîfât-ı Kibriyâ

Halk olundu sâyesinden âlemîn
Şeş cihât u hefte eflâk ü zemîn

Mâh u hûr oldu semâda mûncelî
Bir de Bû Bekr u Ömer u Osmân u Alî

Arş u Kürs ü İns ü Cân u Kevn ü Mekân
Enfûs ü âfâk u Firdevs ü Cinân

Âdem'i şerefli ve temiz yüzlü kıldı.
Güzel tabiatlı, iyi kalpli ve iyi huylu eyledi.

O'nun neslinden Cenâb-ı Mustafa dünyaya geldi.
O'nun da temiz nûrundan âlem safâ buldu.

Muhammed (s.a.) Hakk'ın kemâlâtının aynası oldu.
Hakk'ın zât ve sîfat-ı kibriyâsının mazharı oldu.

Âlemler O'nun sâyesinde yaratıldı.
Şeş cihet, yâni altı yön; sağ-sol, ön-arka, alt-üst, yedi felek ve yeryüzü O'nun
sâyesinde var oldu.

Arş, Kürsi, insanlar ve cinler, evren,
Nefs ile dışı, Firdevs ve diğer cennetler, hep O'nun için var oldu.

Gökteki ay ile güneş. O'nun nûruyla parlar,
Ebû Bekir, Ömer, Osman ve Ali de onunla aydınlandı.

کعبه اقصی زمزم و رکن و مقام
دار دنیا دار عقبی بالتمام

یادشاه کشور اسراست او
جد سبطین و ابو الزهر است او

باعث ایجاد گل فخر الرسل
قبله کون و مکان هادی السبیل

افتخار انبیا و اهل بیت

قبضه دار مارمیت اذرمیت

رحمة للعالمین شد بیگمان

کشیت محبوب خدای مستعان

Kâ'be-i Aksâ Zemzem ü Rûkn ü Makâm
Dâr-ı dünyâ dâr-ı ukbâ bi't-temâm

Pâdişâh-ı kişver-i esrâ odur
Cedd-i sibteyn-i Ebu'z-Zehrâ odur

Bâis-i icâd-ı gül fahr-i rusûl
Kible-i kevn ü mekân hâdi's-sübûl

Tâc u taht u cân u cism ü ehl-i beyt
Kabza-dâr-ı "Mâ rameyte iz rameyt"

Rahmeten li'l-âlemîndir bî-gümân
Oldu mahbûb-ı Hudâ-yı müsteân

Bâğ-ı cennetten dilersen râyiha
Ahmed ü âl-i abâya fâtiha - 1 -

Kâbe, Mescid-i Aksâ, Zemzem, Rûkn-i Yemânî, Rûkn-i Iraki, Makam-ı İbrahim, Dünya ve âhiretin tamamı, O'nun yüzü suyu hürmetine yaratıldı.

*Esirler ülkesinin pâdişâhı O'dur.
Hasan ile Hüseyin'in dedesi, Fatma Zehrâ'nın babası odur.*

*O, gülün yaratılış sebebi, Peygamberlerin medâr-ı iftihândır,
Evren'in yöneliş noktası o, doğru yolu gösteren o.*

*Tac, taht, rûh, cisim ve ehl-i beyt hepsi
Hakk'ın "attığın zaman sen atmadın" sırrında var oldular.*

*Şüphesiz âlemlere rahmettir O.
Yardıma sığınılan Hudâ'nın sevgilisidir.*

*Cennet bahçesinden bir koku duymak istersen.
Hz. Muhammed'e ve o'nun ehl-i abâsına Fatiha oku. - 2 -*

1- Bu beytin karşılığı farsça metinde geçmiyor.

2- **Ehl-i Abâ:** Hz. Ali, Fâtüma, Hasan ve Hüseyin'dir. Rivâyete göre Hz. Peygamber, bunların dördünü abası altına alarak: "Bunlar benim ehlimdür" buyurdu. Bu yüzden bu zevâta "ehl-i abâ" denir.

می کنم آغاز بر مطلب کنون
بشنویداز کوش جان ای ذی فنون

این چنین شد ضبط از بعضی ثقات
هم چنین شد نقل از بعضی روات

آن خدیجه چفت فخر المرسلین
مادر پاک جمیع مؤمنین

نا گهان روزی بخاطر آمد ان
بوستن خلد و گلزار جنان

التماس کرد از آن پادشاه
تا کند اثمار جنت را نگاه

آمد اندر لحظه جریرل امین
بود در دستش دوسیب سکرین

Matlaba geldi sıra ey sâmiîn
Cân kulağıyla bu sözü dinleyin

Böylece zabt eyledi ehl-i sikât
Âleme nakl eyledi cem-i ruvât

Ol Hadîce Fahr-i âlem zevcesi
Mü'minîn ü mü'minât ânesi

Bir gün eylerken tefekkür cenneti
Arzu kılmış o nâz u ni'meti

İltimâs etmiş o şâh-ı kişvere
Cennetin esmârını bir kerre göre

Gelmiş o sâatte Cibril-i Emîn
Ellerinde iki sib-i sükkerîn

*Ey dinleyenler söz sırası konuya geldi.
Can kulağıya bu sözü dinleyin.*

*Güvenilir kişilerin belleyip zabtettiği
Bütün râvilerin âleme naklettiği rivayetleri anlatacağım.*

*Fahr-i âlemin hanımı Hz. Hatice,
Erkek ve kadın bütün müminlerin annesidir.*

*Bir gün cenneti düşünüp dururken
Cennetteki nimet ve ikramları arzulamış.*

*O gönül ülkesinin padişahı Hz. Peygamber'den dilemiş ki:
Cennetin meyvelerini bir kerre görsün.*

*O anda Cibril-i Emin gelivermiş.
Elinde iki şeker elmâsı varmış.*

عرض کرد ای رحمة للعالمین
آن خدای قادر و رب معین

این دو سیب تازه از باغ برین
مرترا بفرست احسانش بین

هم بفرمود آن خداوند مجیب
خودیکی سازی تناول ای حبیب

وان دیگر بخشی بزوجه ی محترم
معتبرداری ورا ای بو الکرم

در عقب زیر غشا پنهان کنی
همسرت از همتت ریان کنی

خلق سازد فاطمه را آن کریم
آن جواد و آن رؤف و آن رحیم

Arz edüp ey Rahmeten li'l-âlemin
Ol Hudây-ı Kâdir u Rabb-i Muîn

İki elma bâğ-i cennetten size
Gönderip fart-ı mahabbetten size

Hem buyurmuş ol Hüdâvend-i Mücîb
Birini kılsın tenâvül ol Habîb

Diğerin kılsın atâ hâtûnuna
Hürmet olsun zâtına mâdûnuna

Der-akab zîr-i gışâ etsün anı
Nûr ile sır-âb kılsın hem anı

Halk eder Zehrâ'yı Mevlâ'-yı Kerîm
Ol cevâd u ol Ra'ûf u ol Rahîm

*Bu elmaları, Rahmeten lil-âlemine arzedip,
Bunların Kadir ve Mümin olan Allah'dan geldiğini söylemiş.*

*Allah Teâlâ bu iki elmayı size cennetten,
Size olan aşırı sevgisi sebebiyle gönderdi dedi.*

*Duaları kabûl eden Allah buyurdu.
"Bu elmalardan birini Sevgili Peygamber yesin.*

*Diğerini hanımına versin,
Bu da onun hem kendisine hem de kendinden sonra gelenlere hürmet
vesilesi olsun.*

*Hemen örtüsünün altına koysun onu,
O da onu nurla dop dolu hale getirsin."*

*Kerim olan Allah, Fatma Zehrâ'yı yaratır,
O Allah cömerd, şefkatli ve merhametlidir.*

بعد زان با امر مولا آن حبيب
زوجهء شرا داد از نورش نصيب

آن خديجه حضرت خير النساء
همسر پاك جناب مصطفى

نور زهرا رابشد او حامله
منتظر بروض حملش عائله

هدر آندم مشركين بى خبر
خواستند از مصطفى شق قمر

كشت محزون آن خديجهءى محترم
گفت ايواه اى نبى محترم

چونكه در تكذيب كردند اتفاق
اهل كفر و اهل تزوير و نفاق

Hakk'ın emriyle hem-ân-dem ol Habîb
Zevcesine verdi nûrundan nasîb

Ol Hadîce Hazret-i Hayru'n-nisâ
Hem-ser-i pâk-i Cenâb-ı Mustafâ

Nûr-ı Zehrâ ile olmuş hâmile
Vaz'-ı hamle muntazır hep âile

Müşrikûn ise o günde dediler
Mustafâ hak ise şak etsün kamer

Pek hazîn oldu Hadîce muhterem
Dedi eyvâh ey Nebî-i muhteşem

Ettiler tekzîbine çün ittifâk
Ehl-i küfr ü ehl-i tezvîr u nifâk

*Allah'ın emriyle o anda Allah'ın sevgili Peygamber'i
Nûrundan hanımına bir hisse verdi, hanımı hâmile kaldı.*

*Hz. Hatice hanımların en hayırlısıdır.
Yüce Peygamber'in çan yoldaşı ve arkadaşısıdır.*

*Hz. Fatıma'nın nûruna hâmile oldu.
Âile artık onun doğumunu gözlüyordu.*

*O günlerde müşrikler dediler ki:
"Mustafa hak Peygamberse ayı ikiye ayırsın"*

*Muhterem Hatice validemiz, pek hüznü bir halde:
"Eyvah ey şanlı Peygamber," diye seslendi.*

*Çünkü onlar, O'nu yalanlamak üzere sözbirliği etmişlerdi.
Zira onlar küfür, yalan ve nifak ehli kimselerdir,*

ناگهان بشنید از سوی شکم
گوهر آسایک حدیث منتظم

بود آن (لاتحزنی لاترهبی)
ان ذات الله مع ذات ابی

یعنی اصلاً تو ممکن نخوف وهراس
چونکه باشد با پدر مولای ناس

فاطمه شد همچو عیسی راز گو
گرچه اندر بطن بود آن نیک رو

سیرکن در وی عنایات قدیر
زانکه در نسوان نشد او را نظیر

امتیازی یافت از ذات خدا
انبیا تبریکش ارسازد روا

Nâ-gehân rahminden işitti o dem
Gevher-âsâ bir hadîs-i muntazam

Ol dahi lâ tahzenî lâ terhebí
İnne zâtallâhi maa zât-ı ebî

Ya'ni aslâ eyleme hüzn ü hirâs
Vâlid-i mâcidledir Mevlâ-yı nâs

Oldu İsâ-vâr ol dem râz-gû
Gerçi rahm içre idi ol nîk-rû

Fâtıma hakkındaki lutf-i Kadîr
Yok ana nisvân içinde bir nazîr

Kendini mümtâz edip zât-ı Hudâ
Enbiyâ tebrikin eyleser revâ

*Birden o anda rahminden bir ses duydu:
Bu ses cevher gibi, düzgün ve güzel bir konuşmaydı.*

*O diyordu ki: "Üzülme ve korkma!
Çünkü Allah Teâlâ, babamla beraberdir."*

*Yani, asla üzülmeye ve korkmaya gerek yok.
Hak Teâlâ, şanlı ve değerli babamladır.*

*Fatıma, İsâ gibi o sırada gizliyi söyledi.
Hem de o güzel yüzlü, henüz ana rahmindeydi.*

*Yüce Mevlânın Fatıma hakkındaki lütfü şudur:
Kadınlar arasında Allah, onun gibisini yaratmamıştır.*

*Hakk Teâlâ, onu farklı biçimde yarattı.
Hatta onu bu yüzden peygamberler tebrik etse yeridir.*

نام و نعتش فاطمه زهرا بتول
مادر سبطین وهم بنت الرسول

کنیه اش ام الحسن ام الحسین
همسر آن صفدر بدر و حنین

ام محسن شدهم آن گوهر حسب
بهترین خاندان زرین نسب

کشت بانوی زنان اندر جنان
هم شفاعتخواه امت بی گمان

« بضعهء منی » زحق اورسید
در حدیث مصطفی نور مجید

در میان جسم من جان است گفت
فاطمه حوری انسان است گفت

Nâm u na'ti Fâtıma Zehrâ Betûl
Mâder-i sibteyn hem bintü'r-rasûl

Künyesi Ümmü'l-Hasen Ümmü'l-Hüseyn
Çift-i pâki safder Bedr u Huneyn

Ümm-i muhsindir yine ol müntehab
Habbezâ ni'me'l-haseb ni'me'n-neseb

Server etmiş Hak anı hâtunlara
Cennet içre hem şefî ümmetlere

"Bid'atün minnî" hadîs-i muhteşem
Haklarında vârid oldu lâ-cerem

Cismim içre âdetâ cândır dedi
Fâtıma hûrî-i insândır dedi

*Adı ve sıfatı: Fatma Zehrâ Betûl
Hasan ve Hüseyn'in annesi, Peygamber kızı.*

*Ümmül-Hasan ve Ümmül-Hüseyn künyesinin sahibi;
Nezih eşi Ali, Bedir ve Huneyn saflarını yaran mücâhid.*

*O seçkin insan yine Muhsin'in de annesi (Ümmü'l-Muhsin)'dir.
Bu ne şerefli bir neseb ve ne şerefli bir mevki.*

*Hak Teâlâ onu hanımlara önder kılmış,
Cennette de ümmetin günahkârlarına şefaathçi eylemiş.*

*Hadis-i şerifte onun hakkında "O benden bir parçadır"
Buyrularak hakkında şüphesiz, böyle bir şeref vârid oldu.*

*"Fatıma benim cismimde taşıdığım canımdır" dedi.
"Fatıma insan sûretinden bir huri, bir melek", buyurdu.*

بوسه اش میداد رویش کردبو
گریخت داشت احمد آرزو

ماحاصل چون امر حق شد مقتضی
حمل مادررا زمان شد منقضی

سال اول بعثت خیر الانام
وزجمادی الاخره بیست تمام

پیشتر از هجرتش باسیزده سال
روز جمعه آمد آن فرخنده فال

حاضر خدمت همه کرو بیان
منتظر برمقدمش لاهوتیان

زاد چون آن فاطمه نورجهان
غرق نورش شد زمین واسمان

Bûs ederdi koklar idi rûyini
Ârzû ettikte cennet bûyini

Oldu vaktâ Hakk'ın emri muktezi
Hamlinin eyyâmı oldu munkazî

Sâl-i ferruh bi'setin birincisi
Hem cumâdi'l-âhirenin yigirmisi

Hicrete kalmış iken on üç sene
Cum'a günü doğdu ol pür-meymene

Hâzır-i hizmet bütün kerrûbiyân
Muntazır teşrîfine lâhûtiyân

Doğdu çün ol Fâtıma nûr-ı cihân
Nûr ile doldu zemîn ü âsumân

*Peygamberim onu öper, koklardı,
Bunu cennet kokusu duymak isteyince yapardı.*

*Nihayet Allah'ın emrinin zamanı geldi.
Hamilelik günleri artık tamam oldu.*

*Doğum ve sevinç yılı Peygamberliğin ilk senesiydi.
Cemâziye'l-ahır'ın yirminci günüydü.*

*Hicrete on üç yıl kalmış iken,
Bir cuma günü doğdu, o uğurlu evlâd.*

*Bütün seçkin melekler hizmete hazırды.
Yüce âlemler, onun dünyaya gelişini bekliyordu.*

*Çünkü dünya nûru Fatıma doğuyordu.
Yer ve gök bu doğumun nûruyla aydınlandı.*

گرتو خواهی یابی ازدوزخ نجات
بخش بر پیغمبر وزهرا صلوات

میکنم یارب محمد را شفیع
آن همای قاب قوسین رفیع

انیا وأولیا راهم کنان
حیدر وزهرا وعترت را چنان

باردیگر دارم امید ای خدا
از جناب تشنه کان کربلا

وانکه معصوم انداز شین گناه
عاشقان سینه چاک و دل پر آه

عفو سازی تا که عصیان مرا
جبر سازی کسرو نقصان مرا

Ger dilersen nâr-ı duzahdan necât
Ahmed u âl-i abâya ver salât

Eylerim mahbûbunu yâ Rab şefî
Ol hümâ-yı kâbe kavseyn-i refî

Enbiyâ vü evliyânın cümlesin
Haydar u Zehrâ vü itret zümresin

Hem dahâlet eylerim ey Pâdişâh
Teşne-gân-ı Kerbelâ'ya yâ ilâh

Mazhar-ı ismet olan sâdiklara
Sîne-çâk u dâğ-ı dil âşıklara

Tâ karîn-i afv ola isyânımız
Cebr olunsun kesr ile noksânımız

*Eğer cehennem ateşinden kurtuluş istersen,
Muhammed'e ve âl-i abâya salâtu selâm ver.*

*Ya Rab, Habibini kendim şefaathçi eylerim,
Çünkü O, Mirac'da sana yakınlığın doruk noktasına erdi.*

*Nebiler ve velilerin hepsini,
Hz. Ali, Fatıma ve Pâk insanların cümlesini kendime şefaathçi-dilerim.*

*Ben ey Yüce Sultan girmek isterim,
Kerbelâ'da susuzluktan ölenlerin huzûruna,*

*Günahsız olan sâdik kullar kervanına
Sinesi yaralı, gönlü yanık âşıklara karışmak, onların yanına girmek isterim.*

*Tâki isyanım afva yol bulabilsin.
Noksanlarımız azaltılarak afv yoluna zorlansın.*

باشد ای وهاب توفیقم رفیق
باشم اندر بحر احسانت غریق

سامعانرا یادکن یامغفرت
از محب خاندان اهل بیت

قهر کن یارب عدو دین را
شادکن اخوان دین آیین را

لشکر اسلامیان یابد ظفر
دشمنان دوست حق راهر سفر

باعث این نظم را مسرورکن
ناظمش باکاتبش مغفورکن

درمیان خادمان اهل بیت
حشر کن این بنده را ای رب بیت

Eyle tevfikin bana yâ Rab refik
Olayım deryâ-yı lutfunda garik

Sâmiîne eyle yâ Rab mağfîret
Ya'ni oldukça muhibb-i ehl-i beyt

Dine düşmen olanı makhûr kıl
Dini hâlis olanı mesrur kıl

Leşker-i İslâma ver dâ'im zafer
Düşmen üzre gâlib olsun her sefer

Bâ'is-i nazmı dahi mesrûr kıl
Nâzım ile kâtibi mağfûr kıl

Hâdimân-ı ehl-i beyte dâhil et
Yevm-i mahşerde beni ey Rabb-i Beyt

*Yâ Rabbi bana yardımını yoldaş eyle!
Bu sûretle lütuf denizinde boğulayım.*

*Yarab, dinleyenlere de rahmet eyle,
Ehl-i beyt'e olan sevgileri devam ettikçe.*

*Din düşmanlarını kahr eyle,
Din'de hâlim olanları da sevindir.*

*İslâm ordusuna dâima zafer ver,
Her seferinde düşman ordusuna gâlib olsun.*

*Bu nazma vesile olan kişiyi de sevindir,
Bunu dizeleyen ve yazanı da başışla.*

*Ehl-i Beyt hizmetçileri arasına kat.
Beni, mahşer gününde ey Beyt ehlinin Rabbi.*

روز محشر تا که باشندم شفیع
آن جنابان اولی القدر الرفیع

از عذاب نار دوزخ ده امان
جنتت برمایبخش ای مستعان

دارم امید از عنایات رسول
تا شوم همسایه باقصر بتول

محرم اسرار و ناظر بر جمال
کن مرا یاذا الجلال والکمال

فاتحه بر فاطمه و سادات دین
رحمة الله عليهم اجمعین

Tâ ki olsunlar bana ol dem şeffî
Ol cenâbân-ı ülü'l-kadrî'r-refî

Nâr-ı dûzahdan inâyet kıl amân
Cennetin ihsân buyur yâ Müsteân

Fahr-i âlem hürmetiçün yâ Gafûr
Kasr-ı Zehrâ'dan beni sen etme dûr

Mahrem-i esrâr u nâzır ber-cemâl
Kıl bizi yâ ze'l-celâl ve'l-kemâl

Ehl-i beyte fâtiha olsun hemîn
Rahmetu'llâhi aleyhim ecmaîn

*Tâki, bana orada şefaathçı olsunlar,
O yüce değerlerin sâhipleri, şanlı kişiler,*

*Cehennem azabından bizi yardımınla kurtar,
Bize cennetini ihsan et, ey kendinden yardım istenen!*

*Ey Gafûr Allah, Hz. Peygamber hürmetine,
Beni cennette Fatıma'nın kasrından uzakta bırakma!*

*Sırlarına yakın, cemâline nâzır ve hayran olarak,
Bizi böyle nimetlendir, ey celâl ve kemal sahibi.*

*Hemencecik ehl-i beyte Fâtiha olsun.
Rahmet-i ilâhiye onların üzerine olsun.*